

การรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกร
ผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

GARLIC GROWERS' PERCEPTION OF IMPACT OF SINO-THAI FREE
TRADE AGREEMENT IN SAMEUNG DISTRICT, CHIANG MAI

พีระชาติ เรืองประดิษฐ์

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2548

การรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกร
ผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

GARLIC GROWERS' PERCEPTION OF IMPACT OF SINO-THAI FREE
TRADE AGREEMENT IN SAMEUNG DISTRICT, CHIANG MAI

พระชาติ เรืองประดิษฐ์

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2548

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

ชื่อเรื่อง

การรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม
ในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

GARLIC GROWERS' PERCEPTION OF IMPACT OF SINO-THAI FREE
TRADE AGREEMENT IN SAMEUNG DISTRICT, CHIANG MAI

โดย

พีระชาติ เรืองประดิษฐ์

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.วิรัชศักดิ์ ประกติ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ทรงศักดิ์ ภู่น้อย)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หัวหน้าภาควิชาส่งเสริมการเกษตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสม วรรณศิริ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง

การรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของ
เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน

นายพีระชาติ เรืองประดิษฐ์

ชื่อปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาการรับรู้ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อศึกษาถึงการวางแผน และการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมจากผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจากการสุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 136 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS for Windows)

ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 46 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกภายในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน มีจำนวนแรงงานที่ทำงานในการปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 16 คน มีรายได้จากการปลูกกระเทียมเฉลี่ย 82,117.65 บาทต่อปี มีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ มีรายได้เฉลี่ย 27,150.00 บาทต่อปี มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 3,173 บาทต่อปี มีพื้นที่ปลูกกระเทียมเฉลี่ย 5 ไร่ มีต้นทุนที่ไม่เป็นต้นทุนในการปลูกกระเทียมเฉลี่ย 14,015.87 บาทต่อไร่ มีลักษณะการถือครองเป็นของตนเอง มีประสบการณ์ในการทำเกษตรเฉลี่ย 19 ปี มีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมเฉลี่ย 15 ปี ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ใช้เงินทุนในการปลูกกระเทียมจากการกู้ยืม สหกรณ์การเกษตร และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียมจากวิทยุและเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร เคยมีเข้ารับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.35 ครั้งต่อปี

ผลการศึกษาการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูก
กระเทียมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลรับรู้และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ระดับ
ปานกลาง โดยรับรู้ผลกระทบมากในด้านกระบวนการผลิต และปานกลางในด้านราคา ด้านรายได้
ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการตลาด

ผลการศึกษาการวางแผนและการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมซึ่งได้รับ
ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมุ่งปรับตัวโดยพยายามปรับปรุง
กระเทียมที่ผลิตให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ลดต้นทุนการผลิต หาพันธุ์กระเทียมที่มีคุณภาพดีมาปลูก
ลดพื้นที่การปลูกโดยปลูกพืชอื่น ๆ ทดแทน และการแปรรูปผลผลิต

Title	Garlic Growers' Perception of Impact of Sino-Thai Free Trade Agreement in Sameung District, Chiang Mai
Author	Mr.Phirachat Ruangpradist
Degree of	Master of Science in Agricultural Extension
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr.Chalermchai Panyadee

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) socio-economic status of garlic growers in Sameung district, Chaing Mai; 2) their perception of impact of Sino-Thai free trade agreement; and 3) their planning and adjustment to cope with the impact of Sino-Thai free trade agreement. The data were collected by means of questionnaires from 136 samples of garlic growers in Sameung district and analyzed by using the SPSS for Windows.

The findings showed that most of the respondents were male, had completed primary education, had an average age of 46 years, an average of 4 household members, and an average of 16 people contributing to garlic growing. Their average annual income was 82,117.65 baht from garlic, 27,150.00 baht from other crops, and 3,173.00 baht from animal production. They had an average garlic-growing area of 5 rai and non-cash capital of 14,015.87 baht per rai. The respondents were land owners, with an average of 19 years of experience in agriculture, and 15 years in garlic production. Most of them were members of the agricultural cooperative group or the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, from which they obtained loans for production. They obtained information about garlic production from radio and published media in agriculture. They had an average training of 1.35 times per year.

It was found that the respondents perceived and understood the overall impact of Sino-Thai free trade agreement at a moderate level. They had a high level of perception of the production process and a moderate level of perception of price, income, growing area, and marketing.

The respondents had planned and adjusted to cope with the impact by producing better quality garlic, reducing production cost, searching for better quality garlic varieties, reducing garlic-growing areas by planting other crops, and crop processing.

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี ประธานกรรมการที่ปรึกษา พร้อมด้วย ดร. วีรศักดิ์ ปรกติ อาจารย์ทรงศักดิ์ ภู่น้อย กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาชี้แนะวิชาการ และคำแนะนำถึงวิถีทางและข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้เกิดความกระจำยิ่งขึ้น อนึ่งขอขอบคุณผู้รู้ นักวิชาการผู้เป็นเจ้าของตำราที่ใช้ประกอบการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณท่านคณาจารย์ นักวิชาการเกษตร นักวิชาการศึกษา เจ้าหน้าที่ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนสำนักงานเกษตรอำเภอสะเมิง สถานีเกษตรหลวงปางดะ ที่กรุณาแนะนำและให้ความช่วยเหลือในขณะที่กำลังศึกษาและประกอบปัญหาพิเศษ

คุณค่าและประโยชน์แห่งปัญหาพิเศษฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนครูบา-อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจด้วยดีต่อเนื่องเสมอมา

พีระชาติ เรืองประดิษฐ์

ตุลาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญ	(7)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(15)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาของการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์ทั่วไป	5
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
การรับรู้ของปัจเจกบุคคล	7
ผลกระทบ	10
การค้าเสรีไทย-จีน	18
องค์การค้าโลก (WTO)	18
เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA)	19
เขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน (ASEAN-China Free Trade Area)	24
การเปิดเสรีการค้าไทย-จีน	28
การปลูกกระเทียม	30
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์	31
พันธุ์ที่ใช้ปลูก	32
แหล่งและจำนวนพื้นที่ปลูก	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ระยะเวลาปลูก	34
ต้นทุนการผลิต	34
สภาพแวดล้อมที่ต้องการ	34
การเตรียมดิน	35
การปลูก	35
การปฏิบัติดูแลรักษา	36
โรคและแมลงที่สำคัญของกระเทียม	37
การเก็บเกี่ยว	38
ข้อมูลการตลาด	38
สถานการณ์การผลิตกระเทียมของประเทศไทย	39
สถานการณ์การผลิตกระเทียมของโลก	40
ภาคสรุป	41
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	43
สถานที่ดำเนินการวิจัย	43
ผู้ให้ข้อมูล	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การทดสอบเครื่องมือ	46
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	48
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	49
ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม และการเกษตร ของผู้ให้ข้อมูล	50
ตอนที่ 2 การรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกร ผู้ปลูกกระเทียม	67
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบของการเปิด การค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม	76

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตอนที่ 4 การวางแผนและการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมซึ่งได้รับ	
ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูก	
กระเทียม	82
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
สรุปผลการวิจัย	83
ข้อเสนอแนะ	87
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	87
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป	88
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	93
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ "ไคสแควร์ (χ^2)"	100
ภาคผนวก ค อักษรย่อ	116
ภาคผนวก ง ประวัติผู้วิจัย	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ต้นทุนการผลิตกระเทียมแห้งของประเทศต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2536/2537	39
2 พื้นที่ปลูกและผลผลิตกระเทียมสดของโลกในทวีปต่าง ๆ	40
3 จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้าน	45
4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ	50
5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามอายุ	51
6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการศึกษา	52
7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว	52
8 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนแรงงานในการปลูก กระเทียม	53
9 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามช่วงรายได้จากการปลูก กระเทียม	54
10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามช่วงรายได้จากการปลูกพืชอื่นๆ	55
11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามช่วงรายได้จากการเลี้ยงสัตว์	56
12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามขนาดพื้นที่ปลูกกระเทียม	57
13 จำนวนและค่าเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามต้นทุนการผลิตกระเทียม	58
14 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน	58
15 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประสบการณ์ในการทำ การเกษตร	59
16 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประสบการณ์ในการปลูก กระเทียม	60
17 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนสถาบันการเกษตรที่เป็น สมาชิก	61
18 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม	62
19 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งสินเชื่อที่นำมาใช้ในการ ปลูกกระเทียม	63
20 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการ ปลูกกระเทียม	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
21 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร	66
22 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประสบการณ์ในการฝึกอบรม	67
23 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการรับรู้เกี่ยวกับการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนโดยรวม	68
24 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนด้านราคา	71
25 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนด้านรายได้	72
26 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนด้านกระบวนการผลิต	73
27 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนด้านพื้นที่ปลูก	74
28 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนด้านการตลาด	75
29 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม	76
30 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม	77
31 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม	78
32 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพื้นที่ปลูกกระเทียมกับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม	79
33 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการถือครองที่ดินกับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม	80
34 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมกับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

[illegible]

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
48 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านพื้นที่ปลูก จำแนกตามรายได้	107
49 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านการตลาด จำแนกตามรายได้	108
50 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านราคา จำแนกตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูก กระเทียม	108
51 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านรายได้ จำแนกตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูก กระเทียม	109
52 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านกระบวนการผลิต จำแนกตามจำนวนพื้นที่ เพาะปลูกกระเทียม	109
53 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านพื้นที่ปลูก จำแนกตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูก กระเทียม	110
54 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านการตลาด จำแนกตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูก กระเทียม	110
55 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านราคา จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน	111
56 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านรายได้ จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน	111
57 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านกระบวนการผลิต จำแนกตามสภาพการถือ ครองที่ดิน	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
58 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านพื้นที่ปลูก จำแนกตามสภาพการถือครอง ที่ดิน	112
59 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านการตลาด จำแนกตามสภาพการถือครอง ที่ดิน	113
60 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านราคา จำแนกตามประสบการณ์ในการปลูก กระเทียม	113
61 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านรายได้ จำแนกตามประสบการณ์ในการปลูก กระเทียม	114
62 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านกระบวนการผลิต จำแนกตามประสบการณ์ ในการปลูกกระเทียม	114
63 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านพื้นที่ปลูก จำแนกตามประสบการณ์ในการ ปลูกกระเทียม	115
64 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านการตลาด จำแนกตามประสบการณ์ในการ ปลูกกระเทียม	115

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ผลกระทบของ AFTA	22
2	โครงสร้างขององค์กร AFTA	23
3	การดำเนินการลดภาษีของไทยภายใต้ AFTA	24
4	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	42

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้ผลิตอาหารหลักของโลก มีความสามารถในการผลิตอาหารทำให้การส่งออกสินค้าภาคเกษตรกรรมมีส่วนถึงร้อยละ 11 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และคิดเป็นร้อยละ 19.43 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดของประเทศในอดีตประเทศไทยมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของการผลิตเนื่องจากมีค่าแรงงานที่ต่ำ และมีทรัพยากรทางเกษตรเป็นจำนวนมาก จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ประเทศไทยสามารถส่งสินค้าเกษตรได้มาก จนกลายเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลก อย่างไรก็ตามยังมีสินค้าบางชนิดที่ประเทศไทยต้องให้การอุดหนุนเพื่อจูงใจให้มีการผลิตภายในประเทศ เพื่อทดแทนการนำเข้าแต่ภายหลังต้องลดหรือเลิกไปในที่สุดเมื่อประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีของการเจรจาการค้าหลายฝ่าย หรือข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากร และการค้า หรือที่รู้จักกันในชื่อ ว่า GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) ในครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2529 อันนำมาสู่การเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) นอกจากนั้นการจัดตั้งเขตเสรีการค้าทั่วไประดับภูมิภาค และอนุภูมิภาค ในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) และเขตความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (APAC) ส่งผลให้การค้าของโลกเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบการค้าไปสู่ระบบการค้าเสรีมากขึ้น

การดำเนินงานขององค์การการค้าโลก อยู่ในกรอบของข้อตกลงที่เกิดจากการเจรจาโดยประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก หนึ่งในข้อตกลงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือข้อตกลงทางการเกษตร (agreement on agriculture) สินค้าเกษตรถูกนำมาเจรจาภายใต้ GATT เป็นครั้งแรก ในการเจรจารอบอุรุกวัย และมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 ซึ่งก่อนหน้านี้สินค้าเกษตรได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตาม GATT เช่น สามารถกำหนดโควตาการนำเข้าและให้การอุดหนุนทั้งการผลิตและส่งออกได้โดยไม่มีข้อจำกัดเป้าหมายสำคัญของการเจรจาการค้าสินค้ารอบอุรุกวัยคือเพื่อให้มีกฎเกณฑ์ทางการค้าสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม ลดการอุดหนุนทั้งในด้านการผลิต และการส่งออกให้มากที่สุด ส่งเสริมให้มีการเปิดตลาด โดยการใช้มาตรการด้านภาษีเท่าที่จำเป็น และห้ามใช้มาตรการจำกัดการนำเข้าที่มีใช้ภายในประเทศไทย ในฐานะประเทศสมาชิกจึงต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ (สุพาณิชย์ ธีรวิทย์ และคณะ, 2543:

การเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก ทำให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดภาษี และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ตลอดจนเปิดเสรีการค้ากับประเทศสมาชิก โดยเฉพาะในกลุ่มอาเซียน และจากการลงนามความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผัก-ผลไม้ ระหว่าง ไทย-จีน ตามกรอบของ EH หรือ Early Harvest ของสินค้าเกษตรทุกรายการในพิกัดศุลกากรตอนที่ 07 และ 08 โดยมี ดร.อดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทย กับ นายหลู่ ฟันหยาง รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ณ กรุงปักกิ่ง อันก่อให้เกิดการขยายการค้าในสินค้าพืชผัก และผลไม้ระหว่างกันและจะนำไปสู่หนทาง การจัดทำเขตการค้าเสรีไทย-จีน อย่างสมบูรณ์ (สมคิด จาตุศรีพิทักษ์, 2546: 43) จากผลการลงนาม ดังกล่าว ได้ทำให้เกิดการลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ของทั้งสองประเทศในทุกรายการตามพิกัด ศุลกากรตอนที่ 07 และ 08 รวม 116 รายการเหลือร้อยละ 0 โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป

ปัญหาของการวิจัย

(Statement of the Problem)

หลังจากรัฐบาลมีนโยบายตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) กับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะกรณีของเขตการค้าเสรีไทย-จีน ที่กำหนดให้มีการลดภาษีสินค้ากลุ่มแรก ตามกรอบ EH ครอบคลุมสินค้าเกษตรในพิกัดศุลกากรตอนที่ 07 และ 08 ที่เป็นสินค้าประเภทสินค้าพืชผัก และผลไม้รวมทั้งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง สินค้าเกษตรในพิกัด 07.03 กระเทียมเป็นอีกพืชหนึ่งที่ อยู่ในกลุ่มของพืชผัก ซึ่งได้เปิดให้มีการนำเข้าอย่างเสรีจากสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตกระเทียม ประเทศที่ปลูกกระเทียมมากและให้ผลผลิตสูงสุดเป็นอันดับ 1 ของโลกได้แก่ประเทศจีน สำหรับ ประเทศไทยพื้นที่ปลูกอยู่ในอันดับ 5 ของโลก ผลผลิตสดเฉลี่ยของประเทศจีนได้สูงสุด 13,272 กก./ไร่ ขณะที่ประเทศไทยผลผลิตเฉลี่ย 4,536 กก./ไร่ ส่วนต้นทุนการผลิตประเทศจีน ต้นทุนการผลิต 3 บาทต่อ 1 กิโลกรัม ส่วนประเทศไทยต้นทุนการผลิต 7 บาท ต่อ 1 กิโลกรัม ผลกระทบจากการ นำเข้ากระเทียมตามข้อตกลงที่ผูกพันไว้กับ WTO และนโยบายการเปิดตลาดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้รัฐบาลโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรลดพื้นที่ปลูกกระเทียมลง และปรับเปลี่ยนให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมปรับเปลี่ยนไปปลูกไม้ผล มันฝรั่งหรือพืชอื่นทดแทน (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่, 2546)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่ปลูกกระเทียมมากที่สุดเกษตรกรผู้ปลูก กระเทียมมักประสบปัญหาราคาตกต่ำอยู่เป็นประจำทำให้รัฐบาลต้องจ่ายเงินหลายร้อยล้านบาท

ในการช่วยเหลือปัญหาการค้ากระเทียมตกต่ำ การใช้นโยบายปกป้องภาษีให้กับเกษตรกรไม่สามารถคุ้มครองได้ต่อไป เมื่อรัฐบาลไทยเปิดเสรีการค้ากับจีน นอกจากนั้นกระเทียมเป็นสินค้าที่ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านเช่น จีน พม่า ลาว และกัมพูชาได้เนื่องจากต้นทุนการผลิตในประเทศไทยสูงกว่า ปัจจุบันการนำเข้ากระเทียมจากจีนเข้ามาในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมาก จนก่อให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกร จากปัญหาดังกล่าว รัฐบาลโดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดให้จังหวัดเชียงใหม่ลดพื้นที่ปลูกกระเทียมให้เหลือไม่เกินร้อยละ 70 ในปี พ.ศ. 2546/2547 โดยขอความร่วมมือจากเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม และหาพืชอื่น ๆ ที่มีศักยภาพทั้งด้านการผลิตและตลาดปลูกทดแทนกระเทียม (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่, 2546)

อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่หนึ่งซึ่งเกษตรกรได้มีอาชีพปลูกกระเทียมมาเป็นเวลานาน เกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวได้ประสบปัญหาต่าง ๆ ในการปลูกกระเทียมมากมาย โดยเฉพาะเกี่ยวกับราคาผลผลิตตกต่ำและเมื่อรัฐบาลมีนโยบายเปิดการค้าเสรีกับจีน ตั้งแต่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา ปัญหาของผู้ปลูกกระเทียมก็ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมเป็นเรื่องสำคัญระดับชาติเกี่ยวกับนโยบายระดับประเทศ และกระแสของโลก ทั้งผู้วิจัยก็เกี่ยวข้อง กับปัญหาของเกษตรกรจากภารกิจด้านส่งเสริมการเกษตรโดยตรงจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the Research)

การวิจัยเรื่องการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาถึงการวางแผน และการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมจากผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน

ขอบเขตของการวิจัย
(Scope of the Research)

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
2. การวิจัยครั้งนี้ รวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2547 ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
(Expected Results)

จากการวิจัยเรื่องการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ คาดว่าผลการวิจัยจะมีประโยชน์ต่อเกษตรกรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงการรับรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
2. ทำให้ทราบถึงการวางแผน และการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมซึ่งผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
3. ใช้เป็นฐานข้อมูลแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานส่งเสริมและพัฒนาการผลิตกระเทียมในระดับอำเภอและระดับจังหวัดให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล เพื่อแก้ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมได้อย่างแท้จริง
4. นักวิจัยและผู้สนใจทั่ว ๆ ไปได้ทราบถึงการรับรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน และสถานการณ์ การค้าในโลกปัจจุบัน
5. สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผน เพื่อปรับตัวของเกษตรกรให้เข้ากับสถานการณ์ของโลกในยุคการค้าเสรี

นิยามศัพท์ทั่วไป (Definition of Terms)

การรับรู้ (Perception) คือ กระบวนการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากบุคคล เหตุการณ์ หรือวัตถุ โดยอาศัยอวัยวะสัมผัส คือ ตา หู จมูก ลิ้น หรือผิวหนัง (สุรางค์ จันทร์เอม, 2529: 102)

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ความเร็ว ความสำคัญและความเข้มข้นของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อสถานะแวดล้อมที่นอกเหนือไปจากที่นอกเหนือไปจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดผลกระทบดังกล่าวเป็นผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์ที่พยายามเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม ให้มากที่สุดเป็นสำคัญ (มนัส สุวรรณ, 2538: 49)

เขตการค้าเสรี (Free Trade Area) เป็นการรวมกลุ่มโดยมีข้อตกลงว่าประเทศสมาชิกของกลุ่มจะยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่มาจากประเทศสมาชิกภายในกลุ่มเดียวกันแต่ขณะเดียวกันประเทศสมาชิกแต่ละประเทศต่างก็มีอิสระในการกำหนดอัตราภาษีที่จะเรียกเก็บจากสินค้าที่มาจากประเทศต่าง ๆ นอกกลุ่ม (ไกรสร บุญมุสิก, 2542: 157)

เขตการค้าเสรีอาเซียน (Asean Free Trade Area: AFTA) ริเริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2534 โดยผู้นำอาเซียนได้มีมติเห็นชอบและตกลงกันจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน มีวัตถุประสงค์ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจการเปิดเสรีการค้าด้วยการลดภาษี และอุปสรรคทางการค้าต่าง ๆ ประกอบด้วยประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย บรูไน เวียดนาม พม่า ลาว และกัมพูชา (พิชญ์ สุวรรณชัญ, 2540: 175)

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) เป็นสถาบันทางการค้าระหว่างประเทศ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 โดยยกฐานะขึ้นมาจากข้อตกลงทั่วไป ว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้าหรือ GATT (General Agreement on Tariffs and Trade)

EH (Early Harvest) หรือเก็บเกี่ยวก่อนใช้แทนคำว่า Free Trade Area หรือเขตการค้าเสรีก่อน เป็นข้อตกลงระหว่างไทย-จีน ในการเปิดการค้าเสรีในสินค้าที่พร้อมก่อน โดยเริ่มที่ผักและผลไม้ (สมคิด จาตุศรีพิทักษ์, 2546: 44)

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

การรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน หมายถึง ปฏิกริยาและความรู้สึกนึกคิดของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นกับเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมอันเนื่องมาจากข้อตกลงระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนในการเปิดเสรีทางการค้า ทั้งในด้านราคา ด้านรายได้ ด้านกระบวนการผลิต ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการตลาด ซึ่งประเมินโดยใช้แบบประเมินค่า (rating scale) โดยแบ่งระดับการรับรู้ออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม หมายถึง เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการปลูกกระเทียมเป็นอาชีพหลักและประกอบอาชีพดังกล่าวมาเป็นเวลานานในเขตพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ระดับการศึกษา หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาขั้นสูงสุดของเกษตรกรที่ได้รับการศึกษาในระบบจากสถาบันการศึกษาทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน

รายได้ หมายถึง รายได้รวมทั้งหมดที่ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของครัวเรือน ที่ได้จากการขายกระเทียมทั้งหมดต่อปี

สภาพการถือครองที่ดิน หมายถึง ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรในปลูกกระเทียม ซึ่งอาจจะเป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมด เช่า ผู้อื่นให้เปล่า หรืออาจจะเป็นการถือครองที่ดินหลายอย่างรวมกัน

จำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม หมายถึง จำนวนพื้นที่ที่ทำการปลูกกระเทียมของเกษตรกร คิดเป็นจำนวนไร่

ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม หมายถึง ระยะเวลาเป็นจำนวนปีในการปลูกกระเทียมของเกษตรกร

การเป็นสมาชิกกลุ่ม หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการเข้าร่วมกลุ่มที่มีกิจกรรมภายในหมู่บ้านหรือภายนอกหมู่บ้าน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การวิจัยเรื่องการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความกระจ่างในปัญหาการวิจัย และสามารถดำเนินการวิจัยในทิศทางที่ถูกต้อง ครอบคลุม ปัญหาวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. การรับรู้ของปัจเจกบุคคล
2. ผลกระทบ
3. การค้าเสรีไทย-จีน
4. การปลูกกระเทียม

การรับรู้ของปัจเจกบุคคล

โดยปกติมนุษย์เราจะมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในโลกนี้ ในสายตาของการรับรู้มากกว่าการหาข้อเท็จจริงที่เป็นจริง ทั้งนี้ก็เพราะว่าแต่ละบุคคลมีประสบการณ์การเรียนรู้ต่างกัน การที่จะให้มองสิ่งเดียวกันในสายตาอย่างเดียวกันหรือรับรู้เหมือนกันย่อมเป็นไปได้ การยอมรับความจริงข้อนี้เพราะว่าบุคคลแต่ละคนนั้นย่อมมีสิ่งหนึ่งที่เรียกว่า แผนที่ทางความคิด (cognitive map) ในแผนที่ทางความคิดของแต่ละคนไม่ได้มีรูปภาพแสดงให้เห็นความเป็นไปในโลกนี้ทางกายภาพ แต่เป็นความรู้สึกส่วนตัวที่พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกนี้เท่าที่ตนจะมองเห็นหรือสามารถรับรู้เพราะฉะนั้นบุคคลที่รับรู้ (perceiver) จะมองในสิ่งที่ตนอยากมองหรือต้องการที่จะมอง (Krech, 1962 ใน จุมพล หนิมพานิช, 2532: 119)

Theoderson (1969) ใน ดิน ปรัชญพฤทธิ (2530: 215) ให้ความหมายของการรับรู้ว่าการที่บุคคลมีปฏิกิริยาได้ตอบ (response) ต่อแรงกระตุ้น (stimulus) ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง แต่ในการมีปฏิกิริยาได้ตอบเช่นนั้น บุคคลจะไม่ได้ตอบสนองต่อแรงกระตุ้นทั้งหมดหากแต่จะเลือกสรร รวบรวมความคิดและตีความ แรงกระตุ้นเฉพาะในส่วนที่ตนได้เรียนรู้มีประสบการณ์จากอดีตและสนใจเท่านั้น นอกจากนี้ สุชา จันทรโธม (2522: 114) ได้กล่าวว่าการรับรู้เป็นกระบวนการที่มีระดับตั้งแต่ง่ายสุดถึงซับซ้อนที่สุด จนยากแก่การเข้าใจ

นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของการรับรู้แตกต่างกันออกไปดังนี้

1. การรับรู้คือ การตีความจากการสัมผัส (sensation) ในการรับรู้ที่เราไม่เพียงแต่มองเห็น ได้ยิน หรือได้กลิ่นเท่านั้น แต่เราต้องรับรู้ได้ว่าวัตถุหรือสิ่งที่เรารับรู้นั้นคืออะไร มีรูปร่างอย่างไร อยู่ทิศใด ไกลกว่าเรามากน้อยแค่ไหน เป็นต้น ทั้งหมดที่เราบอกได้นี้เป็นการให้ความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในการสัมผัส

2. ในแง่ของพฤติกรรม การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดแทรกอยู่ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าดังแผนภูมิข้างล่าง

ดังนั้นสรุปได้ว่า การรับรู้หมายถึงกระบวนการที่คนเรามีประสบการณ์กับวัตถุ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยอวัยวะสัมผัส

กรรณิการ์ ภูประเสริฐ (2527: 188-189) ได้ระบุถึงขั้นตอนของการรับรู้ที่สามารถเกิดขึ้นตามลำดับขั้นดังนี้คือ

1. สิ่งเร้ามากระทบ (เร้า) อวัยวะรับสัมผัสของอินทรีย์ ซึ่งอาจเป็นหู จมูก ลิ้นและกายสัมผัสก็ได้

2. กระแสประสาทสัมผัสก็จะวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลางซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่สมอง

3. จะมีการแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ โดยอาศัยความจำความรู้ (post knowledge) ประสบการณ์เดิม (post experiences) ในลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคนไม่ว่าจะมีมากน้อยแค่ไหน ถ้าบุคคลใดมีความสามารถจำได้ดีไม่ลืมง่าย ๆ ในสิ่งที่เคยทำไปแล้ว การเร้าใหม่ก็อาจจะทำให้บุคคลนั้นรับรู้ได้เร็ว และชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความต้องการ ค่านิยม ทักษะ และบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นการรับรู้ จึงเกี่ยวพันกับการทำงานของอวัยวะสัมผัส การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งอาจทำให้บุคคลแต่ละคนเกิดการรับรู้ที่ต่างกันได้ เนื่องจากการรับรู้ของคนเราขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น สิ่งแวดล้อมของสิ่งเร้า กระบวนการของสิ่งเร้า ประสบการณ์เดิมของบุคคลและธรรมชาติของบุคคล (อเนก กริแสง, 2519: 81)

การรับรู้จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีสื่อความหมาย “...ผลที่เกิดจากสื่อความหมายนั้นก็ คือ การที่เราประเมินตีความเกี่ยวกับผู้คน ข่าวสารและเหตุการณ์นั้น ๆ จนเกิดเป็นความคิดความเข้าใจ ...” การรับรู้ของคนเราอาจแตกต่างกัน คนแต่ละคนจะมีการรับรู้ที่แตกต่างกันได้ทั้ง ๆ ที่ ประสบการณ์อย่างเดียวกันหรือกล่าวได้ว่า มีความแตกต่างระหว่างบุคคลมาเกี่ยวข้องกับการรับรู้ ด้วย ทั้งนี้เพราะคนเราจะมีการเลือกรับรู้ตามความสนใจที่แตกต่างกันของแต่ละคนและเกณฑ์การ ประเมินลักษณะต่าง ๆ ของคนแต่ละคนก็ไม่เหมือนกันในขณะที่คนหนึ่งถือว่า ลักษณะอย่างหนึ่งมี ความสำคัญแต่คนอื่นอาจถือว่าไม่สำคัญก็ได้แม้แต่ในการอ้างอิงลักษณะอย่างเดียวกัน ด้วยคำพูดที่ เหมือนกัน คนแต่ละคนก็ยังมีขอบเขตของความคิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เกณฑ์การประเมิน และลักษณะการรับรู้ของคนเราจะต่างกันไปตามลักษณะความสนใจ ความรู้สึก ความต้องการ เจตคติ ค่านิยม และประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งเป็นผลให้เกิดการตัดสินใจ ประเมินและการเลือกรับรู้ ในทางที่แตกต่างกันได้มาก (สงวนศรี วิรัชชัย, 2526: 51) การรับรู้ทาง สังคมเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลในสังคมควรจะทำความเข้าใจและนำไปใช้อย่าง ถูกต้อง การรับรู้ทางสังคมจะดีหรือไม่นั้น ก็เกิดจากวิธีการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการ ใช้ภาษาของสังคมนั้น ๆ การสื่อความหมายบางอย่าง ทำให้เกิดการรับรู้ที่ถูกต้อง แต่การสื่อความหมาย บางอย่างก็ทำให้เกิดความรับรู้ที่ไม่ต้องบิดเบือนไปจากความจริง คือการโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งทำให้เกิดผลเสียขึ้นในสังคม เช่น การแตกความสามัคคี ฯลฯ ตลอดจนสามารถที่จะเข้าใจ คือแรงจูงใจทาง สังคมเหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไรทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมทางสังคมของแต่ละบุคคล นั้นเอง (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, 2527: 223)

การรับรู้ของมนุษย์

การรับรู้ เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมากทำให้มีความรู้ความเข้าใจและอธิบายพฤติกรรมได้มากขึ้น ได้มีผู้ให้ทัศนะว่าการรับรู้มีบทบาทสำคัญมากสำหรับบุคคลในการแสดงพฤติกรรม เพราะว่าพฤติกรรมมีผลจากวิธีที่คนทั่วไปรับรู้ตัวเองและรับรู้โลกภายนอกรอบตัวทั้งหลายในเวลาใดเวลาหนึ่ง (บุญเดิม พันรอบ, 2528: 12) กระบวนการของการรับรู้ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน

1. การเลือก (selection)
2. การรวบรวม (organize)
3. การแปลความ (interpretation)

กลุ่มนักจิตวิทยา Gestalt กล่าวว่า การรับรู้ของคนเรามักมีลักษณะเป็นการจัดระเบียบของการรับรู้โดยที่จะรับรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ ด้วยการจัดเข้าเป็นหมวดหมู่เป็นกลุ่มก้อนหรือส่วนรวมแทนที่จะรับรู้ปลีกย่อยของสิ่งต่าง ๆ เรากลับรับรู้สิ่งต่าง ๆ เรากลับรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นส่วนรวมมากกว่า (สมัช จิตหมวด, 2524: 55) และมนุษย์จะรับรู้ทุกสิ่งเป็นกลุ่มต่อเนื่องกันไป ทั้งนี้ยังมีตัวแปรหลายชนิดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้สามารถแยกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ คุณสมบัติภายในจิตใจของผู้รับรู้ เช่น ความต้องการ การสนใจ และแรงขับส่วนคุณสมบัติของสิ่งเร้า ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งเร้า ขนาดของสิ่งเร้า การเคลื่อนไหวหรือการเกิดซ้ำ ๆ กันของสิ่งเร้าทั้ง 2 ประเภท จะช่วยในการรับรู้ของเราทั้งสิ้น (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2528: 237)

มนุษย์สามารถที่จะรับรู้ได้โดยอาศัยอวัยวะสัมผัสต่าง ๆ ของร่างกายและการที่มนุษย์จะสามารถที่จะรับรู้หรือมีปฏิกิริยาตอบโต้สนองสิ่งภายนอกได้ดีหรือมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการความสนใจของมนุษย์ในขณะนั้น นอกจากสิ่งสำคัญสองประการนี้แล้ว การรับรู้ยังขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและลักษณะของสิ่งเร้าที่มารื้ออีกด้วย (โสภา ชูพิกุลชัย, 2521: 129)

พอสรุปได้ว่า การรับรู้ของมนุษย์เราที่มีต่อสิ่งใด ๆ ก็แล้วแต่ย่อมที่จะรับรู้ในลักษณะของส่วนรวม ซึ่งอาจจะมีการรับรู้ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการรับรู้ที่แตกต่างกันได้แต่ก็สามารถค้นคว้ารวบรวมจัดระบบการรับรู้ให้เป็นรูปร่างที่มีความหมายเพื่อเกิดการเห็นและเพื่อที่จะได้ใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ตกไปในที่สุด (อบรม สนิทบาล, 2521: 104) นอกจากนี้ โสภา ชูพิกุลชัย (2521: 120) ได้กล่าวถึงการรับรู้ในทางจิตวิทยาว่าสักวันจะเป็นเรื่องที่ย่งยากซับซ้อนและวุ่นวายมากแต่ถึงจะยุ่งยากซับซ้อนเพียงใดก็ตาม กระบวนการของการรับรู้ยังถือว่าเป็นกระบวนการซึ่งง่ายและสามารถจะพิจารณาศึกษาได้โดยไม่ลำบากนัก เนื่องจากว่าลักษณะต่าง ๆ ของการรับรู้นี้เป็นเรื่องราวที่เราสามารถจะศึกษาพิสูจน์ให้เห็นได้โดยชัดเจนด้วยวิธีการใช้การทดลองทางวิทยาศาสตร์

ผลกระทบ

ผลกระทบที่เกี่ยวกับการค้าเสรี

คำว่า “ผลกระทบ” (impact) หมายถึงความเร็ว ความสำคัญ และความเข้มข้นของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อสถานะแวดล้อมนอกเหนือไปจากกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดผลกระทบดังกล่าวเป็นผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์ที่

พยายามเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุดเป็นสิ่งสำคัญ (มนัส สุวรรณ, 2538: 49) ได้กล่าวถึงผลกระทบของมวลสารต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริงประเมินได้เพียงค่าเชิงคุณภาพ ค่าเชิงคุณภาพนี้สามารถจัดแบ่งตามลำดับความเข้มข้นของผลกระทบจากน้อยไปมากได้ 6 ลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 รบกวนและทำลายความเป็นธรรมชาติ

ขั้นที่ 2 ทำลายทรัพย์สิน

ขั้นที่ 3 ทำลายชีวิตพืชและสัตว์

ขั้นที่ 4 ทำลายสุขภาพอนามัยของมนุษย์

ขั้นที่ 5 ทำลายพันธุกรรมและการขยายพันธุ์ของมนุษย์

ขั้นที่ 6 ทำลายระบบนิเวศที่สำคัญของท้องถิ่น ภูมิภาคหรือโลก

เยาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี (2546: 270) ได้กล่าวไว้ว่า “ผลกระทบ” เป็นผลของโครงการซึ่งเกิดขึ้นในระยะยาว หรือในระยะหนึ่งหลังจากที่ได้โครงการนั้น ๆ ได้สิ้นสุดลงแล้ว ผลดังกล่าวนี้อาจเป็นที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงการก็ได้ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงผลที่เกิดขึ้นและผลกระทบโดยตรงต่อบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับโครงการ หรือที่เรียกกันว่า ผลกระทบทางตรง ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นและกระทบต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในวงกว้าง ซึ่งมีได้เกี่ยวข้องกันโดยตรงกับโครงการนั้น ๆ หรือที่เรียกกันว่าผลกระทบทางอ้อม

ผลกระทบของข้อตกลงและ WTO

ชัยวุฒิ ชัยพันธ์ (2542: 36) ได้กล่าวถึงผลกระทบของการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย จะมีผลทำให้การค้า และระดับรายได้ของโลกเพิ่มสูงขึ้น สำนักงานเลขาธิการ GATT ประมาณว่า การเปิดตลาดของประเทศที่พัฒนาแล้วโดยรวมจะทำให้การค้าของโลกในปี 2005 เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 12 กล่าวคือ จะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น 745 พันล้านเหรียญสหรัฐ การศึกษาของธนาคารโลก คาดว่าผลของการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยจะทำให้รายได้ของโลกโดยรวมเพิ่มขึ้น 212-274 พันล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับผลกระทบต่อประเทศที่กำลังพัฒนาคาดกันว่าจะทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นประมาณ 80 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในจำนวนนี้มีถึง 20-60 พันล้านเหรียญสหรัฐ ที่เป็นผลมาจากการเปิดตลาดสินค้าการเกษตรส่วนองค์การสหประชาชาติ (United Nations, UN) ได้ประมาณผลกระทบต่อราคาสินค้าการเกษตร ในตลาดโลกเป็นเป็นรายการสินค้าดังนี้คือ เราเปิดตลาดสินค้าเกษตรกรรมของประเทศที่พัฒนาแล้ว จะทำให้ราคาสินค้าโลกของสินค้าการเกษตรต่อไปนี้เพิ่มขึ้นคือ ข้าวร้อยละ 18.30 ข้าวโพด ร้อยละ 4.80 ข้าวฟ่าง ร้อยละ 1.90 น้ำตาลร้อยละ

10.60 ฝ้ายร้อยละ 0.90 ถั่วลิสงร้อยละ 1.50 การที่ราคาสินค้าเกษตรกรรมบางชนิดในตลาดโลกสูงขึ้นเป็นประโยชน์ต่อประเทศผู้ส่งออก ส่วนประเทศยากจนที่ต้องนำเข้าสินค้าประเภทอาหารนั้น ถึงแม้มีรายจ่ายสูงขึ้น แต่ประโยชน์ที่จะได้จากการที่ราคาในตลาดโลกมีเสถียรภาพมากกว่าเดิมนั้น จะมากกว่ารายจ่ายที่เพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

ผลกระทบของรอบอุรุกวัย ชัยวุฒิ ชัยพันธ์ (2542: 95) ได้กล่าวถึงผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากข้อตกลงดังกล่าว จะส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรบางชนิดในตลาดโลกมีแนวโน้มสูงขึ้นและจะทำให้ราคาสินค้าเกษตรในประเทศของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อันจะเป็นผลดีต่อเกษตรกร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ประมาณว่า สินค้าการเกษตรที่ไทยมีต้นทุนเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ก็คือ ข้าว ข้าวโพด น้ำตาล และข้าวฟ่าง ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จากข้อตกลงมากที่สุด รองลงมาคือ ปอแก้ว ยางพารา และมะพร้าว ส่วนสินค้าที่ไทยเป็นผู้นำเข้าสุทธิ และรัฐบาลได้ใช้มาตรการคุ้มครองเกษตรกรภายในประเทศ จะได้รับผลเสียมากที่สุด ได้แก่ น้ำมันปาล์ม และถั่วเหลือง จึงต้องปรับลดการผลิตลง

อัญชลี อุไรกุล (2546: 44) กล่าวถึงผลการศึกษาผลกระทบจากการทำเขตการค้าเสรีต่อสินค้าเกษตรของไทย โดยเฉพาะในกรณีของเขตการค้าเสรีไทย-จีน ที่กำหนดให้มีการลดภาษีสินค้า กลุ่มแรกครอบคลุมสินค้าเกษตรในตอนที่ 07, 08 ที่เป็นสินค้าเกษตรประเภทผัก และผลไม้รวมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง การตั้งเขตการค้าเสรีนั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย สำหรับข้อดีของเขตการค้าเสรีไทย-จีน เนื่องจากจีนเป็นตลาดใหญ่เมื่อเทียบกับตลาดอื่น ๆ ของไทย เนื่องจากมีประชากรจำนวนมาก ตลาดมีแนวโน้มสามารถรองรับมันสำปะหลังของไทยได้อีกมาก อีกทั้งยังสามารถทดแทนตลาดอื่นๆ ซึ่งปัจจุบันการส่งออกได้ลดลง และไทยเองมีศักยภาพที่จะผลิตได้เพิ่มอีก ส่วนผลไม้เมืองร้อนของไทยก็มีศักยภาพในการส่งออกได้หลายชนิด อาทิ ทุเรียน เงาะ ส้มโอ มังคุด สำหรับข้อเสีย ในปัจจุบันมีการนำเข้าสินค้าประเภทพืชผัก ที่เป็นคู่แข่ง เช่น กระเทียม หอมหัวใหญ่ ในราคาถูกลงกว่าซึ่งการเปิดเสรีจะกระทบต่อราคภายในประเทศ

สุกรานท์ โรจน์ไพรวงศ์ (2544: 246) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากนโยบายเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ผลักดันให้รัฐบาลนำประเทศเข้าสู่กระแสการค้าเสรีที่ต้องอาศัยพึ่งพิงตลาดภายนอกอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยฐานะยากจนในประเทศเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นโครงการเงินกู้ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ที่มีเงื่อนไขให้รัฐบาลยกเลิกสนับสนุนภาคการเกษตร โดยให้ยกเลิกการแจกจ่ายวัสดุการเกษตร

และการแทรกแซงราคาผลผลิต นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีพันธกรณีในการเปิดเสรีการเกษตร จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO)

พันธกรณีที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร

พันธกรณีในการเปิดเสรีการเกษตรอันเป็นผลมาจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกที่ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรอย่างสำคัญอันแรก คือ พันธกรณีภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยการเกษตร (Agreement on Agriculture: AOA) ซึ่งได้สร้างข้อผูกมัดที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามดังนี้

1. ต้องปรับลดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าเกษตรในทุกรายการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 24 ของอัตราเดิมภายใน 10 ปี (พ.ศ. 2538-2547)
2. ประเทศไทยต้องเปิดตลาดเพื่อการนำเข้าโดยการลดภาษีนำเข้าลดมาตรการที่เป็นการกีดกันการนำเข้าสินค้าเกษตร 23 รายการ ได้แก่ น้ำมัน นมผง พริกไทย ข้าว กระเทียม หอมหัวใหญ่ ข้าวโพด ลำไย ถั่วเหลือง กาแฟ มันฝรั่ง มะพร้าว น้ำมันปาล์ม น้ำมันมะพร้าว ยาสูบ น้ำตาล และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสินค้านี้
3. ต้องลดการอุดหนุนสินค้าเกษตรในประเทศ ที่เชื่อว่าเป็นการบิดเบือนกลไกตลาดทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การประกันราคาสินค้า การแทรกแซงราคา
4. ต้องลดการอุดหนุนการส่งออกร้อยละ 14 ภายในปี พ.ศ. 2547

พันธกรณีตามข้อตกลงทางการเกษตรที่ไทยต้องปฏิบัติตามนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนว่า จะส่งผลกระทบต่อการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการเกษตรที่สำคัญให้ผู้คิดกับการเกษตรส่งออกเชิงพาณิชย์ มากกว่าการมีระบบเกษตรเพื่อตอบสนองความมั่นคงทางอาหาร และการพึ่งตนเองของชุมชน รัฐจะมีนโยบายเร่งรัดสนับสนุนพืชพาณิชย์บางประเภทที่มีแนวโน้มทางการตลาดต่างประเทศดี และลดการสนับสนุนหรือทอดทิ้งการปลูกพืชที่ไม่มีแนวโน้มทางการตลาดซึ่งจะส่งผลการสูญเสีย ความหลากหลายของระบบการผลิต ความหลากหลายของพันธุ์พืช และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำลายความมั่นคงทางอาหารและยา และยังราคาสินค้าเกษตร โลกผันผวนจะยิ่งทำให้เกษตรกรรายย่อยล้มละลาย (คณะทำงานวาระประชาชนเพื่อความเป็นไท, 2543)

เอฟทีเอกับผักและผลไม้ไทย

ข้อตกลงเขตการค้าเสรี หรือเอฟทีเอ ระหว่างไทยกับจีนนั้นมีผลเฉพาะผัก และผลไม้ ไม่รวมข้าวและยางพารา โดยหวังว่าไทยเราจะสามารถส่งออกผักและผลไม้ไปขายในจีนได้มากขึ้น แต่จีนก็สามารถส่งผักและผลไม้มาขายเราได้โดยไม่ต้องเสียภาษีเช่นกัน และที่สำคัญคือประเทศจีนกว้างใหญ่ไพศาลมาก มีสภาพอากาศตั้งแต่ร้อนเหมือนภาคเหนือในบ้านเรา ไปจนถึงหนาวขนาดมีหิมะตก

เพราะฉะนั้น ผักและผลไม้จากจีนก็เลยมีความหลากหลายมาก แต่พอมาเทียบกับผลไม้เมืองไทย เกิดปัญหาขึ้นมาทันที เพราะว่าผลไม้บางอย่างของไทยมีราคาสูงเมื่อเทียบกับผลไม้นำเข้าจากจีน ผลกระทบเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อผลไม้เขตร้อนของเราอีกหลายชนิด

ถ้ามองเฉพาะไม้ผลหรือผักเขตหนาว ส่วนที่กระทบกระเทือนมากที่สุดก็คือผลไม้หรือผักที่ปลูกภาคเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของโครงการหลวง ซึ่งมีจุดประสงค์เฉพาะคือการผลักดันให้ชาวไทยภูเขาปลูกพืชเหล่านี้ทดแทนฝิ่น แต่ว่าถ้าตลาดถูกแทนที่ด้วยผักและผลไม้เขตหนาวจากจีนแล้วอะไรจะเกิดขึ้นกับโครงการนี้

ผลไม้เขตร้อนของเราก็พลอยเดือดร้อนไปด้วยเรื่องของเรื่องก็คือ ผลไม้ไม่ใช่อาหารจำเป็นของคนไทย ดังนั้นพฤติกรรมการกินผลไม้ของคนไทยคือ กินเล่น หมายความว่ากินเมื่อไหร่ก็ได้มีลักษณะเป็นอาหารว่าง ถ้ามีเงินมากก็ซื้อผลไม้มากิน แต่ถ้ามีน้อยก็จะซื้อข้าวปลาอาหารที่จำเป็นไว้ก่อน เพราะฉะนั้นผลไม้จึงเป็นตัวเลือกที่มีอย่างอื่นทดแทนมากพอมีผลไม้เขตหนาวที่ผิวพรรณดูดีอย่างเช่นแอปเปิ้ล สาลี่ มาวางขายในราคาถูก สิ่งที่จะเกิดขึ้นกับคนไทยก็คือ หันไปซื้อผลไม้เหล่านั้นมากินแทน

ปัญหาที่กำลังจะตามมาก็คือราคาผลไม้ตกต่ำลงมากเพราะว่าผู้ของจีนไม่ได้ชาวสวนก็จะเลิกปลูก ตอนนี้เราก็มีลำไยที่ส่งเข้าไปจีนอย่างเป็นลำเป็นตัน แต่ว่าเมื่อไม่กี่ปีมานี้ จีนเองก็ปลูกลำไยไว้มากมายเรียกได้ว่ามีมากกว่าของประเทศไทยด้วยซ้ำไป

ตอนนี้ผลผลิตก็เริ่มออกมาพร้อมกับมาตรการกีดกันทางอ้อมซึ่งเอามาใช้ไม่ให้ไทยส่งลำไยเข้าไปได้ง่าย ๆ ถึงแม้จะทำเอฟทีเอแล้วก็ตาม ลองดูพืชอื่นอีกไม่ว่าจะเป็นมังคุดทุเรียนเงาะ ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีดมนเพราะว่าแต่ละตัวก็มีปัญหาเฉพาะของตัวเองทั้งนั้น (พีระเดช ทองอำไพ, 2547: 9)

ผลกระทบต่อไทย

กรณีเขตเสรีการค้าอาเซียน

-

จีน

จากตัวเลขการคาดคะเนของ สถาบัน Goldman Sachs ระบุว่าหากไทยสามารถรักษาสัดส่วนของการส่งออกไปจีนให้อยู่ในระดับปัจจุบันคือประมาณร้อยละ 1.90 ของการนำเข้ารวม

ของจีนได้ เราก็อาจประมาณได้ว่า ในปี พ.ศ. 2005 ไทยอาจส่งออกไปจีนเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 2,000 ถึง 2,200 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นมูลค่ารวมอีกประมาณ 80,000 ล้านบาทต่อปีทั้งนี้ ไทยอาจส่งออกไปจีนเพิ่มขึ้นจากจำนวน ดังกล่าวได้อีก เนื่องจากการค้าไทย-จีน มีการขยายตัวใน อัตราที่สูงมากกว่าอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ย (จากสถิติของจีน ในช่วง 9 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2543 การค้าไทย-จีน ขยายตัวร้อยละ 62.16 ในขณะที่การค้าต่างประเทศของจีนในช่วงเดียวกันมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 35.66) นอกจากนี้การที่จีนหันมาทำการค้าขายกับประเทศในภูมิภาคมากขึ้น จากข้อเสนอของอดีตนายกรัฐมนตรี (นายจูก หง จี) ให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ใน ระหว่างการประชุมเอเปคที่กรุงบันดาร์ เสรี เบกาวัน เมื่อปลายปี พ.ศ. 2543 ต่อมาในวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 จีน-อาเซียน ได้มีการลงนามก่อตั้งเขตการค้าเสรีดังกล่าวที่กรุงพนมเปญ ซึ่ง จะช่วยให้มูลค่าการค้าระหว่างไทย-จีน ขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วย

1. สำหรับผลกระทบต่อประเทศไทย อาจสรุปได้ ดังนี้

1.1 ผลดีในทางตรง คือ ตลาดจีนจะเปิดกว้างขวางใหญ่ขึ้นสำหรับสินค้าไทย กล่าวคือ

(1) การปรับลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าของจีนตามที่จีนผูกพันต่อ WTO ทำให้ ไทยสามารถส่งสินค้าไปจีนได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เพราะเป็นการ ลดภาษีของจีนฝ่ายเดียวโดยที่ไทยไม่ต้องลดอัตราภาษีลงจากเดิมอีกแต่อย่างใด

ตัวอย่าง ผลไม้นำเข้าจีน ก่อนจีนเป็นสมาชิก WTO ร้อยละ 30 ปัจจุบัน ลดลงเหลือร้อยละ 12-14

(2) จีนจะต้องเปิดตลาดนำเข้าสินค้าเกษตรโดยการเปิดโควตา ที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ยางพารา และน้ำตาล โดยเฉพาะข้าวนั้น จีนจะต้องเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถ นำเข้าได้ถึงร้อยละ 50 จากจำนวนที่จีนจะต้องเปิดตลาดในครั้งแรกเริ่มต้น คือ 2.66 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2545 หลังจีนเข้า WTO เมื่อ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2544 แล้ว จีนกำหนดเปิดโควตานำเข้าข้าวไว้ 3.99 ล้านตัน และในปี พ.ศ. 2546 จีนเปิดโควตานำเข้าข้าว 4.655 ล้านตัน ภาษีนำเข้าภายใต้โควตาร้อยละ 1 นอกโควตาร้อยละ 71 แยกเป็นข้าวเมล็ดขาว (indica) ครึ่งหนึ่งเป็นข้าวเมล็ดกลม (japonica) ครึ่งหนึ่ง

(3) จีนจะต้องเปิดตลาดการค้าบริการต่าง ๆ ทั้งในด้านการขนส่ง สินค้า การธนาคารและการท่องเที่ยว ทำให้โอกาสการลงทุนของไทยจีนจะเพิ่มมากขึ้น

(4) จีนจะต้องผ่อนคลायกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคทางการค้าให้เป็นไปตาม ระบบสากล โดยเฉพาะผ่อนคลायการควบคุมจากส่วนกลางจะทำให้ไทยสามารถค้าขายโดยตรงกับ เอกชนในมณฑลยูนนาน และมณฑลอื่น ๆ ทางตะวันตกของจีนที่สามารถติดต่อกับไทยทาง ภาคเหนือผ่านมณฑลยูนนาน และ สปป. ลาว และพม่า ตลอดจนผ่านทางแม่น้ำโขงได้เพิ่มมากขึ้น

1.2 ผลดีในทางอ้อม

(1) จีนจะกลายเป็นกำลังสำคัญของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ที่สามารถคานอำนาจกับกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ในเวทีการเจรจาการค้าพหุภาคีของ WTO ตัวอย่างเช่น การพินิจกำลังระหว่างอาเซียนบวกจีนในการกำหนดท่าทีร่วมเรื่องการความปลอดภัยอาหารอยู่ในสมุดปกขาว เพื่อเจรจาต่อรองกับอียู มิให้ใช้สมุดปกขาวเป็นมาตรการกีดกันทางการค้ากับอาหารจากประเทศกำลังพัฒนา เป็นต้น

(2) การเข้าเป็นสมาชิก WTO ของจีนจะอำนวยความสะดวกให้การแข่งขันทางการค้ามีสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้บริโภคไทยกล่าวคือ ทำให้มีสินค้าให้เลือกเพิ่มมากขึ้น คุณภาพและมูลค่าของสินค้าจะได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และราคาสินค้าจะถูกลง

(3) การค้าขายระหว่างไทย-จีนที่เพิ่มขึ้น จะชักนำให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น คมนาคม ท่องเที่ยว โรงแรม และการศึกษา เป็นต้น

(4) การลักลอบนำสินค้าจีนผ่านไทยออกไปยังตลาดที่สาม เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป น่าจะมีปริมาณที่ลดลง

1.3 ผลเสียในทางตรง ส่วนใหญ่จะเป็นผลกระทบในระยะสั้นกล่าวคือ

(1) ไทยจะต้องเปิดตลาดสินค้าให้กับจีนในลักษณะ MFN เท่าเทียมกัน สำหรับประเทศสมาชิก WTO เมื่อจีนเข้าเป็นสมาชิก WTO อาจทำให้สินค้าราคาถูกจากจีนจะเข้ามาขายในไทยเพิ่มมากขึ้นในระยะสั้นซึ่งอาจส่งผลให้ไทยขาดดุลการค้าต่อจีนเพิ่มมากขึ้นเช่นกันในช่วงแรก ๆ

(2) สินค้าราคาถูกจากจีนจะทำให้เกิดภาวะการแข่งขันสูงและทำให้ผู้ผลิตรายย่อยของไทยที่ไม่สามารถแข่งขันได้ต้องปิดตัวลง

(3) การปิดตัวของอุตสาหกรรมที่ไม่สามารถแข่งขันได้จะทำให้เกิดการว่างงาน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตต่ำหรืออุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก

(4) สินค้าไทยที่ส่งออกตั้งแต่ระดับกลางลงไปไปยังตลาดที่สามจะต้องประสบกับการแข่งขันที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นจากสินค้าจีนที่มีราคาต่ำเนื่องจากต้นทุนการผลิตในจีนที่ต่ำกว่า ดังนั้น การเข้าเป็นสมาชิกเช่นเดียวกับไทยสินค้าที่ยังไม่สามารถปรับเป็นระดับสูง (high-end) ก็จะได้รับผลกระทบทางลบได้

1.4 ผลเสียในทางอ้อม

(1) การติดต่อค้าขายระหว่างไทย-จีนที่เพิ่มมากขึ้น อาจทำให้ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองและการลักลอบนำเข้าสินค้าที่ผิดกฎหมายมีเพิ่มมากขึ้นไปด้วย

(2) การที่จีนต้องปฏิบัติตามกติกาสากลอย่างโปร่งใสอาจทำให้ไทยมีอาจได้รับสิทธิพิเศษเหนือประเทศคู่แข่งเนื่องจากความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ดังเช่นการนำเข้าข้าวของจีนในปัจจุบันที่จีนจะงนนำเข้าข้าวเมล็ดกลมและเมล็ดยาวอย่างละครึ่ง ในอนาคตหากความต้องการบริโภคข้าวหอมมะลิไทย (ซึ่งเป็นข้าวเมล็ดยาว) เพิ่มขึ้น ก็จะกลายเป็นข้อจำกัดการเพิ่มข้าวหอมมะลิไทยได้

(3) การที่จีนปรับปรุงระบบการค้าให้ทันสมัยอาจทำให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้ผลิตสินค้าไทยย้ายฐานการผลิตไปยังจีน

(4) การปิดตัวของอุตสาหกรรมไทยที่ไม่อาจแข่งขันได้จะก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ส่วนอุตสาหกรรมที่ต้องการปรับปรุงขั้นตอนการผลิตให้ทันสมัย จะต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการนำเข้าเทคโนโลยีและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลสูงขึ้น

1.5 สินค้าไทยที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ

(1) สินค้าไทยที่มีโอกาสดีในการขยายตลาดในจีนได้มากขึ้นหลังจากจีนเข้าเป็นสมาชิก WTO ได้แก่ สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมที่จีนยอมเปิดตลาดและลดอัตราภาษีนำเข้าตามข้อผูกพัน WTO โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินค้าข้าว ยางพารา น้ำตาล มันสำปะหลัง ลำไย รถยนต์ และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์อาหาร สินค้าสำหรับสุขภาพสตรี ได้แก่ อัญมณี เสื้อผ้าสำเร็จรูป แฟชั่นสูง เครื่องสำอาง สินค้าแฟชั่นสูงอื่น ๆ สินค้าสำหรับเด็กประเภท Hi-end วัสดุก่อสร้าง และเครื่องตกแต่งบ้าน เป็นต้น ส่วนกิจการที่ไทยน่าจะมีโอกาสแจ่มใสในจีน คือ ภัตตาคาร โรงแรม การท่องเที่ยว

(2) สำหรับสินค้าที่คาดว่าจะประสบภาวะการแข่งขันสูงขึ้นทั้งตลาดที่สามในต่างประเทศและตลาดภายในไทย ได้แก่ สินค้าประเภท Low-End สินค้าที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ซึ่งจีนมีศักยภาพในการผลิตและส่งออกสูง เช่น สินค้าสิ่งทอ และรองเท้า เครื่องใช้ไฟฟ้า สินค้าเบ็ดเตล็ดรวมถึงผักและผลไม้สดบางชนิด เช่น กระเทียม และหัวหอม เป็นต้น (พิษณุ เจริญมหาศาล, 2547: 70-74)

สรุปผลกระทบที่เกี่ยวกับข้อตกลงการค้าเสรีจากการเข้าเป็นสมาชิก WTO ทำให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เกี่ยวกับการลดภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ตลอดจนการเปิดเสรีกับประเทศสมาชิก โดยเฉพาะในกลุ่มอาเซียน จากพันธกรณีตามข้อตกลงอาจส่งผลกระทบต่อภาคเกษตร การผลิตจะมุ่งเน้นเพื่อการพาณิชย์โดยเฉพาะการส่งออก เกษตรกรจะกลับไปสู่ระบบการผลิตแบบเชิงเดี่ยว เพื่อเน้นปริมาณและคุณภาพ ความหลากหลายของระบบการผลิต ความหลากหลายของพันธุ์พืช และภูมิปัญญาท้องถิ่นจะหมดไป และเขตเสรีทางการค้าที่ส่งผลกระทบต่อ

ประเทศไทยที่สำคัญได้แก่ เขตเสรีการค้าไทย-จีน ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ โดยเฉพาะในเรื่องการค้า ผลกระทบทางบวก เช่น โอกาสในการเปิดตลาดสินค้าได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสินค้าการเกษตรที่ส่งไปประเทศจีน เนื่องจากประเทศจีนมีจำนวนประชากรจำนวนมากถึง 1,300 ล้านคน ทำให้สามารถส่งสินค้าที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น ผลไม้เมืองร้อน ยางพารา ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เป็นต้น ส่วนผลกระทบในการเปิดเสรีการค้าที่ประเทศไทยยังขาดความพร้อมหลาย ๆ ด้าน อาจจะถูกเอาเปรียบจากประเทศคู่ค้า โดยข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น การตรวจสอบต่าง ๆ ก่อนส่งสินค้าเข้าประเทศ โดยเฉพาะเรื่องสารตกค้างในผลผลิต การเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราที่สูง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคด้านการขนส่ง นอกจากนี้สินค้าบางชนิดที่ประเทศจีนส่งเข้ามา อาจส่งผลกระทบต่อเกษตรกรของไทย เช่น กระเทียม พืชผักเมืองหนาว ชนิดต่าง ๆ ทำให้เกษตรกรในบางพื้นที่ต้องลดพื้นที่การปลูก หรือดำเนินการผลิตต่อไปโดยเสี่ยงกับภาวะราคาคต่ำ นอกจากนี้มาตรการต่าง ๆ ที่เข้ามารองรับ เช่น พืชทดแทน ที่ยังไม่ได้มีมาตรการที่ชัดเจน จากผลกระทบต่าง ๆ ที่กล่าวมาอาจทำให้เกิดปัญหาในการประกอบอาชีพ ตลอดจนปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมามากมาย

การค้าเสรีไทย-จีน

องค์การการค้าโลก (WTO)

องค์การการค้าโลกก่อตั้งขึ้นตามผลการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยที่ต้องการให้ปรับปรุงกลไกการทำงานของ GATT ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงมีมติให้ยกฐานะทางการค้าระหว่างประเทศขึ้นมาเป็นองค์การระหว่างประเทศในระดับเดียวกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกโดยเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 ปัจจุบันมีประเทศที่ให้สัตยาบันเข้าเป็นสมาชิกรวม 137 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยซึ่งได้ให้สัตยาบันเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2537 นับเป็นสมาชิกลำดับที่ 59 นอกจากนี้ยังมีประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกแต่มีฐานะเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์อีก 34 ประเทศ สำนักงานงานองค์การการค้าโลกตั้งอยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีบุคลากรประจำสำนักงานประมาณ 500 คน (ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์, 2542: 30)

วัตถุประสงค์ขององค์การการค้าโลก

องค์การการค้าโลกมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศเป็นไปโดยเสรีมากขึ้น โดยจัดประชุมเจรจาระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อลดอุปสรรคทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง

เป็นอุปสรรคที่เป็นภาษีศุลกากร (tariff barriers) และอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (non-tariff barriers) และสร้างกฎเกณฑ์ทางการค้าที่มีความชัดเจน และเป็นธรรม เป็นการป้องกันไม่ให้ประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าเอาเปรียบประเทศที่มีขนาดเล็กกว่า รวมทั้งการสร้างกระบวนการยุติข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายจากการใช้มาตรการตอบโต้กันเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิก

หลักการขององค์การค้าโลก

หลักการที่สำคัญขององค์การค้าโลกก็คือหลักการเดิมของ GATT ซึ่งประเทศสมาชิกได้ถือปฏิบัติต่อเนื่องกันมานับตั้งแต่การก่อตั้ง GATT ในปี พ.ศ. 2490 นั่นคือ

1. การค้าโดยไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination) หมายถึงการปฏิบัติต่อสินค้าที่นำเข้าจากทุกประเทศโดยเท่าเทียมกัน
2. ความโปร่งใส (transparency) หมายความว่า การกำหนดนโยบายมาตรการระเบียบ กฎเกณฑ์ ต่าง ๆ ของประเทศสมาชิกต้องชัดเจน โปร่งใส
3. การป้องกันคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ สามารถทำได้โดยใช้มาตรการภาษีศุลกากรเท่านั้น ห้ามใช้มาตรการที่เป็นการจำกัดปริมาณ
4. การผูกพันข้อลดหย่อนภาษีศุลกากรของประเทศสมาชิก หมายความว่าประเทศสมาชิกจะต้องลดภาษีศุลกากรลงตามพันธกรณีในข้อตกลง
5. การส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรม (fair competition) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกีดกัน หรือการเอาเปรียบกับทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น การอุดหนุนการผลิต การทุ่มตลาด
6. การอนุมัติให้รวมกลุ่มทางการค้า เช่น เขตการค้าเสรี สหภาพศุลกากรตลาดร่วม และสหภาพเศรษฐกิจ
7. การระงับข้อพิพาทโดยใช้กระบวนการยุติข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ
8. การให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศที่กำลังพัฒนา เพื่อไม่ให้เกิดการเป็นสมาชิก

เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA)

หมายถึงการรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมาย เพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้น้อยที่สุด หรือเป็นร้อยละ 0 และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม การทำเขตเสรีการค้าในอดีตมุ่งต่อสู้กันในการเปิดเสรีด้านการค้า (goods) โดยการลดภาษีและ

อุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตเสรีการค้าในระยะหลัง ๆ นั้นรวมถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (services) และการลงทุนด้วย

กำหนดของทฤษฎีการค้าเสรีมาจากความคิดของ อדם สมิท (1776) (อ้างใน สุพาณี ธนิวุฒิ และคณะ, 2543: 24) เรียกว่าต้นทุนเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Costs) สาละสำคัญของทฤษฎีนี้คือ หน่วยการผลิตหรือแต่ละประเทศผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบโดยความได้เปรียบนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิต เช่น ภูมิอากาศทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน ที่ดิน ทำให้เกิดแบ่งงานการผลิตระหว่างประเทศที่สามารถผลิตสินค้าให้เกดต้นทุนเปรียบเทียบที่ต่ำกว่า และนำสินค้านั้น ๆ มาแลกเปลี่ยนกัน สมิท เชื่อว่า การค้าเสรีจะเป็นนโยบายที่นำพาประเทศไปสู่ความมั่งคั่ง

ความได้เปรียบของต้นทุนตามทฤษฎีของสมิท เป็นการได้เปรียบแบบสมบูรณ์ (absolute advantage) แต่ความได้เปรียบของต้นทุนยังมีอีกรูปแบบหนึ่งคือ ความได้เปรียบแบบสัมพัทธ์ (relative advantage) ซึ่งพัฒนาการสานต่อจากแนวคิดทฤษฎีของสมิท จนกลายมาเป็นแนวคิดที่ทรงพลังและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนาเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบัน

David Ricardo (1963) (อ้างใน สุพาณี ธนิวุฒิ และคณะ, 2543: 24) ผู้ถือเสมือนเป็นบิดาแห่งการค้าเสรี เสนอแนวคิดความได้เปรียบเชิงสัมพัทธ์ว่า แต่ละประเทศควรผลิตสินค้าที่มีต้นทุนการผลิตได้เปรียบมากที่สุด หรืออีกนัยหนึ่งคือผลิตสินค้าด้วยต้นทุนต่ำที่สุดแล้วนำสินค้าที่ผลิตได้ไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าของประเทศอื่นที่มีต้นทุนการผลิตได้เปรียบชนิดอื่น ทำให้ประเทศต่าง ๆ ที่ไม่สามารถผลิตสินค้าหนึ่ง ๆ ในราคาที่ต่ำที่สุด สามารถซื้อสินค้าที่ราคาถูกกว่าโดยไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องผลิตเองทุกชนิด

เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย แห่งนโยบายการค้าเสรีจึงกำหนดเงื่อนไขว่า แต่ละประเทศต้องเลือกผลิตสินค้าที่มีประสิทธิภาพการผลิตสูงสุด และใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ไม่มีการเก็บภาษีอากรเพื่อคุ้มครองการผลิตภายใน ไม่ให้สิทธิพิเศษ หรือเลือกปฏิบัติต่อสินค้าของประเทศใดประเทศหนึ่ง และไม่มีข้อจำกัดทางการค้าหรือกีดกันทางการค้า ผลของการค้าเสรีจะทำให้แต่ละประเทศมุ่งเน้นการผลิตสินค้าที่ตนมีความเชี่ยวชาญและมีความได้เปรียบในการแข่งขัน เมื่อผลิตสินค้านั้นนานเข้า แรงงานก็จะมีความเชี่ยวชาญจากการฝึกฝนซ้ำแล้วซ้ำอีก และไม่ต้องเสียเวลาในการเรียนรู้ เพื่อผลิตสินค้าที่ตนขาดความชำนาญ นอกจากนี้การผลิตสินค้า ที่ตนเชี่ยวชาญ จะทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบการทำงานให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด

เขตการค้าเสรีอาเซียน เป็นแนวคิดของรัฐบาลไทยที่ต้องการขยายตลาดการค้าภายในอาเซียนให้กว้างขึ้น เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศมาสู่ประเทศและภูมิภาคอาเซียน

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 27-28 มกราคม พ.ศ. 2535 ผู้นำรัฐบาลอาเซียนทั้ง 6 ประเทศ ได้ลงนามในข้อตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับ

เขตการค้าเสรีอาเซียน [Agreement on Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme for the ASEAN Free Trade Area (AFTA)] ซึ่งระบุถึงวัตถุประสงค์ หลักการดำเนินการและพันธกรณี ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์ของ AFTA มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้การค้าสินค้าภายในอาเซียนเป็นไปโดยเสรี มีอัตราภาษีต่ำที่สุด และปราศจากข้อจำกัดที่มีไขว่ขวาย

2. เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติสู่ภูมิภาคอาเซียน

3. เพื่อรับกับสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าโลกที่จะเสรียิ่งขึ้น จากผลการเจรจา

อูรุกวัย

เป้าหมาย AFTA มีดังต่อไปนี้

1. ลดอัตราภาษีระหว่างกันเหลือร้อยละ 0-5

2. ครอบคลุมสินค้าทุกประเภท ยกเว้นสินค้าเกษตร

3. ระยะเวลา 15 ปี เริ่มต้นวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) สิ้นสุด 1 มกราคม

พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008)

หลักการลดภาษีภายใต้ AFTA มีดังต่อไปนี้

1. หลักอัตราภาษีศุลกากรพิเศษที่เท่ากัน (Common Effective Preferential Tariff: CEPT)

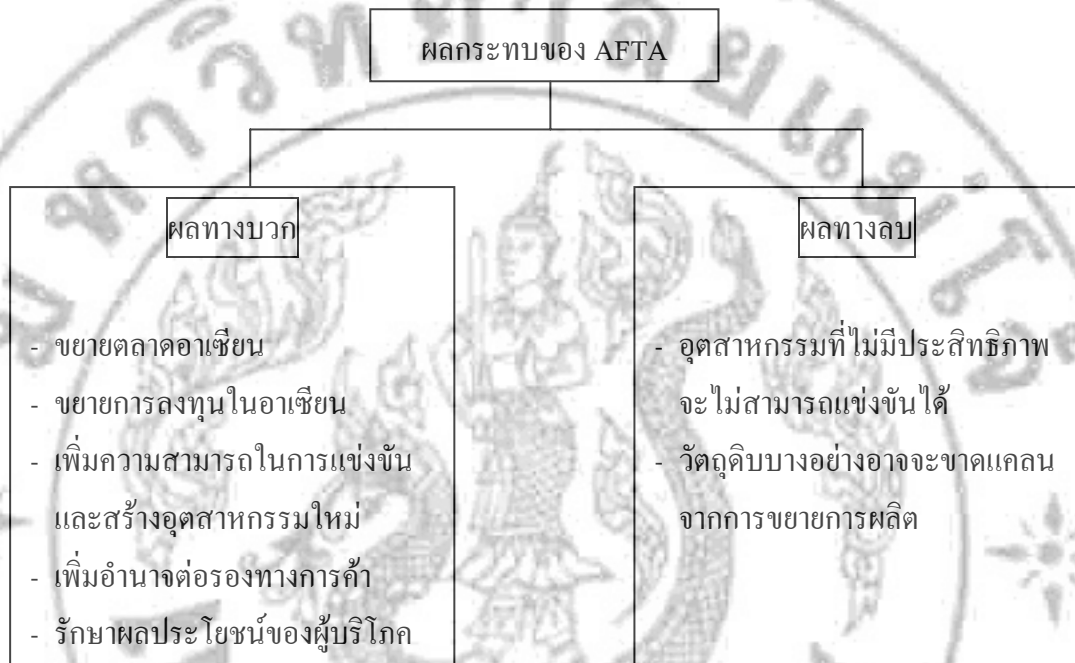
2. กำหนดการลดภาษีออกเป็น 2 กลุ่ม สำหรับสินค้าที่มีอัตราภาษี ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2536 ดังนี้

2.1 สินค้าที่มีอัตราภาษีสูงกว่าร้อยละ 20 ประเทศสมาชิกจะลดภาษีลงเหลือ ร้อยละ 20 ภายใน 5-8 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2536-2543 (ค.ศ. 1993-2000) และลดภาษีให้เหลือร้อยละ 0-5 ภายใน 7 ปี หลังจากนั้น

2.2 สินค้าที่มีอัตราภาษีสองร้อยละ 20 หรือต่ำกว่า ประเทศสมาชิกอย่างน้อย 2 ประเทศ สามารถประกาศลดภาษีให้เหลือร้อยละ 0-5 ได้ทันที

การจำกัดปริมาณการนำเข้า (quantitative restriction) จะต้องยกเลิกโดยทันทีที่อัตรา ภาษีลดลงเหลือร้อยละ 20 และยกเลิกมาตรการกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรอื่นภายใน 5 ปี

ผลกระทบของ AFTA สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ทาง ดังแสดงในภาพที่ 1

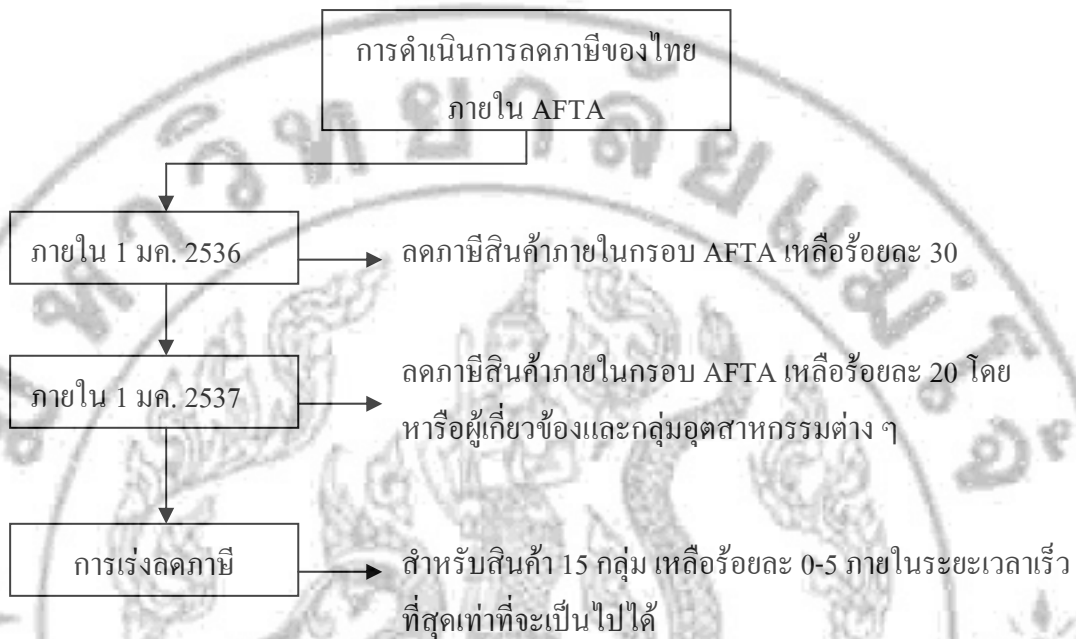
ภาพที่ 1 ผลกระทบของ AFTA

องค์กรของ AFTA สามารถแบ่งย่อยได้เป็นดังแสดงในภาพที่ 2 (ธีรพงษ์ เขมฤกษ์อำพร, 2537: 49-52)

ภาพที่ 2 โครงสร้างขององค์กร AFTA

การดำเนินการลดภาษีของไทยภายใต้ AFTA มีกำหนดและมาตรการ ดังแสดงใน
ภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 การดำเนินการลดภาษีของไทยภายใต้ AFTA

เขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน (ASEAN-China Free Trade Area)

1. ความเป็นมา

ที่ประชุมผู้นำอาเซียน-จีน (ASEAN-China Summit) วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ณ กรุงบันดาร์เสรี เบกาวัน ประเทศบรูไนฯ เห็นชอบต่อกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัน และการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนภายใน 10 ปี โดยให้คำนึงถึงระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกันในกลุ่มอาเซียน ทั้งนี้ ข้อตกลงเขตการค้าเสรี ควรรวมเรื่องการให้สิทธิประโยชน์ระหว่างกันในด้านที่มีความพร้อมก่อนการเปิดเสรีการค้า (early harvest) ในสินค้าและบริการที่จะหารือร่วมกัน นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับจีนในลำดับสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) เกษตรกรรม 2) เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) การลงทุน และ 5) การพัฒนาลุ่มน้ำโขงโดยให้มีการหารือร่วมกันระหว่างภาครัฐ ธุรกิจ และนักวิชาการต่อไป

2. รูปแบบการเจรจา

มีการจัดตั้งคณะเจรจาอาเซียน (ASEAN Trade Negotiating Group: ASEAN TNG) เพื่อเป็นเวทีประชุมหารือระหว่างอาเซียนเพื่อหาทำที่ร่วมกัน ส่วนอาเซียนและจีนได้จัดตั้งคณะเจรจาอาเซียน-จีน (ASEAN-China Trade Negotiating Committee: TNC) เพื่อเป็นเวทีการเจรจาระหว่างสองฝ่าย โดยอาเซียนได้มอบหมายให้ไทยเป็นหัวหน้าคณะเจรจาอาเซียน (ASEAN Chief Negotiator)

3. การจัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

(Framework Agreement on ASEAN-China Comprehensive Economic Cooperation)

การเจรจาของคณะเจรจาอาเซียน-จีน รวมแล้ว 6 ครั้ง ได้บรรลุเป้าหมายการเจรจา โดยผู้นำอาเซียนและจีนได้ร่วมลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชากรอบความตกลงฯ ดังกล่าวจะเป็นข้อผูกพันทางกฎหมายระหว่างอาเซียนและจีน ในการดำเนินการเจรจาต่อไป โดยมีกรอบกว้าง (comprehensive) ประกอบด้วยบทบัญญัติสำคัญ ๆ อาทิ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการค้าสินค้า การบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการเปิดเสรี และความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ต่อไป

ด้านการค้าสินค้า

รูปแบบการลดภาษี/ขอบเขตสินค้า: อาเซียนและจีนตกลงว่า วิธีดำเนินการลดภาษีภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนจะต้องครอบคลุมการค้าสินค้าส่วนใหญ่ (substantially all trade in goods) แบ่งรายการสินค้าเป็น 2 กลุ่ม คือ Normal track และ Sensitive track และให้มีรายการสินค้าที่ได้รับการยกเว้นตามหลักการ WTO ไม่ต้องนำมาลดภาษี

Normal track ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันว่า ปีสสุดท้ายของการดำเนินการลดภาษีภายใต้ Normal track อัตราภาษีสุดท้ายจะมี 2 อัตรา คือ ร้อยละ 0 และร้อยละ 0-5 โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อจำกัดรายการสินค้าที่มีอัตราภาษีสูงกว่าร้อยละ 0 ต่อไป

Sensitive track อาเซียนและจีนเห็นพ้องกันว่า สำหรับสินค้าที่มีความอ่อนไหว (sensitive products) ไม่ต้องกำหนดวิธีการลดภาษี เพียงแต่กำหนดอัตราภาษีสุดท้าย และต้องมีกำหนดเงื่อนไขเพื่อจำกัดสินค้าที่มีความอ่อนไหว

การเจรจาเปิดเสรีด้านสินค้าจะเริ่มภายในปี ค.ศ. 2003 และให้แล้วเสร็จภายในกลางปี 2004 และเริ่มลดภาษีตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005 โดยให้เสร็จสมบูรณ์ภายในปี ค.ศ. 2010 สำหรับอาเซียน เดิม 6 ประเทศและ จีน และภายในปี ค.ศ. 2015 สำหรับกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม

นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดให้เจรจาเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ด้านกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิด สินค้า (rules of origin) โดยได้มอบหมายให้ Working Group on Rules of Origin จัดทำใน รายละเอียด และบทบัญญัติว่าด้วยการใช้มาตรการปกป้อง (safeguard) การต่อต้านการทุ่มตลาด (anti-dumping) และการตอบโต้การอุดหนุน (countervailing) ด้วย

ด้านการค้าบริการ

ได้มีความตกลงกันที่จะมีการเปิดเสรีให้ก้าวหน้ามากขึ้น (progressively liberalization) เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 5 ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) โดยยกเลิกหรือ ลดมาตรการที่เป็นการเลือกปฏิบัติทั้งหมดระหว่างกัน และห้ามใช้มาตรการที่เป็น การเลือกปฏิบัติใหม่ หรือมาตรการเลือกปฏิบัติที่มากขึ้นกว่าเดิม

ด้านการลงทุน

ตกลงกันที่จะมีการส่งเสริมการลงทุน การสร้าง Investment regime ที่แข่งขันเปิด กว้างและมีความโปร่งใส ได้มีการเพิ่มเติมเรื่องการปกป้องการลงทุน (protection of investment) ไว้ด้วย

ทั้งนี้ การเจรจาเปิดเสรีด้านบริการและการลงทุนจะเริ่มในปี ค.ศ. 2003 และให้การ เสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุด (as expeditiously as possible) โดยยอมให้มีการพิจารณากำหนดสาขาที่ มีความอ่อนไหว (sensitive sectors) และให้การปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่าง รวมทั้ง มีการให้ ความยืดหยุ่นกับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ด้วย

การลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที (Early Harvest)

วิธีการลดภาษี : เป็นการลดภาษี MFN Applied rates โดยแบ่งสินค้าออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

จีนและอาเซียนเดิม 6 ประเทศ

อาเซียนใหม่ 4 ประเทศ

กลุ่ม (1) สินค้าที่มีอัตราภาษีสูงกว่าร้อยละ 15 สินค้าที่มีอัตราภาษีสูงกว่าร้อยละ 30

กลุ่ม (2) สินค้าที่มีอัตราภาษีย้อยละ 5-15 สินค้าที่มีอัตราภาษีย้อยละ 15-30

กลุ่ม (3) สินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำกว่าร้อยละ 5 สินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำกว่าร้อยละ 15

สำหรับสินค้าที่มีโควตาภาษี (ตามข้อผูกพัน WTO) การลดภาษี Early harvest
เจาะจงเฉพาะภาษีในโควตาเท่านั้น โดยการนำเข้ายังมีโควตาควบคุมปริมาณการนำเข้าอยู่และภาษี
นอกโควตายังคงเดิม

• สูตรลดภาษี สำหรับจีนและอาเซียน 6 ประเทศ

	ปี ค.ศ. 2004	ปี ค.ศ. 2005	ปี ค.ศ. 2006
กลุ่ม (1)	ร้อยละ 10	ร้อยละ 5	ร้อยละ 0
กลุ่ม (2)	ร้อยละ 5	ร้อยละ 0	ร้อยละ 0
กลุ่ม (3)	ร้อยละ 0	ร้อยละ 0	ร้อยละ 0

• สูตรลดภาษี เวียดนาม ลาว เขมร พม่า จะได้รับความยืดหยุ่นมากกว่าประเทศ
สมาชิกเดิมของอาเซียน 6 ประเทศและจีน ทั้งในแง่ระยะเวลาและอัตราเริ่มลดภาษี แต่ทั้ง 4 ประเทศ
จะต้องลดภาษี Early Harvest ลงเป็นร้อยละ 0 ในปี ค.ศ. 2010

ขอบเขตสินค้า มี 2 ส่วน

1. สินค้าเกษตรทุกรายการใน Chapter 01-08 ได้แก่ live animals, meat & edible
meat offal, fish, dairy produce, other animal products, live trees, edible vegetables, and edible
fruit & nuts
2. สินค้า Specific products ซึ่งมีผลเฉพาะกับประเทศที่ตกลงกับสองฝ่ายเท่านั้น
เช่น ไทยกับจีนตกลงที่จะนำสินค้าเร่งลดภาษีอีก 2 รายการ คือ ถ่านหินแอนทราไซต์ และถ่านหิน
โค้ก เซมิโค้ก อินโดนีเซียกับจีน มีน้ำมันมะพร้าว สบู่ และน้ำตาล เป็นต้น

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Economic Cooperation)

ให้รวมโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะใน 5 สาขาที่ผู้นำให้ความสำคัญ
ได้แก่ เกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การลงทุน และการพัฒนา
กลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งนี้ มีโครงการที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว 11 โครงการ (<http://www.dtn.moc.go.th>.)

การเปิดเสรีการค้าไทย-จีน

ความเป็นมา

จากการหารือระหว่าง นายกรัฐมนตรีไทย พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร กับ อดีต นายกรัฐมนตรีจีน นายจู หรง จี ระหว่างการเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 และการหารือกับนายกรัฐมนตรี เหวิน เจีย เป่า ระหว่างการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่พิเศษว่าด้วยโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2546 จาก ผลการหารือทั้งสองครั้ง ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการเร่งลดภาษีผักผลไม้ระหว่างกันภายใต้กรอบ Early harvest ของความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน และกระทรวงพาณิชย์ของไทยและจีนได้ เสร็จจากกันอย่างต่อเนื่องตามที่ผู้นำทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกัน

เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (ดร.อดิศักดิ์ โพธิ์ราเมิก) กับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สาธารณรัฐประชาชนจีน (Mr. Lu Fuyuan) ได้ ร่วมลงนามในความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน (Agreement between the Government of the People's Republic of China and the Government of the Kingdom of Thailand on Accelerated Tariff Elimination under the Early Harvest Programme of the Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation between ASEAN and China) ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยอาศัยกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน ภายใต้ Early Harvest Programmer

สาระสำคัญของความตกลง

1. ในประเทศลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ลงทันทีให้เหลือร้อยละ 0 ทันที ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546
2. สินค้าที่จะลดภาษี ครอบคลุมสินค้าผักและผลไม้ทุกรายการ (พิกัดศุลกากร 07-08)
3. กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า กำหนดให้ใช้หลัก Wholly obtained โดยเป็นสินค้า ที่เพาะปลูก และเก็บเกี่ยว

ความตกลงฉบับนี้ ครอบคลุมการลดภาษีสินค้าผักผลไม้ตามพิกัดศุลกากร 07-08 ทุก รายการ รวมทั้งสิ้น 116 รายการตามพิกัด 6 หลัก ที่สำคัญได้แก่ พืชผักสดแช่เย็นทุกชนิด มันเส้น มันอัดเม็ด หอม กระเทียม มันฝรั่ง มันสำปะหลัง ถั่วต่าง ๆ ผลไม้สดหรือแช่เย็นลำไย ทุเรียน เงาะ กุ้ง และแอปเปิ้ล

สถานะปัจจุบัน

ตัวเลขการค้าเบื้องต้นของการค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีนตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม-31 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ตามสถิติกรมศุลกากร ไทยนำเข้าจากจีนเป็นมูลค่า 1,976.94 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 22 ไทยส่งออกไปจีนเป็นมูลค่า 2,350.27 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 80 ไทยได้ดุลการค้ากับจีนเป็นมูลค่า 373.33 ล้านบาท (<http://www.dtn.moc.go.th/Web/147/153/ACFTA.asp>)

จากข้อตกลงจากการเปิดเสรีการค้า ซึ่งเป็นนโยบายการค้าระหว่างประเทศที่รัฐบาลเข้ามามีบทบาทแทรกแซงน้อยที่สุด โดยปล่อยให้เอกชนทำการค้าระหว่างประเทศโดยปราศจากสิ่งกีดขวาง และข้อจำกัดเสรีทางการค้าไม่ว่าจะเป็นเรื่องการตั้งกำแพงภาษี การกำหนดโควตาสินค้านำเข้าและสินค้าส่งออก การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดยรัฐจะไม่ควบคุมหรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นอุปสรรคกีดขวางการค้าระหว่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การค้าระหว่างประเทศดำเนินและขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะช่วยจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเป็นผลดีกับสวัสดิการเศรษฐกิจ ตลอดจนเกิดประโยชน์ต่อผลิตและผู้บริโภคโดยรวม ส่วนการเปิดเขตเสรีการค้าไทย-จีน นับตั้งแต่ไทยได้ลงนามกับจีนเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ในความตกลงเรื่องภาษีสินค้าผัก-ผลไม้ ทุกรายการรวม 116 รายการ และเริ่มเปิดการค้าผัก-ผลไม้ เสรีกับจีน เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ปรากฏว่าช่วง 3 เดือนแรก ไทยเสียเปรียบจีนมาก เพราะ ไทยนำเข้าผักและผลไม้จากจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 22 ส่วนจีนนำเข้าเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งฝ่ายไทยขาดดุลการค้ามหาศาลกับประเทศจีนทันที ในขณะที่จีนส่งไม้ผลและผักเมืองหนาว เข้ามาเกือบล้านบาทไทย จากข้อได้เปรียบด้านต้นทุนและค่าแรงงานที่ต่ำ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสินค้าเกษตรของไทยอย่างมาก นอกจากนั้นการส่งสินค้าไปจีนนั้นจะพบอุปสรรคทางการค้ามากมาย เช่น ขั้นตอนการตรวจรับสินค้า การตรวจสอบสารพิษ เป็นต้น นอกจากนี้การเปิดเสรีการค้าอาจรวมไปถึงการเปิดอาชีพสงวนสำหรับคนไทยให้กับชาวต่างชาติ เช่น การเลี้ยงไก่ การตัดผม การทำไร่นา การผลิตเครื่องไม้แกะสลัก การทอผ้า เป็นต้น ซึ่งอาจจะนำมาซึ่งความเจ็บปวดสำหรับคนไทยต่อไป

การปลูกกระเทียม

กระเทียมเป็นพืชหนึ่งใน Genus *Allium*, species *sativum* และ Family Amaryllidaceae มีชื่อเรียกอย่างอื่น ๆ เช่น กระเทียมจีน (ทั่วไป) กระเทียมขาว หอมขาว (อุดรธานี) กระเทียมหัวเทียม (คาบสมุทร) หอมเทียม (ภาคเหนือ) เป็นพืชผักอายุหลายปี (perennial) แต่นำมาปลูกเป็นผักอายุปีเดียว (annual) มีกำเนิดอยู่ในแถบเอเชียกลาง สันนิษฐานว่าเป็นพืชดั้งเดิมของจีนและอินเดีย รู้จักและนำมาใช้ประโยชน์ตั้งแต่ครั้งดึกดำบรรพ์ มีบันทึกกล่าวว่าชาวโรมันนั้นไม่ชอบกระเทียม เนื่องจากมีกลิ่นแรง แต่จะใช้ประกอบอาหาร สำหรับทหารและทาส กระเทียมเผยแพร่เข้าไปในอังกฤษในต้นศตวรรษที่ 16

กระเทียมมีลักษณะแตกต่างจากหอมหัวใหญ่ แทนที่จะสร้าง bulb ขนาดใหญ่อันเดียว จะสร้างกลุ่มของ bulbs ขนาดเล็ก ที่เราเรียกว่า “cloves” และถูกห่อหุ้มรวมกันอยู่ภายใต้เปลือก ซึ่งมีลักษณะบางสีขาว หรือชมพูหุ้มเป็นหัวเดียว สามารถนำไปขยายพันธุ์ได้ กระเทียมจะมีคุณค่าทางอาหารต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับพืชผักอื่น ๆ แต่อาหารบางชนิดจะหมดรสชาติ ถ้าหากขาดกระเทียม โดยเฉพาะผู้ที่นิยมรสและกลิ่นของกระเทียม ซึ่งการเกิดสาร methylallyl disulfide กระเทียมจะมีสารปฏิชีวนะ ซึ่งสามารถจะจำกัดการเจริญของเชื้อรา และเชื้อแบคทีเรียบางชนิด นอกจากนี้ใช้เป็นยาสมุนไพรรักษาแผลหลอดลมอักเสบ ไอ ท้องอืด เพื่อ อาหารไม่ย่อย โรคผิวหนัง บางประเภท และความดันโลหิตสูง บางแห่งนิยมใช้ผสมกับน้ำผึ้ง ดินสอพอง มะนาว และไข่ขาว ลอกหน้า หรือใช้ผสมกับสี น้ำมะนาวและน้ำชา ใช้เป็นยาทาเล็บ นอกจากนี้สามารถใช้บำรุงผม เพื่อให้รากผมเจริญและป้องกันรังแค

กระเทียมเป็นพืชผักประเภทเนื้ออ่อนขนาดเล็ก มีอายุประมาณ 75-180 วัน ปกติเจริญเติบโตได้ดีในอากาศเย็น อุณหภูมิที่เหมาะสมระหว่าง 12-22 องศาเซลเซียส ช่วงแสงแดดยาวประมาณ 9-11 ชั่วโมงต่อวัน มีระยะการพักตัวเช่นเดียวกับพืชตระกูลหอมทั่ว ๆ ไปประมาณ 5-6 เดือน ถ้าหากเก็บรักษานานกว่านี้จะเริ่มฝ่อหรือออกจากทรงกลมของการทดลองของ กรองทอง จันท (2524: 8) การเก็บรักษากระเทียมโดยแขวนเป็นจุกไว้ข้ามปี พบว่าในปีแรกกระเทียมเริ่มฝ่อแห้งรวมทั้งเสียหายประมาณร้อยละ 60-70 เหลือกระเทียมที่ดีเพื่อทดลองในปีที่ 2 เพียงร้อยละ 25-30 เท่านั้น

กระเทียมสามารถแบ่งโดยอาศัยลักษณะการใช้เป็นอาหารได้ 2 ประเภท คือ

1. Leeks (*Allium ampeloprasum* L.) คือกระเทียมต้น ไม่มีหัว ปลูกโดยใช้เมล็ดพันธุ์เพาะกล้า 4 วัน และย้ายปลูกอีก 90 วัน เพื่อรับประทานลำต้น และใบเป็นพืชผักสดเท่านั้น

2. Garlics (*Allium sativum* L.) คือกระเทียมชนิดรับประทานหัว (bulb) ปลุกด้วย กลีบ (clove) หรือหัวพันธุ์มีหลายพันธุ์ซึ่งมาจากแหล่งต่าง ๆ กัน คือมีอายุการเก็บเกี่ยวนานแตกต่างกันไป

เรานิยมรับประทานกระเทียมทั้งหัว และใบรูปสด และแห้ง ซึ่งมีคุณค่าทางอาหาร (ประสิทธิ์ โนรี, 2544: 13)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ราก รากของกระเทียมเป็นกระจุก หรือ เส้นเล็ก ๆ รวมกันอยู่เรียกว่า รากฝอย มีประมาณ 60-200 ราก แล้วแต่ชนิด และการเจริญเติบโตของหัวกระเทียม ไม่มีรากแก้ว ฉะนั้นรากฝอยจะแผ่กระจายไปรอบหัว ยาว และเล็กไม่เกิน 30 เซนติเมตร

ลำต้น กระเทียมมีลำต้นแบ่งได้ 2 ชนิดคือลำต้นจริง (true stem) ซึ่งจะเปลี่ยนจากพืชอื่น ๆ ซึ่งสามารถมองเห็นและจับต้องได้ชัดเจน แต่ลำต้นจริงของกระเทียมเป็นเพียงวงกลมเล็ก ๆ สีขาวขุ่นหนาเพียง 0.1-0.2 เซนติเมตร อยู่ตรงปลายสุดของกลีบกระเทียม เป็นที่เกิดของรากฝอย ส่วนลำต้นเทียม (pseudo stem) คือก้านใบที่รวมตัวกันเป็นลำต้น ชูใบเจริญเติบโตขึ้นไปบนอากาศ

ใบ ใบของกระเทียมมีลักษณะเป็นใบเลี้ยงเดี่ยว และแบน

ดอก และเมล็ด กระเทียมสามารถออกดอก และให้เมล็ด รวมทั้ง bulblets ซึ่งสามารถนำไปขยายพันธุ์ได้แต่ไม่นิยม

หัว หัวของกระเทียมได้จากการปลูกกระเทียมในปีแรก คือ หลังจากที่เรา ราก ลำต้น และใบ เจริญเติบโตได้ช่วงหนึ่งก็จะเริ่มลงหัว โดยก่อรูปของหัวจากส่วนของลำต้น หรือใบอ่อนที่เรียงซ้อนกันแน่น เมื่อกระเทียมมีอายุ 50 วันหลังปลูกเป็นต้นไป และมีอุณหภูมิที่เหมาะสมแก่การลงหัว คือ ประมาณ 22 องศาเซลเซียส หัวของกระเทียมมีรูปร่างกลม รี หรือแป้น แล้วแต่ลักษณะสายพันธุ์ อาจมีขนาด กว้าง x ยาว x สูง เท่ากับ 2.5x2.5x2.5 เซนติเมตร มีน้ำหนักประมาณ 30-40 กรัม ต่อหัว ประกอบด้วย 7-16 กลีบ เรียงซ้อนกัน 2-4 ชั้น และเปลือกหุ้มกลีบย่อยต่างหากอีก 1 ชั้น ภายในกลีบหรือหัวมีเนื้อสีขาวขุ่น สามารถใช้เป็นอาหาร ยารักษาโรค เครื่องสำอาง และขยายพันธุ์ได้ เป็นส่วนที่มีราคาแพง และมีประโยชน์มาก (นิพนธ์ ไชยมงคล, 2525: 5)

พันธุ์ที่ใช้ปลูก

ภาคเหนือนิยมปลูกพันธุ์พื้นเมืองเชียงใหม่ เชียงราย และพม่า ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นิยมปลูกพันธุ์พื้นเมืองศรีสะเกษ และภาคกลาง นิยมปลูกพันธุ์บางช้าง และพันธุ์จีน หรือไต้หวัน ส่วนพันธุ์ที่นิยมใช้ปลูกนอกฤดูกลาง (กระเทียมดอง) ในภาคเหนือ ใช้พันธุ์พื้นเมืองเชียงใหม่ได้ผลดีที่สุด นอกจากนี้พันธุ์พื้นเมืองเชียงใหม่ เชียงราย และบางช้าง สามารถเก็บรักษาไว้ได้นานที่สุด เพื่อขายในเมืองราคาสูงขึ้น ส่วนพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงที่สุดคือ พันธุ์จีน และพันธุ์บางช้าง

พันธุ์ที่นิยมปลูกในบ้านเรา สามารถแบ่งตามอายุการเก็บเกี่ยวได้ดังนี้

1. พันธุ์เบา หรือพันธุ์พื้นเมือง ลักษณะใบแหลม ลำต้นแข็ง กลีบเท่ากับหัวเมื่อมี 11-13 กลีบ หัวสีขาว กลิ่นฉุน และรสเผ็ดจัด อายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 75-90 วัน ผลผลิต 800-1,500 กก./ไร่
2. พันธุ์กลาง ลักษณะใบเล็กและยาว ลำต้นใหญ่ และแข็ง หัวขนาดกลาง หัวและกลีบสีม่วง กลีบชั้นนอกโตกว่าชั้นใน อายุการเก็บเกี่ยว 90-120 วัน นิยมปลูกมากในภาคเหนือ ผลผลิต 2,000 กก./ไร่ (ประมาณ 30-40 หัว/กก.)
3. พันธุ์หนัก บางทีเรียกว่าพันธุ์จีน ลักษณะใบกว้าง และยาว ลำต้นอ้วน หัวใหญ่ กลีบโตเปลือกหุ้มสีชมพู กลิ่นไม่ฉุน น้ำหนักดี อายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 150 วัน ชอบอากาศเย็นกว่าพันธุ์อื่น ผลผลิตประมาณ 4,000 กก./ไร่ (ประมาณ 15-20 หัว/กก.)

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งกระเทียมโดยอาศัยพื้นที่ปลูกได้ดังนี้

1. พันธุ์พื้นเมืองศรีสะเกษ มีขนาดหัวกลม ป้อม และเล็กกว่ากระเทียมจีน หัวหนึ่งมี 8-13 กลีบ น้ำหนักสดเฉลี่ยต่อหัวประมาณ 70 กรัม ลักษณะปลายกลีบมีหางแหลมสีขาวปนเหลือง อายุ 70-90 วัน ลำต้น และใบเล็ก ยาว และสูง แตกต่างจากกระเทียมจีนอย่างเด่นชัด เมื่อแก่จัดลำต้นจะเอนล้มเกือบทั้งแปลง ซึ่งเป็นลักษณะแปลกกว่ากระเทียมทุก ๆ พันธุ์ ผลผลิตแห้งประมาณ 500-600 กก./ไร่ มีความชื้นลดลงร้อยละ 85
2. พันธุ์พื้นเมืองเชียงใหม่ มีขนาดหัวโตกว่าพันธุ์พื้นเมืองศรีสะเกษเพียงเล็กน้อย แต่เล็กกว่าพันธุ์จีน หัวกลม แบน ส่วนกว้างน้อยกว่าส่วนสูง สีเปลือกนอกขาวปนม่วง หนึ่งหัวมี 8-10 กลีบ ขนาดหัวสด 4x5x4 เซนติเมตร น้ำหนักหัวสดเฉลี่ย 75 กรัม อายุประมาณ 110-130 วัน

ผลผลิตสดประมาณ 3,000-3,500 กก./ไร่ และแห้งประมาณ 600-800 กก./ไร่ ใช้หัวพันธุ์ปลูก 100 กก./ไร่

3. พันธุ์บางช้าง ลักษณะคล้ายกับพันธุ์พื้นเมืองเชียงใหม่ คาดว่ากลีกรทางภาคกลางแถบดำเนินสะดวก และ อำเภอบางช้าง จังหวัดราชบุรี นำพันธุ์จากภาคเหนือไปปลูก ลักษณะที่ได้ครั้งแรกกลีบ และหัวเล็กกว่าพันธุ์พื้นเมืองเชียงใหม่ เมื่อปลูกทดสอบ 1-2 ปี สรุปได้ว่าเป็นพันธุ์พื้นเมืองเชียงใหม่แน่นอน

4. พันธุ์จีน ขนาดหัวกลมรี และใหญ่กว่าพันธุ์พื้นเมืองมาก หัวมี 6-12 กลีบค่อนข้างใหญ่ ขนาด 5x5x5 เซนติเมตร สีขาว น้ำหนักสดแต่ละหัวเฉลี่ย 100 กรัม ลำต้น และใบยาวใหญ่ อายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 150-180 วัน สามารถเก็บรักษาได้ 4-6 เดือน เปอร์เซ็นต์ความชื้นลดลงร้อยละ 65 ใช้หัวพันธุ์ปลูก 300-500 กก./ไร่ ผลผลิตแห้ง 800-1,000 กก./ไร่ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ปลูก 50,000 ไร่ ภายในระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536

แหล่งและจำนวนพื้นที่ปลูก

กระเทียมสามารถปลูกได้เกือบทุกภาคของประเทศ แต่เหมาะที่จะปลูกในแหล่งที่เป็นดินร่วนหรือระบายน้ำได้ดี และมีภูมิอากาศค่อนข้างหนาวเย็นเป็นระยะเวลานานหลายเดือน ดังนั้นบริเวณปลูกกระเทียมที่สำคัญของไทย ส่วนใหญ่จึงอยู่ทางภาคเหนือตอนบน ที่สำคัญได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา น่าน แพร่ ลำปาง และอุตรดิตถ์ พื้นที่เพาะปลูกและผลิตในเขต 9 จังหวัดนี้ คิดเป็นร้อยละ 90 ของทั้งประเทศ เพราะสภาพดินฟ้าอากาศเหมาะสม และความต้องการของตลาดมีมากนอกจากนี้ก็มีเพาะปลูกบ้างทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดศรีสะเกษ และบุรีรัมย์

จำนวนพื้นที่ปลูก พบว่าพื้นที่ปลูกกระเทียมทั้งประเทศตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2530/2531 ถึง 2541/42 อยู่ในระหว่าง 1.5-2.0 แสนไร่ ผลผลิตสดทั้งหมดประมาณ 1.0-4.2 แสนตัน และเฉลี่ยต่อไร่ประมาณ 700-2,000 กก.เท่านั้น โดยเฉพาะปีเพาะปลูก 2533/2534 มีพื้นที่ปลูกและเก็บเกี่ยวทั่วประเทศ 1.6 แสนไร่ ผลผลิตสดทั้งหมดรวม 3.2 แสนตัน และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ประมาณ 1,984 กก. ซึ่งภาคเหนือปลูกมากที่สุด รวมทั้งให้ผลผลิตสดรวมและเฉลี่ยต่อไร่สูงสุดด้วย หากพิจารณาพื้นที่ปลูกรายจังหวัด พบว่าจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ปลูก พื้นที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตสดรวม และเฉลี่ยต่อไร่มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ จังหวัดลำพูน พะเยา เชียงราย และแม่ฮ่องสอน ตามลำดับ (ศูนย์สถิติการเกษตร, 2534)

ระยะเวลาปลูก

ในปีหนึ่ง จะปลูกกระเทียม 2 ช่วง คือ

1. ปลูกช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน และเก็บเกี่ยวเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ อายุประมาณ 75-90 วัน กระเทียมรุ่นนี้เรียกว่า กระเทียมดอ หรือกระเทียมเบา นิยมใช้ทำกระเทียมดอง ไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน เพราะฝ่อเร็ว ผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 10-15 ของผลผลิตทั้งหมด
2. ปลูกช่วงเดือนธันวาคม-มกราคม (หลังการเก็บเกี่ยวข้าว) และเก็บเกี่ยวเดือนมีนาคม-เมษายน อายุประมาณ 90-120 วัน เรียกว่ากระเทียมปี ใช้ทำกระเทียมแห้ง เพราะเก็บไว้ได้นาน

ต้นทุนการผลิต

กระเทียมเป็นพืชที่ต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูงกว่าพืชอื่นมาก เพราะมีทั้งต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ หากนำมารวมกันแล้วต้องใช้ต้นทุนการผลิตทั้งหมดประมาณเกือบหมื่นบาทต่อไร่ หากจะพิจารณาให้ละเอียดมากขึ้นสามารถดูข้อมูลจากการสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าต้นทุนการผลิตกระเทียมสูงเกินหมื่นบาทต่อไร่ ถ้าหากได้ผลผลิตสดประมาณ 2,000-3,500 กก./ไร่ จะต้องใช้ต้นทุนการผลิตประมาณ 3.00-5.25 บาทต่อกระเทียม 1 กก.

สภาพแวดล้อมที่ต้องการ

อุณหภูมิ อุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของกระเทียม อยู่ในระหว่าง 12-18 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการลงหัว อยู่ในระหว่าง 18-22 องศาเซลเซียส ถ้าหากอุณหภูมิสูงกว่า 22 องศาเซลเซียส กระเทียมจะลงหัวเร็ว ขณะที่ใบ ต้น และราก ยังไม่เจริญเต็มที่ที่จะทำให้หัวเล็ก ดังนั้นจึงควรปลูกในระยะเวลาที่อุณหภูมิต่ำเป็นเวลานาน เพื่อที่จะทำให้กระเทียมสร้าง ราก ใบ และต้น สำหรับปลูกอาหารเพื่อสะสมให้ได้มากและจะทำให้หัวใหญ่ กระเทียมจะเริ่มลงหัวเมื่อปลูกแล้ว 45-50 วัน หรืออาจกล่าวได้ว่ากระเทียมมีการเจริญเติบโต 2 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นการเจริญเติบโตทางด้านลำต้นและใบ นานประมาณ 40-45 วัน หลังจากนั้นเป็นการเจริญเติบโตระยะที่ 2 คือจะมีการลงหัว (forming bulb) อีกประมาณ 70-120 วัน แล้วแต่พันธุ์

ช่วงแสง การเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตกระเทียมขึ้นอยู่กับช่วงแสง จะเห็นว่าช่วงแสงสั้นเหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโต และช่วงแสงยาวเหมาะสมกับการลงหัวของ

กระเทียมในฤดูหนาวที่มีช่วงแสงสั้น จะทำให้กระเทียมเจริญเติบโตด้านลำต้นอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อเข้าสู่ช่วงปลายฤดูหนาว ซึ่งความยาวช่วงแสงจะเพิ่มขึ้น ทำให้กระเทียมลงหัวได้ดี และสมบูรณ์ ดังนั้นช่วงแสงที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโต และลงหัวของกระเทียมจะขึ้นอยู่กับพันธุ์ พันธุ์พื้นเมืองในบ้านเราต้องการช่วงแสงประมาณ 9 ชั่วโมงต่อวัน แต่กระเทียมพันธุ์สั่งมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา และนำมาปลูกเขตร้อน เช่นประเทศฟิลิปปินส์ จะไม่ลงหัว เพราะต้องการช่วงแสงยาว 13-14 ชม./วัน

ดังนั้น ฤดูปลูกกระเทียมควรเป็นต้นฤดูหนาวเป็นไป ตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึง ธันวาคม จากผลการทดลองพบว่า การปลูกตั้งแต่วันที่ 15-30 พฤศจิกายน จะให้ผลผลิตสูงที่สุด ถ้าหากปลูกช้าเกินไปหรือปลูกในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ กระเทียมจะมีช่วงความเจริญทางลำต้นสั้น และจะเปลี่ยนเป็นลงหัวทันที จะทำให้ได้กระเทียมหัวเล็กหรือไม่ลงหัวเลย

การเตรียมดิน

ดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกกระเทียม ควรเป็นดินที่ร่วนซุย ระบายน้ำได้ดี การปลูกในดินที่เป็นทรายจัดจะทำให้กระเทียมมีหัวเล็ก และมีกลิ่นฉุน pH ที่เหมาะสำหรับการเจริญของกระเทียม จะอยู่ระหว่าง 5.5-6.8 ดินที่ปลูกกระเทียม ถ้าหากเป็นกรดจัดจะทำให้กระเทียมไม่เจริญ ควรใส่ปูนขาวก่อนปลูกอย่างน้อย 15 วัน ก่อนไถควรหว่านปุ๋ยคอกก่อนประมาณ 4 ตันต่อไร่ ถ้าเป็นดินเหนียวควรใช้ไถนุกเบิกก่อนไถพรวน ถ้าเป็นดินร่วนใช้เฉพาะไถพรวน และขยแปลงเพื่อการให้น้ำและระบายน้ำได้ดี

การเตรียมดินดี จะช่วยให้กระเทียมลงหัวดี ควรเตรียมดินให้ละเอียดมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร ไถลึก 30 เซนติเมตร ตากทิ้งไว้อย่างน้อย 1 สัปดาห์ เพื่อฆ่าศัตรูพืชในดิน เตรียมแปลงปลูกขนาดกว้าง 1-2.5 เมตร ความยาวตามพื้นที่ปลูก ระยะห่างระหว่างแปลง (ทางเดิน หรือร่องน้ำ) ควรกว้าง 50 เซนติเมตร

การปลูก

กระเทียมเป็นพืชที่มีระยะพักตัวประมาณ 5-6 เดือนหลังการเก็บเกี่ยว ดังนั้นก่อนจะนำมาทำพันธุ์อีกครั้งควรเก็บให้พ้นระยะพักตัวก่อน โดยทั่วไปจะเก็บเกี่ยวประมาณเดือนมีนาคม-เมษายน และนำปลูกเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน ซึ่งเป็นฤดูหนาว

กระเทียมปลูกโดยใช้กลีบซึ่งประกอบเป็นหัว นิยมใช้กลีบนอกปลูก เนื่องจากมีขนาดใหญ่ จะได้กระเทียมหัวใหญ่ และผลผลิตสูงด้วย จากการทดลองพบว่ากลีบที่มีน้ำหนัก 2 กรัม จะให้ผลผลิตสูงสุด โดยทั่วไปกระเทียมจะมีกลีบจำนวน 12-14 กลีบ ซึ่งกระเทียม 1 กลีบ สามารถนำไปปลูกได้ 1 ต้น ขนาดของกลีบจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการลงหัวของกระเทียม จากการศึกษาพบว่าพันธุ์ที่มีกลีบใหญ่ ถ้าใช้กลีบขนาดกลางปลูกจะทำให้ได้ผลผลิตสูง หากใช้กลีบขนาดใหญ่ปลูก จะทำให้มีเปอร์เซ็นต์เน่าก่อนงอกมาก ส่วนพันธุ์ที่มีกลีบขนาดเล็ก ถ้าใช้กลีบใหญ่ที่สุด จะให้ผลผลิตสูง

การปลูกต้องให้น้ำก่อน และเอารากของกลีบกระเทียมจุ่มลงไป ลึกประมาณ 2 ใน 3 ส่วน ของกลีบ เป็นแถวตามระยะปลูกที่กำหนด คือ 10x10-15 ซม. ซึ่งจะได้ผลผลิตสูงสุด โดยใช้หัวพันธุ์ 100 กก./ไร่ หรือกลีบ 75-80 กก./ไร่ ส่วนพันธุ์จีน ใช้ระยะปลูก 12x12 ซม. และหัวพันธุ์ 300-350 กก./ไร่

การปฏิบัติดูแลรักษา

การให้น้ำ ควรให้น้ำก่อน และหลังปลูกทันที กระเทียมควรได้รับน้ำอย่างเพียงพอ และสม่ำเสมอในช่วงระหว่างเจริญเติบโต และควรค้ำน้ำเมื่อกระเทียมเริ่มแก่

การคลุมดิน หลังปลูกกระเทียม ควรคลุมดินด้วยฟางข้าวแห้ง เศษหญ้าแห้ง หรือเศษวัสดุอื่น เช่น เปลือกข้าว จี้เข้าเคลบ (เพิ่มธาตุ Potassium) เป็นดิน เพื่อควบคุมวัชพืชที่จะมีขึ้นในระยะแรก รักษาความชื้นในดิน ประหยัดในการให้น้ำ และลดอุณหภูมิกลางวัน ทำให้กระเทียมสามารถเจริญเติบโตได้ดี

การใส่ปุ๋ย โดยทั่ว ๆ ไป จะใช้สูตร 15-15-15 หรือ 13-13-21 จำนวน 50 กก./ไร่ ใส่ก่อนปลูกถ้าหากการเจริญเติบโตในระยะแรกไม่ดี ใช้ยูเรียหรือปุ๋ยสูตร 21-0-0 หวาน หรือผสมน้ำอัตรา 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดประมาณ 2-3 ครั้ง และใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 13-13-21 อัตรา 50-100 กก./ไร่ (ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดิน) โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ๆ ละครึ่งหนึ่ง เมื่อกระเทียมมีอายุ 30 และ 60 วัน

สำหรับธาตุอาหารเสริม นั้น พบว่าในช่วงขณะที่กระเทียมกำลังลงหัว ถ้าให้ปุ๋ยไนโตรเจนเพิ่มเช่นสูตร 21-0-0 อัตรา 10 กก./ไร่ รวมทั้งการพ่นด้วย Potassium nitrate หรือปุ๋ยน้ำ เช่น ไบโอฟลาน จะทำให้ได้ผลผลิตสูง และจากการศึกษาพบว่า การแช่กระเทียมในโบรอน เหล็ก และทองแดง อัตราร้อยละ 0.01 ทำให้ราก และใบเจริญอย่างรวดเร็ว และให้ผลผลิตสูงที่สุด

นอกจากนี้ยังพบว่าหากมีการฉีด Boron ให้กับกระเทียมในอัตรา 1 ppm. จะให้ผลผลิตสูงที่สุด (จำนวนใบ น้ำหนักสด และน้ำหนักแห้ง)

การกำจัดวัชพืช กระเทียมเป็นพืชที่มีรากตื้น ดังนั้นควรกำจัดวัชพืชในระยะที่วัชพืชเริ่มงอกถ้าหากปล่อยทิ้งไว้ นอกจากจะแย่งน้ำ อาหาร และแสงแดดจากกระเทียมแล้ว เมื่อถอนจะทำให้รากของกระเทียมกระเทือน ทำให้ชะงักการเจริญเติบโต หรือต้นเหี่ยวตายได้ ฉะนั้นเมื่อวัชพืชมีขนาดใหญ่ ควรใช้มีดหรือเสียมมือเล็ก ๆ ตัดโคน หรือแฉะออก

โรคและแมลงที่สำคัญของกระเทียม

โรคที่สำคัญของกระเทียม มีดังนี้ (ศักดิ์ สุนทรสิงห์, 2530: 285-300)

1. โรค Anthracnose เชื้อสาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Collectotrichum* sp.
2. โรคใบจุดสีม่วง (Purple blotch) เชื้อสาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Alternaria porri*
3. โรคคราบน้ำค้าง (Downy mildew) เชื้อสาเหตุเกิดจาก เชื้อรา *Peronospora* sp.
4. โรคคราดำ (Black mold) เชื้อสาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Aspergillus niger*.
5. โรคหัวเน่าและรากเน่า (Bulb and root rot) เชื้อสาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Sclerotium rolfsii*
6. โรคเน่าคอดิน (Damping off) เชื้อสาเหตุเกิดจากเชื้อ 3-4 ชนิด ได้แก่ *Pythium* sp., *Phytophthora* sp., *Fusarium* sp. และ *Rhizoctonia* sp.
7. โรคเน่าเละ (Bacterial soft rot) เชื้อสาเหตุเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Erwinia* sp.
8. โรคเหี่ยว (Fusarium wilt) สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Fusarium oxysporum* f. *cepae* (Hanazwa) Snyder&Hansen
9. โรคใบแห้ง (Bacterial blight) สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Xanthomonas* sp.
10. โรคราสนิม (Rust) สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Puccinia allii* Rudolphi
11. โรคเน่าแห้งหรือโรคราสีขาว (Dry หรือ white rot) เชื้อสาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Sclerotium cepivorum*. Berkely
12. โรครากปม (Root knot) เชื้อสาเหตุเกิดจากไส้เดือนฝอย (Nematode; *Meloidogyne* sp.)

แมลงที่สำคัญสำหรับกระเทียม มีดังนี้ (ณรรฐพล วัลลีย์ลักษณ์, 2526: 205)

1. ไรวาหรือไรหอยกระเทียม (Mite; *Eriophyes tulipae*. Keifer.)
2. หนอนกระทู้ (Beet armyworm; *Spodoptera exigua*. Hubn)
3. เพลี้ยไฟหอย (Onion trips; *Thrips tabaci*.)
4. แมงกะซอน (Mole cricket; *Gryllotalpa africana* Beauvois.)
5. ไส้เดือนฝอย (Nematode; *Meloidogyne* sp.)

การเก็บเกี่ยว

ลักษณะการแก่จัดของกระเทียม สามารถตรวจพบได้ดังนี้

- ต้นหรือต้นขนาดเล็ก ๆ เกิดขึ้นที่ลำต้นของกระเทียม ตั้งแต่ 1 ต้นขึ้นไป
- ส่วนของยอดเจริญขึ้นมาหมดแล้ว และกำลังมีก้านดอกชูขึ้นมา
- ใบกระเทียม เริ่มแห้งตั้งแต่ปลายใบลงมามากกว่าร้อยละ 30
- ใบหรือต้นกระเทียม เอนหัก ล้มนอนไปกับพื้นดินร้อยละ 25 ขึ้นไป
- คอ หรือ โคนลำต้น บีบจะรู้สึกนิ่ม

ถ้าพบลักษณะดังกล่าวให้เริ่มถอนกระเทียมได้ ซึ่งจะมีอายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 100-120 วัน หลังปลูก ถ้าหากดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง การเจริญเติบโตของใบมีมาก จะทำให้มีอาหารสำรองน้อย สำหรับการสร้างหัว เมื่อถึงระยะเวลาเก็บเกี่ยวใบจะแห้งช้า ทำให้เก็บเกี่ยวช้าด้วย จะทำให้ได้กระเทียมที่มีคุณภาพไม่ดี ควรตัดใบออกบ้าง

วิธีการเก็บเกี่ยว คือ ถอนและตากแดดในแปลงประมาณ 2-3 ชั่วโมง โดยวางสลับกันให้ใบคลุมหัว เพื่อป้องกันไม่ให้ถูกแดดโดยตรง ตากไว้ 2-3 วัน ระวังอย่าให้ถูกฝน และน้ำค้างในเวลากลางคืน นำมาผึ่งลมในที่ร่มสักกระยะหนึ่ง ประมาณ 5-7 วัน ให้หัวและใบแห้งดี หลังจากนั้นนำมาคัด และแยกขนาดตามต้องการ

ข้อมูลการตลาด

ปริมาณความต้องการ ความต้องการใช้กระเทียมแต่ละปีมีประมาณ 180,000 ตัน ประกอบด้วยความต้องการใช้ภายในประเทศ คือ ใช้บริโภคโดยตรง ใช้ทำกระเทียมผงเพื่อใช้ในโรงงานผลิตบะหมี่สำเร็จรูปและใช้ทำพันธุ์เพื่อเพาะปลูกในปีต่อไป และความต้องการเพื่อส่งออก

ไปจำหน่ายต่างประเทศ ซึ่งแต่ละปีมีปริมาณไม่มากนัก เนื่องจากคุณภาพไม่ตรงความต้องการของผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศ เพราะกระเทียมไทยมีหัวเล็ก กลิ่นฉุน และเนื้อน้อย ประเทศนำเข้าที่สำคัญได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์

สถานการณ์การผลิตกระเทียมของประเทศไทย

พื้นที่ปลูกกระเทียมของประเทศไทยปี พ.ศ. 2538 มี 156,250 ไร่ เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 112,000 ตัน ผลผลิตสดเฉลี่ยได้ 4,536 กก./ไร่ ต่ำกว่าประเทศจีน ซึ่งได้ 13,272 กก./ไร่ ส่วนประเทศเมียนมาร์ ได้ 3,591 กก./ไร่

เนื่องจากกระเทียมเป็นสินค้าหนึ่ง ที่ต้องได้รับผลกระทบจากการเปิดตลาดภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งเมื่อเปิดตลาดประเทศไทยจะไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงกว่าต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศจีน และประเทศสเปน สำหรับต้นทุนการผลิตของประเทศเมียนมาร์ไม่ทราบข้อมูล แต่คาดว่าต้นทุนการผลิตต้องต่ำกว่าของประเทศไทย จึงมีการลักลอบนำเข้าเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 1 ต้นทุนการผลิตกระเทียมแห้งของประเทศไทยต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2536/2537

ประเทศ	ผลผลิตแห้ง (กก./ไร่)	ต้นทุนการผลิต (บาท/กก.)
สาธารณรัฐประชาชนจีน	1,409	3.00
สเปน	1,036	7.00
ไทย	715	10.79
เกาหลีใต้	2,102	25.00

ที่มา: กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ปี พ.ศ. 2536/37 (2540)

สถานการณ์การผลิตกระเทียมของโลก

ในปี พ.ศ. 2532-2534 มีพื้นที่เก็บเกี่ยวกระเทียมของโลก 4,818,750 ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย 6,492,000 ตัน และพื้นที่ปลูกในปี พ.ศ. 2536-2538 บางปีเพิ่มขึ้นบางปีลดลง ผลผลิตในปี พ.ศ. 2538 สูงขึ้นเป็น 7,700,000 ตัน เพิ่มจากผลผลิตเฉลี่ยของปี พ.ศ. 2532-2534 ซึ่งได้ 1,208,000 ตัน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกและผลผลิตกระเทียมสดของโลกในทวีปต่าง ๆ

ทวีป	พื้นที่เก็บเกี่ยว (1,000 ไร่)				ผลผลิตสด (1,000 ตัน)			
	2532-2534	2536	2537	2538	2532-2534	2536	2537	2538
เอเชีย	3,678.50	3,681.25	3,787.50	3,800.00	3,514	6,138	6,376	6,373
ยุโรป	562.50	506.25	525.00	525.00	484	444	461	473
อเมริกาใต้	212.50	243.75	237.50	212.50	173	223	233	217
อเมริกาเหนือ – กลาง	112.50	131.25	143.75	146.75	236	265	297	293
แอฟริกา	112.50	131.25	131.25	137.50	239	332	342	344
รัสเซีย	131.25	-	-	-	46	-	-	-
รวม	4,818.75	4,693.75	4,825.00	4,818.75	6,792	7,042	7,709	7,700

ที่มา: กลุ่มพืชผัก กองส่งเสริมพืชสวน กรมส่งเสริมการเกษตร (2540)

ประเทศที่ปลูกกระเทียมมาก และให้ผลผลิตสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ของโลกได้แก่ ประเทศจีนสำหรับประเทศไทย พื้นที่ปลูกอยู่ในอันดับที่ 5 ผลผลิตสดเฉลี่ยของประเทศจีนได้สูงสุด 13,272 กก./ไร่ ขณะที่ประเทศไทยได้เฉลี่ย 4,536 กก./ไร่ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่หนาวเย็นและช่วงแสงยาวในช่วงฤดูหนาว ประกอบกับสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพอากาศ

ภาคสรุป

การวิจัยเรื่องการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผลเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลภายใต้กรอบขององค์การค้าโลก เมื่อประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกทำให้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข เช่น ยกเลิกอุดหนุนการผลิต ป้องกันการทุ่มตลาด ตลอดจนการทำข้อตกลงทางการค้ากับประเทศในกลุ่มหรือเปิดการค้าเสรี เช่น เขตการค้าเสรีอาเซียน เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ตลอดจนเขตการค้าไทย-จีน ภายใต้กรอบการค้าเสรีประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ได้เปิดเสรีการค้าระหว่างกันในระยะแรกทั้งสองฝ่ายให้เร่งรัดลดภาษีผักและผลไม้ระหว่างกัน ตามกรอบข้อตกลงที่เรียกว่า Eraly havert จากข้อตกลงดังกล่าวทำให้สินค้าเกษตรในพิกัดศุลกากรที่ 07 และ 08 พืชผักและผลไม้รวมถึงผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ให้ลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0 ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2 5 4 6 เป็นต้นมา

กระเทียมเป็นอีกพืชหนึ่งซึ่งอยู่ในพิกัดศุลกากรที่ 07 สินค้าด้านพืชผัก ทำให้ภานำเข้ากระเทียมลดลงเหลือร้อยละ 0 และสามารถนำเข้าจากประเทศจีนได้โดยเสรี จากข้อมูลของกองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ปี พ.ศ. 2536/37 เกี่ยวกับต้นทุนการผลิต การเทียมของประเทศจีนมีต้นทุนการผลิต 3 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนกระเทียมของประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตอยู่ที่ 10.79 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งจะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตของประเทศจีนถูกกว่าทำให้สามารถส่งมาจำหน่ายในประเทศไทยได้ในราคาถูก

จนเกิดผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในประเทศไทย

พื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่เกษตรกรได้ประกอบอาชีพการปลูกกระเทียมและมีรายได้จากอาชีพดังกล่าวเป็นหลักมานาน เมื่อกระเทียมจากประเทศจีนส่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยในปริมาณมากและราคาถูกกว่า ทำให้เกิดผลกระทบตามมาจนทำให้รัฐบาล โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้ประกาศให้ลดพื้นที่ปลูก และหาพืชชนิดอื่นให้เกษตรกรปลูกทดแทน ดังนั้นการรับรู้ของเกษตรกรต่อสถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นตัวแทนสำคัญที่กำหนดว่าจะดำเนินการปลูกกระเทียมต่อไปหรือไม่ หรือลดพื้นที่ปลูกและปลูกพืชชนิดอื่นทดแทนตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนหาแนวทางในการแก้ปัญหาและวางแผนปรับตัวของเกษตรกรต่อไป

จากการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ แสดงให้เห็นว่าลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนพื้นที่ปลูก สภาพการถือครองที่ดิน และประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม มีส่วนให้เกิดอิทธิพลต่อการรับรู้ของเกษตรกรโดยเฉพาะผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าไทย-จีน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม นับได้ว่าเป็นตัวแปรอิสระ และการรับรู้ของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านราคา ด้าน

รายได้ ด้านกระบวนการผลิต ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการตลาด ตลอดจนการวางแผนปรับตัวของเกษตรกร เป็นตัวแปรตาม ดังแสดงในกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การวิจัยเรื่องการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูก
กระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย (Locale of the Research)

การวิจัยในครั้งนี้จะดำเนินในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 3
ตำบล จำนวน 14 หมู่บ้าน ดังนี้

ตำบลสะเมิงใต้ ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5 และ 9

ตำบลแม่สาบ ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 2, 3, 5, 8 และ 10

ตำบลยังเมิน ประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 3, 4 และ 8

ทั้งนี้พื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งปลูกกระเทียมที่สำคัญในจังหวัด
เชียงใหม่ และเกษตรกรปลูกกระเทียมมาเป็นระยะเวลายาวนาน

ผู้ให้ข้อมูล (The Respondent)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง
จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 205 ราย

กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสามารถเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด สำหรับการวิจัย
ครั้งนี้ได้ใช้สูตรของ Yamane (1973: 275) อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2531: 51) คำนวณ
โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

$$n = \frac{205}{1 + 205(0.05)^2}$$

$$= 136$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

e = ค่าคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะให้มีระดับนัยสำคัญเป็น 0.05

เนื่องจากแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนประชากรไม่เท่ากัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสุ่มตัวแทนจากแต่ละหมู่บ้าน โดยคำนวณตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน จากสูตร

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

โดยที่

n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

n_i = จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

เมื่อคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านได้แล้ว ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลาก 14 หมู่บ้าน ซึ่งผลการสุ่มตัวอย่างมีดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้าน

ตำบล	หมู่ที่	จำนวนเกษตรกร	จำนวนประชากรตัวอย่าง (ราย)
ตำบลสะเมิง	1	56	37
	2	34	23
	3	8	5
	4	7	5
	5	24	16
ตำบลแม่สาบ	9	2	1
	2	6	4
	3	1	1
	5	13	9
	8	5	3
ตำบลช้างเมิน	10	14	9
	3	5	3
	4	5	3
	8	25	17
รวม		205	136

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด (close-ended questions) และคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questions) โดยแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม สภาพการถือครอง ประสิทธิภาพในการปลูกกระเทียม และการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร

ตอนที่ 2 แบบประเมินการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม ในด้านราคา ด้านรายได้ ด้านกระบวนการผลิต ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการตลาด ลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) โดยแบ่งระดับการรับรู้ออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบทดสอบเกี่ยวกับการวางแผนและการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมซึ่งได้รับผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม ในด้านราคา ด้านรายได้ ด้านกระบวนการผลิต ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการตลาด

การทดสอบเครื่องมือ (Pre-testing of the Instruments)

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจะนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทดสอบความเที่ยง (validity) ตรวจสอบวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและเนื้อหาที่จะวัด เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

ด้านการทดสอบความเที่ยง (reliability) ของแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดให้มีการนำแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ในส่วนของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม ไปสัมภาษณ์เกษตรกร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ทำการศึกษา แต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยง โดยใช้วิธีหาความเที่ยงสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(\frac{1 - \sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α = ความเที่ยงของแบบวัด

k = จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด (บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 96)

ผู้วิจัยได้ทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม จำนวน 20 ราย ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.80

วิธีการรวบรวมข้อมูล

(Data Gathering)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีผู้ช่วยเก็บข้อมูล 2 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้วางขั้นตอนการดำเนินงานไว้ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจในแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสัมภาษณ์ โดยทำความเข้าใจให้ถูกต้องก่อนที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดแจงวัตถุประสงค์ให้ผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลเข้าใจในคำถามในแบบสัมภาษณ์ ให้ชัดเจน ตลอดจนแนะนำเทคนิคในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นจริง
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหมู่บ้านและจำนวนเกษตรกรที่ได้วางแผนไว้ โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เดือน จึงแล้วเสร็จ
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล สรุป และรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Analysis of Data)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อมูลดิบ (raw data) ที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำมาถอดรหัสเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS/Windows) สำหรับสถิติที่ใช้ คือ

1. วิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม และของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยค่าสถิติร้อยละ (percentage) เพื่อแจกแจงความถี่และจัดลำดับค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic means) เพื่อวัดความแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวัดการกระจาย
2. วิเคราะห์ระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม ในด้านราคา ด้านรายได้ ด้านกระบวนการผลิต ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการตลาด โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. การหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยใช้สูตรดังนี้

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

- ซึ่ง χ^2 = ค่าไคสแควร์ (Chi-square)
 O_i = ค่าความถี่ที่ได้จากการสังเกต (observed frequency)
 E_i = ค่าความถี่ที่คาดหวังหรือความถี่ตามทฤษฎี (expected frequency)
 k = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
(Research Duration)

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น ประมาณ 12 เดือน คือ ตั้งแต่เดือน
 สิงหาคม พ.ศ. 2 5 4 7 ถึง เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2 5 4 8

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม เพื่อศึกษาการรับรู้ผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาถึงการวางแผน และการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมซึ่งผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน จากเกษตรกรจำนวน 136 ราย ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางข้อมูลประกอบคำบรรยายและวิจารณ์ผลการวิจัยในขอบเขตของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม และการเกษตรของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 การรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

ตอนที่ 4 การวางแผนและการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมซึ่งได้รับผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

ผลการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม และการเกษตรของผู้ให้ข้อมูล

เพศ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 78.68) เป็นเพศชาย และร้อยละ 21.32 เป็นเพศหญิง (ตารางที่ 4) ซึ่งเป็นลักษณะของสังคมไทยที่ส่วนใหญ่เพศชายเป็นผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัว เนื่องจากเพศชายถูกกำหนดจากสังคมให้มีบทบาทเป็นผู้นำและเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจมากกว่าเพศหญิง ซึ่งปัญญา หิรัญรัมย์ (2529: 185) ได้ระบุว่า เพศชายมีความเชื่อมั่นมีเหตุผล หรือชอบตัดสินใจทำอะไรใหม่ๆ มากกว่าเพศหญิง และไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2526: 59) ยังได้กล่าวว่าสังคมไทยในชนบทนั้นเพศชายมักจะได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำครอบครัว และมักถูกกำหนดให้เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เพศหญิงมักไม่กล้าแสดงออก เพศชายยังมีความเข้มแข็ง และกล้าตัดสินใจมากกว่าเพศหญิง สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเพศหญิงนั้นส่วนใหญ่สามีไม่อยู่บ้าน และบางส่วนเป็นหม้ายหรือหย่าร้าง

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	107	78.68
หญิง	29	21.32
รวม	136	100.00

อายุ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ยประมาณ 46 ปี โดยมีผู้ให้ข้อมูลที่อายุน้อยที่สุดคือ 20 ปี และผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุมากที่สุดคือ 62 ปี (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.01) โดยผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 68.09) มีอายุมากกว่า 45 ปี รองลงมาร้อยละ 30.15 มีอายุระหว่าง 30.15 โดยมีผู้ให้ข้อมูลอายุเท่ากับและต่ำกว่า 55 ปี มีเพียงประมาณร้อยละ 11.76 (ตารางที่ 5)

แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป (อายุระหว่าง 36-55 ปี) เป็นวัยทำงาน มีอาชีพที่ค่อนข้างแน่นอน รับผิดชอบต่อครอบครัว รู้จักใช้เหตุผล มีความสำนึกที่ดี มีความสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดี และมีสติปัญญายู่ในช่วงพัฒนามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมบุญรณ์ ศาสดาชีวิน (2526: 45) ที่ระบุว่า บุคคลที่อยู่ในช่วงอายุ 35-50 ปี เป็นกลุ่มคนที่

อยู่ในวัยเหมาะสมกับการทำงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ และประสบความสำเร็จ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 35	16	11.76
36-45	41	30.15
46-55	70	51.47
มากกว่า 55	9	6.62
รวม	136	100.00

$\bar{X} = 45.83$

SD = 8.01

Min-Max = 20 - 62

ระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 63.97) มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 22.79 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 7.35 ไม่ได้รับการศึกษา และร้อยละ 5.88 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ตารางที่ 6)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการศึกษาเพียงภาคบังคับเท่านั้น ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากในสังคมการเกษตรทุกคนถือว่าอาชีพนั้นสำคัญต่อการมีกินมีใช้ มีรายได้เลี้ยงครอบครัว จึงไม่ใส่ใจกับการศึกษามากนัก ซึ่งเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้วก็ออกมาทำงานช่วยเหลือครอบครัว หรือบางคนมีความต้องการเรียนต่อแต่อาจมีปัญหาเรื่องทุนการศึกษา และอาจจะอยู่ห่างไกลจากสถานศึกษา ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญสม วราเอกศิริ (2529: 4) ที่ระบุว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชากรในชนบทเกษตร มีการศึกษาดำหรือขาดมาตรฐานการศึกษา เนื่องมาจากว่าชนบทเกษตรนั้นมักอยู่ห่างไกลความเจริญ ขาดแคลนสถานศึกษา รวมทั้งส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องรายได้ต่ำทำให้ไม่มีเงินเรียนต่อ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	10	7.35
ประถมศึกษา	87	63.97
มัธยมศึกษาตอนต้น	31	22.79
มัธยมศึกษาตอนปลาย	8	5.88
รวม	136	100.00

จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว

จากการศึกษาจำนวนสมาชิกภายในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีสมาชิกภายในครอบครัวเฉลี่ยประมาณ 4 คน (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.16) ผู้ให้ข้อมูลที่มีสมาชิกภายในครอบครัวน้อยที่สุดคือ 2 คน และผู้ให้ข้อมูลที่มีสมาชิกภายในครอบครัวมากที่สุดคือ 7 คน โดยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.35) มีสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 4-5 คน รองลงมาร้อยละ 30.88 มีสมาชิกระหว่าง 2-3 คน และร้อยละ 11.76 มีสมาชิก 6 คน ขึ้นไป ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนแรงงานในครอบครัวขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องมาครอบครัวของคนไทยในชนบทส่วนใหญ่เมื่อบุตรมีครอบครัวก็จะแยกไปสร้างบ้านใหม่ แต่ยังมีการช่วยเหลือกันระหว่างครอบครัวของพ่อแม่และลูกตามลักษณะของการอุปถัมภ์ คนที่อยู่กับครอบครัวพ่อแม่ส่วนมากจะยังไม่ได้แต่งงานหรือบุตรคนสุดท้าย โดยที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยประมาณ 4 คน

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)	จำนวน	ร้อยละ
2-3	42	30.88
4-5	78	57.35
6 ขึ้นไป	16	11.76
รวม	136	100.00

$\bar{X} = 3.96$

SD = 1.16

Min-Max = 2-7

จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกกระเทียม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนแรงงานที่ทำงานในการปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 16 คน (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.69) โดยผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนแรงงานที่ทำงานในการปลูกกระเทียมน้อยที่สุดคือ 2 คน และผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนแรงงานที่ทำงานในการปลูกกระเทียมมากที่สุดคือ 80 คน และพบว่าผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.41) มีจำนวนแรงงานที่ทำงานในการปลูกกระเทียมระหว่าง 2-10 คน ในขณะที่ประมาณหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 27.20) มีจำนวนแรงงานที่ทำงานในการปลูกกระเทียมระหว่าง 11-20 คน ส่วนอีกร้อยละ 18.38 มีจำนวนแรงงานที่ทำงานในการปลูกกระเทียมตั้งแต่ 21 คน ขึ้นไป (ตารางที่ 8)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าในการดำเนินกิจกรรมภายในปลูกกระเทียมของเกษตรกรใช้แรงงานจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการปลูกหรือการเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรจะมีการจ้างแรงงานหรือใช้การลงแขก ซึ่งจากศึกษาจำนวนสมาชิกในครอบครัวพบว่า มีประมาณ 4 คน ไม่สามารถดำเนินการได้ทัน จึงทำให้ต้องมีการจ้างแรงงานเพิ่ม และการลงแขกก็ยังคงมีการปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในสังคมชนบท จะเห็นได้ว่าจำนวนแรงงานในการปลูกกระเทียมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากมีการจ้างงานเพิ่ม และมีการลงแขกนั่นเอง

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนแรงงานในการปลูกกระเทียม

จำนวนแรงงานในการปลูกกระเทียม (คน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5	36	26.47
6-10	38	27.94
11-15	16	11.76
16-20	21	15.44
21 ขึ้นไป	25	18.38
รวม	136	100.00

 $\bar{X} = 15.64$

SD = 13.69

Min-Max = 2-80

รายได้จากการปลูกกระเทียม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้จากการปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 82,117.65 บาทต่อปี (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 87,622.17) ผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้จากการปลูกกระเทียมน้อยที่สุดคือ 10,000 บาทต่อปี และผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้จากการปลูกกระเทียมมากที่สุดคือ 800,000 บาทต่อปี โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 58.82) มีรายได้จากการปลูกกระเทียมไม่เกิน 60,000 บาทต่อปี ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ร้อยละ 29.41 มีรายได้จากการปลูกกระเทียมระหว่าง 60,001-120,000 บาทต่อปี ส่วนผู้ที่มีรายได้จากการปลูกกระเทียมมากกว่า 120,000 บาทต่อปี มีเพียงร้อยละ 11.76 (ตารางที่ 9)

แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีรายได้จากการปลูกกระเทียมสูงและต่ำแตกต่างกันมาก ซึ่งพิจารณาได้จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย ทั้งนี้เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนพื้นที่ปลูกที่แตกต่างกันนั่นเองโดยมีจำนวนพื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ และจำนวนสูงสุดจำนวน 28 ไร่ แต่เมื่อพิจารณาจากรายได้เฉลี่ยจะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมมีรายได้ค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นรายได้ที่ยังไม่ได้หักต้นทุนการผลิต

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามช่วงรายได้จากการปลูกกระเทียม

รายได้จากการปลูกกระเทียม (บาท/ปี)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30,000	25	18.38
30,001-60,000	55	40.44
60,001-90,000	15	11.03
90,001-120,000	25	18.38
มากกว่า 120,000	16	11.76
รวม	56	100.00

$\bar{X} = 82,117.65$

SD = 87,622.17

Min-Max = 10,000-800,000

รายได้จากการปลูกพืชอื่นๆ

จากการศึกษาเกี่ยวกับรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ นั้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ เกือบทั้งหมดมีรายได้จากการปลูกพืชอื่น และมีเพียงร้อยละ 14.71 ที่ไม่มีรายได้จากการปลูกพืชอื่น โดยผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 27,150.00 บาทต่อปี (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 20,465) โดยผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ น้อยที่สุดคือ 1,200 บาทต่อปี และผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ มากที่สุดคือ 100,000 บาทต่อปี โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบสามในสี่ (ร้อยละ 73.27) มีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ ไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี ในขณะที่ประมาณหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 26.73) มีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ มากกว่า 30,000 บาทต่อปี (ตารางที่ 10)

แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ นอกเหนือจากการปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 2,263 บาทต่อเดือน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรายได้ที่ได้มาจากการทำนาปลูกดอกไม้อื่นๆ ปลูกผักกับบริษัทหรือโครงการหลวงฯ และปลูกไม้ผล เช่น มะม่วง ลิ้นจี่ เป็นต้น สำหรับเกษตรกรที่ไม่มีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ เนื่องจากการปลูกกระเทียมเป็นอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามช่วงรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ

รายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ (บาท/ปี)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	20	14.71
มี	116	85.29
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000	41	35.34
10,001-30,000	44	37.93
30,001-50,000	21	18.11
มากกว่า 50,000	10	8.62
รวม	116	100.00
$\bar{X} = 27,150.00$ $SD = 20,465$ $Min-Max = 1,200-100,000$		

รายได้จากการเลี้ยงสัตว์

จากการศึกษาเกี่ยวกับรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูล มากกว่าสามในสี่ไม่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ และมีเพียงร้อยละ 19.12 ที่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ โดยผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้ จากการเลี้ยงสัตว์เฉลี่ยประมาณ 3,173 บาทต่อปี (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2,125.76) โดยผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ น้อยที่สุดคือ 500 บาทต่อปี และผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์มากที่สุดคือ 10,000 บาทต่อปี โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ไม่เกิน 2,000 บาทต่อปี ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 30.77) มีรายได้มากกว่า 4,000 บาทต่อปี และอีกร้อยละ 19.23 มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ 2,001-4,000 บาทต่อปี (ตารางที่ 11)

แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์เพียงร้อยละ 19.12 เท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่มีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคในครอบครัว หากมีสัตว์เลี้ยงมากเหลือจากการบริโภคในครอบครัวก็จะนำไปขาย เช่น เป็ด ไก่ และหมู

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามช่วงรายได้จากการเลี้ยงสัตว์

รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ (บาท/ปี)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	110	80.88
มี	26	19.12
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2,000	13	50.00
2,001-4,000	5	19.23
มากกว่า 4,000	8	30.77
รวม	26	100.00
$\bar{X} = 3,173.08$ $SD = 2,125.76$ $Min-Max = 500-10,000$		

ขนาดพื้นที่ปลูกกระเทียม

ผู้ให้ข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาครั้งนี้มีพื้นที่ปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 5 ไร่ (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.21) ผู้ให้ข้อมูลที่มีพื้นที่ปลูกกระเทียมน้อยที่สุดคือ 1 ไร่ และผู้ให้ข้อมูลที่มีพื้นที่ปลูกกระเทียมมากที่สุดคือ 28 ไร่ โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลมากกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 69.12) มีพื้นที่ปลูก

กระเทียมระหว่าง 1-4 ไร่ รองลงมาร้อยละ 17.65 มีพื้นที่ปลูกกระเทียมมากกว่า 6 ไร่ และอีกร้อยละ 13.24 มีพื้นที่ปลูกกระเทียมระหว่าง 5-6 ไร่ (ตารางที่ 12)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีพื้นที่ปลูกกระเทียมระหว่าง 1-4 ไร่ ทั้งนี้เนื่องมาจากเกษตรกรมีพื้นที่ไม่มากนัก โดยพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ของตนเองทั้งหมด ซึ่งเมื่อเสร็จสิ้นจากการทำนาแล้วเกษตรกรจะทำการเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกกระเทียมต่อไป หรือบางคนปลูกกระเทียมหมุนเวียนกับการปลูกพืชผักช่วงฤดูแล้งและฤดูฝน ฤดูหนาวก็จะปลูกกระเทียมโดยใช้กระเทียมเป็นพืชหลัก พืชผักเป็นพืชรอง

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามขนาดพื้นที่ปลูกกระเทียม

ขนาดพื้นที่ปลูกกระเทียม (ไร่)	จำนวน	ร้อยละ
1-2	42	30.88
3-4	52	38.24
5-6	18	13.24
มากกว่า 6	24	17.65
รวม	136	100.00

$\bar{X} = 4.55$

SD = 4.21

Min-Max = 1-28

ต้นทุนการผลิตกระเทียม

ผู้ให้ข้อมูลมีต้นทุนในการปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 14,015.87 บาทต่อไร่ โดยมีต้นทุนในการปลูกกระเทียมต่ำสุด 3,700 บาทต่อไร่ และมีต้นทุนในการปลูกกระเทียมสูงสุด 30,100 บาทต่อไร่ โดยต้นทุนส่วนใหญ่จะเป็นค่าพันธุ์เฉลี่ย 3,916.07 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.94 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาจะเป็นต้นทุนค่าปุ๋ยเฉลี่ย 2,808.26 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.04 และเป็นค่าแรงงานเฉลี่ย 2,403.46 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.15 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด (ตารางที่ 13) จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตในแต่ละประเภทแตกต่างกันมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากลักษณะการจัดการในแปลงปลูกกระเทียมของผู้ให้ข้อมูลแตกต่างกันนั่นเอง สำหรับในบางกิจกรรมเกษตรกรไม่มีการดำเนินการจึงทำให้ไม่มีค่าใช้จ่ายในกิจกรรมดังกล่าว

ตารางที่ 13 จำนวนและค่าเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามต้นทุนการผลิตกระเทียม

ต้นทุนการผลิต	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	Min-Max
ค่าแรงงาน (บาท/ไร่)	136	2,403.46	1,368.21	600-8,000
ค่าพันธุ์ (บาท/ไร่)	134	3,916.07	1,430.98	1,000-8,000
ค่าปุ๋ย (บาท/ไร่)	136	2,808.26	1750.5	500-10,000
ค่าสารเคมี (บาท/ไร่)	136	2,105.59	1,307.92	300-8,000
ค่าดูแลรักษา (บาท/ไร่)	79	1,070.89	637.94	300-3,000
ค่าเตรียมพื้นที่ (บาท/ไร่)	122	1,085.33	591.87	300-3,000
ค่าเก็บเกี่ยว (บาท/ไร่)	114	1,484.56	953.25	300-6,000
รวมต้นทุนการผลิต (บาท/ไร่)	136	14,015.87	4556.8	3,700-30,100

ลักษณะการถือครองที่ดิน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.18) มีลักษณะการถือครองเป็นของตนเอง รองลงมาร้อยละ 32.35 เช่าผู้อื่น และร้อยละ 5.88 ผู้อื่นให้เปล่า ตามลำดับ (ตารางที่ 14)

แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีที่ดินในการทำเกษตรเป็นของตนเอง เนื่องจากที่ดินส่วนใหญ่จะได้รับการสืบทอดมรดกจากบรรพบุรุษ มีเพียงบางส่วนที่เช่าที่ดินและผู้อื่นให้เปล่า ซึ่งส่วนที่ผู้อื่นให้เปล่าจะเป็นลักษณะที่บุคคลในครอบครัวแยกครอบครัวไปทำอยู่ต่างหาก และพ่อแม่ได้แบ่งพื้นที่ให้ทำมาหากินโดยที่ยังไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ให้ที่ดิน

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน

(n = 136)

สภาพการถือครองที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
เป็นของตนเอง	124	91.18
เช่า	44	32.35
ผู้อื่นให้ทำประโยชน์ (ไม่คิดค่าเช่า)	8	5.88

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ประสบการณ์ในการทำการเกษตร

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 19 ปี (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.88) โดยมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรน้อยที่สุดคือ 2 ปี และผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรมากที่สุดคือ 40 ปี โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 42.65) มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรระหว่าง 11-20 ปี รองลงมาเกินกว่าหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 27.21) มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี ร้อยละ 20.59 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรระหว่าง 21-30 ปี และอีกร้อยละ 9.56 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรมากกว่า 30 ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการทำการเกษตรค่อนข้างมากประมาณ 19 ปี เนื่องจากอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่ได้รับการสืบทอดมาตั้งแต่อดีต ซึ่งประชาชนที่อยู่ในชนบทจะมีวิถีชีวิตเกษตรและสัมผัสกับอาชีพเกษตรกรมาตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้วก็จะออกมาช่วยพ่อแม่ทำงานในไร่นา และเมื่อมีครอบครัวก็จะแยกออกครอบครัวออกไปทำการเกษตรต่อไป โดยพ่อแม่จะแบ่งพื้นที่ให้ทำกิน ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวภาค (2527: 131) ได้กล่าวว่าอาชีพทางการเกษตร ถ้าหากบรรพบุรุษประกอบอาชีพการเกษตรมาก่อนลูกหลานก็จะมีแนวโน้มที่จะชำนาญในการเกษตร และจะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามอย่างที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติด้วย

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประสบการณ์ในการทำการเกษตร

ประสบการณ์ในการทำการเกษตร (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10	37	27.21
11-20	58	42.65
21-30	28	20.59
มากกว่า 30	13	9.56
รวม	136	100.00
$\bar{X} = 19.10$ $SD = 8.88$ $Min-Max = 2-40$		

ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 15 ปี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 8.62 โดยมีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมน้อยที่สุดคือ 1 ปี และผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมมากที่สุดคือ 35 ปี โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่ (ร้อยละ 40.44) มีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมระหว่าง 11-20 ปี รองลงมาร้อยละ 39.71 มีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี ร้อยละ 15.44 มีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมระหว่าง 21-30 ปี และอีกร้อยละ 4.41 มีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมมากกว่า 30 ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 16)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมค่อนข้างมากประมาณ 16 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาใกล้เคียงกับประสบการณ์ในการทำการเกษตร คือ ประมาณ 19 ปี ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอสะเมิงเป็นแหล่งปลูกกระเทียมที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ และมีการปลูกมาเป็นระยะเวลานานควบคู่ไปกับการทำนา โดยเฉพาะตำบลสะเมิงใต้ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเชื้อสายไทยลื้อ ซึ่งได้มาตั้งรกรากที่อำเภอสะเมิงมานานนับ 100 ปี และเป็นกลุ่มที่ยึดอาชีพการปลูกกระเทียมมาตั้งแต่เริ่มตั้งถิ่นฐาน

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม

ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10	54	39.71
11-20	55	40.44
21-30	21	15.44
มากกว่า 30	6	4.41
รวม	136	100.00

$$\bar{X} = 15.63$$

$$SD = 8.62$$

$$\text{Min-Max} = 1-35$$

จำนวนสถาบันการเกษตรที่เป็นสมาชิก

ผลการศึกษาในตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 92.65) เป็นสมาชิกของสถาบันการเกษตร มีเพียงร้อยละ 7.35 ที่ไม่ได้สมาชิกสถาบันการเกษตรใดเลย โดยผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56.62) เป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรจำนวน 1 กลุ่ม รองลงมา ร้อยละ 25.74 เป็นสมาชิกจำนวน 2 กลุ่ม และร้อยละ 10.29 เป็นสมาชิกตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจำนวนสถาบันการเกษตรที่เป็นสมาชิก

จำนวนสถาบันการเกษตรที่เป็นสมาชิก (กลุ่ม)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เป็นสมาชิก	10	7.35
1	77	56.62
2	35	25.74
3	12	8.82
4	2	1.47
รวม	136	100.00

การเป็นสมาชิกของสถาบันการเกษตร

ผลการศึกษาในตารางที่ 18 ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 59.56) ได้ระบุว่าเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 35.29 ระบุว่าเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 21.32 ระบุว่าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 17.65 ระบุว่าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และมีเพียงร้อยละ 6.62 เป็นสมาชิกสถาบันหรือกลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ (กองทุนหมู่บ้าน)ตามลำดับ

แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลเคยเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มาก่อน มีสำนักงานกระจายไปทั่วถึงในท้องถิ่นต่าง ๆ และมีเงื่อนไขการเข้าเป็นสมาชิกไม่ค่อยยุ่งยากมากนัก และที่สำคัญคือในการกู้ยืมเงินมาลงทุนสามารถทำได้ง่าย เกษตรกรไม่จำเป็นต้องใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้ ส่วนใหญ่จะใช้กลุ่มในการค้ำประกัน

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม

การเป็นสมาชิกกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	81	59.56
กลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	48	35.29
กลุ่มเกษตรกร	29	21.32
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	24	17.65
สถาบันหรือกลุ่มด้านการเกษตรอื่น ๆ	9	6.62

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

แหล่งสินเชื่อที่นำมาใช้ในการปลูกกระเทียม

ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 55.88) ได้ระบุว่าใช้เงินทุนในการปลูกกระเทียมจากการกู้สหกรณ์การเกษตร ในขณะที่ร้อยละ 47.79 ซึ่งรวมทั้งผู้ที่กู้เงินจากสหกรณ์การเกษตร ระบุว่าใช้เงินทุนของตนเองในการลงทุนด้วย ร้อยละ 36.03 ใช้เงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในขณะที่ร้อยละ 35.29 ระบุว่ากู้เงินกองทุนหมู่บ้าน และอีกร้อยละ 15.12 ระบุว่ากู้เงินจากกลุ่มเกษตรกร ญาติพี่น้อง และแหล่งอื่น ๆ ตามลำดับ (ตารางที่ 19)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าในการปลูกกระเทียมส่วนใหญ่ใช้เงินทุนเป็นจากสหกรณ์การเกษตร และทุนของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากการเงินทุนของตนเองในการลงทุนปลูกกระเทียมอาจจะไม่เพียงพอ ทำให้จำเป็นต้องกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ ซึ่งสหกรณ์การเกษตรและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นแหล่งเงินกู้แหล่งหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือในเรื่องเงินทุนแก่เกษตรกรโดยตรง และเกษตรกรเองก็เป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรดังกล่าวอยู่ด้วย

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งสินเชื่อที่นำมาใช้ในการปลูก
กระเทียม

แหล่งสินเชื่อ	จำนวน	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตร	76	55.88
ของตนเอง	65	47.79
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	49	36.03
กองทุนหมู่บ้าน	48	35.29
กลุ่มเกษตรกร	12	8.82
ญาติพี่น้อง	5	3.68
เพื่อนบ้าน	4	2.94
แหล่งอื่น ๆ	4	2.94

ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

แหล่งรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียม

วิทยุ ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 55.88) ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูก
กระเทียมจากวิทยุเลยในรอบหนึ่งปี มีเพียงร้อยละ 44.12 เท่านั้นที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูก
กระเทียมจากวิทยุ โดยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียมจำนวน 1-3 ครั้งต่อปี (ตารางที่ 20)

โทรทัศน์ ผู้ให้ข้อมูลประมาณสามในสี่ (ร้อยละ 74.26) ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการ
ปลูกกระเทียมจากโทรทัศน์เลยในรอบหนึ่งปี ร้อยละ 18.38 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูก
กระเทียมจากโทรทัศน์ 1-2 ครั้งต่อปี มีเพียงร้อยละ 7.36 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียม
จากโทรทัศน์มากกว่า 2 ครั้งต่อปี (ตารางที่ 20)

วารสาร/นิตยสารเกี่ยวกับการเกษตร ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 88.97) ไม่ได้
รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียมจากวารสาร/นิตยสารเกี่ยวกับการเกษตรเลยในรอบหนึ่งปี มี
เพียงร้อยละ 11.03 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียมจากวารสาร/นิตยสารเกี่ยวกับการเกษตร
(ตารางที่ 20)

เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 64.71) ไม่ได้รับ
ข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียมจากเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตรเลยในรอบหนึ่งปี และอีก

ประมาณหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 27.94) ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียมจากเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดได้รับข่าวสาร 1 ครั้งต่อปี (ตารางที่ 20)

แหล่งอื่นๆ ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 64.12) ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียมจากสื่ออื่นๆ เลยในรอบหนึ่งปี มีเพียงร้อยละ 5.88 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียมจากแหล่งอื่นๆ (เพื่อนบ้าน) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดได้รับข่าวสาร 1 ครั้งต่อปี (ตารางที่ 20)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียมจากวิทยุและเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร ทั้งนี้เนื่องจากเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตรและสื่อวิทยุสามารถเปิดรับได้ง่าย โดยเฉพาะในเวลาว่างก็สามารถอ่านหรือรับฟังได้ สำหรับสื่อวารสาร/นิตยสารเกี่ยวกับการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับกระเทียมนั้นมีน้อยจึงทำให้มีการได้รับข่าวสารน้อย ทั้งนี้เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมมากพอสมควร คือ มีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมประมาณ 16 ปี จึงไม่ค่อยมีปัญหาในการผลิต นอกจากนี้เกษตรกรยังได้รับข่าวสารจากพนักงานส่งเสริมของบริษัทต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่ไม่เน้นหนักด้านใดด้านหนึ่งเป็นข้อมูลกว้างขวางเกี่ยวกับการผลิต

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามแหล่งรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียม

(n = 136)		
	แหล่งรับรู้ข่าวสาร (ครั้ง/ปี)	ร้อยละ
วิทยุ		
	ไม่ได้รับ	76
	1-3	42
	4-6	6
	มากกว่า 6	12
โทรทัศน์		
	ไม่ได้รับ	101
	1-2	25
	มากกว่า 2	10

ตารางที่ 20 (ต่อ)

(n = 136)

แหล่งรับรู้ข่าวสาร (ครั้ง/เดือน)	จำนวน	ร้อยละ
วารสาร/นิตยสารเกี่ยวกับการเกษตร		
ไม่ได้รับ	121	88.97
1	11	8.09
2	4	2.94
เอกสารเผยแพร่		
ไม่ได้รับ	88	64.71
1	38	27.94
2	10	7.35
อื่นๆ		
ไม่ได้รับ	128	94.12
1	8	5.88

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรนั้นพบว่า ผู้ให้ข้อมูลประมาณสามในสี่ (ร้อยละ 75.74) ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร มีเพียงร้อยละ 24.26 ที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร โดยผู้ให้ข้อมูลที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากกว่าครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 63.64) ระบุว่าในรอบปีที่ผ่านมาเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรจำนวน 1 ครั้งต่อฤดูกาล ในขณะที่ร้อยละ 30.30 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 2 ครั้งต่อฤดูกาล และอีกร้อยละ 6.06 มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 3 ครั้งต่อฤดูกาล (ตารางที่ 21)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรน้อยครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากการปลูกกระเทียมในอำเภอสะเมิงมีการปลูกมาเป็นเวลานานและเกษตรกรก็มีประสบการณ์ในการปลูกมาก เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ก็สามารถแก้ปัญหาได้ นอกจากนั้นอาจจะเนื่องมาจากขอบเขตการรับผิดชอบงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 1 คน ต่อ เกษตรกร 1,000 คน (พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์, 2537: 59) ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีจำนวนครั้งในการติดต่อกับเกษตรกรน้อย และอาจไม่ทั่วถึงเกษตรกรทุกคนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ (ครั้ง/ฤดูกาล)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	103	75.74
เคย	33	24.26
1	21	63.64
2	10	30.30
3	2	6.06
รวม	136	100.00

ประสบการณ์ในการฝึกอบรม

ตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 58.82) เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรม และมีเพียงร้อยละ 41.18 ที่ไม่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมเลยในรอบปีที่ผ่านมา โดยผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.35 ครั้งต่อปี (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.86) ผู้ให้ข้อมูลที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมน้อยที่สุดคือ 1 ครั้งต่อปี และมากที่สุดคือ 12 ครั้งต่อปี โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลสามในสี่ (ร้อยละ 75.00) เคยเข้ารับการฝึกอบรม 1-2 ครั้งต่อปี รองลงมา ร้อยละ 17.50 ระบุว่าเคยเข้ารับการฝึกอบรม 3-4 ครั้งต่อปี ร้อยละ 7.50 ระบุว่าเคยเข้ารับการฝึกอบรมมากกว่า 4 ครั้งต่อปี

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมฝึกอบรมในรอบปีที่ผ่านมาเฉลี่ยประมาณ 1 ครั้งต่อปี ทั้งนี้เนื่องจากทางสำนักงานเกษตรอำเภอมีโครงการเกี่ยวกับการลดพื้นที่การปลูกกระเทียมลง ส่วนพื้นที่การดำเนินการผลิตต่อไปทางส่วนราชการมีนโยบายให้เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพื่อให้สามารถแข่งขันกับกระเทียมที่นำเข้าจากต่างประเทศได้ จึงได้มีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้กับเกษตรกร จากจำนวนครั้งที่เกษตรกรเข้าร่วมเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่น้อยมาก ทั้งนี้เพราะการฝึกอบรมสัมมนาเป็นเป็นยุทธวิธีหรือเป็นกระบวนการเรียนรู้ การเพิ่มทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานของคนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฐิระ ประवालพฤษย์ (2538: 3) ที่ระบุว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มสมรรถภาพของบุคคลอย่างหนึ่ง ในการพัฒนาบุคคลขององค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานเฉพาะทาง ที่อยู่ในความรับผิดชอบหรืองานที่องค์กรมอบหมายให้สำเร็จ และเกิดผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้อย่างมีคุณภาพ

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประสบการณ์ในการฝึกอบรม

ประสบการณ์ในการฝึกอบรม (ครั้ง/ปี)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	56	41.18
เคย	80	58.82
1-2	60	75.00
3-4	14	17.50
มากกว่า 4	6	7.50
รวม	136	100.00
$\bar{X} = 1.35$ $SD = 1.86$ $Min-Max = 1-12$		

ตอนที่ 2 การรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

ในการศึกษาการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ นั้น ผู้ให้ข้อมูลมีการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับด้านราคา ด้านรายได้ ด้านกระบวนการผลิต ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการตลาด ซึ่งแบ่งการรับรู้มี 5 ระดับ คือรับรู้มากที่สุด รับรู้มาก รับรู้ปานกลาง รับรู้น้อย และรับรู้น้อยที่สุด ซึ่งผลการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การรับรู้เกี่ยวกับการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนโดยรวม

การรับรู้เกี่ยวกับการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน โดยรวมนั้นพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบสามในสี่ (ร้อยละ 72.79) มีการรับรู้ปานกลาง และร้อยละ 27.21 มีการรับรู้มาก (ตารางที่ 23)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้เกี่ยวกับการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ยังเป็นเรื่องใหม่และการประชาสัมพันธ์น้อย หรือถ้าหากมีการประชาสัมพันธ์ก็มักจะนำเสนอในสิ่งที่เป็นผลดี ส่วนข้อเสียจะไม่ค่อยมีข้อมูลให้เกษตรกรทราบ นอกจากนั้นการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เช่น FTA ทำให้เกษตรกรโดยเฉพาะในชนบทเข้าใจได้ยาก หรือไม่เข้าใจ

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการรับรู้เกี่ยวกับการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนโดยรวม

การรับรู้	จำนวน	ร้อยละ
ปานกลาง	99	72.79
มาก	37	27.21
รวม	136	100.00

ด้านราคา

จากการศึกษาถึงการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านราคารวม 4 ประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบด้านราคาโดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.41) (ตารางที่ 24) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับมากในประเด็น 1) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้กระเทียมราคาถูกจากประเทศจีนจะเข้ามาขายในไทยเพิ่มมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.01) และ 2) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ราคากระเทียมของไทยมีราคาลดต่ำลง (ค่าเฉลี่ย 3.85) มีการรับรู้ในระดับปานกลางเกี่ยวกับเรื่องกระเทียมราคาถูกจากจีนเข้ามาในประเทศไทยได้ง่าย จะทำให้เกิดภาวะการแข่งขันสูงและทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมของไทยที่ไม่สามารถแข่งขันได้ต้องเลิกปลูกในที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.46) ส่วนการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนทำให้ราคาสินค้าการเกษตรของไทยบางชนิดมีราคาที่ดีขึ้น ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.30)

ด้านรายได้

จากการศึกษาถึงการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านรายได้ รวม 2 ประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบด้านรายได้โดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) (ตารางที่ 25) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับมากในประเด็นการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมของไทยมีรายได้ลดลง เนื่องจากกระเทียมจากประเทศจีนมีราคาถูกกว่าของประเทศไทย (ค่าเฉลี่ย 3.93)

ส่วนประเด็นการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรไทยมีรายได้จากการขายสินค้าได้มากขึ้น เนื่องจากประเทศจีนเป็นตลาดใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.65)

ด้านกระบวนการผลิต

จากการศึกษาถึงการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านกระบวนการผลิต รวม 3 ประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบด้านกระบวนการผลิตโดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) (ตารางที่ 26) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับมากในประเด็น 1) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรไทยที่ปลูกกระเทียมต้องปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อแข่งขันกับกระเทียมราคาถูกจากประเทศจีน (ค่าเฉลี่ย 3.93) 2) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมบางรายต้องเลิกผลิต เนื่องจากการปลูกกระเทียมของไทยมีต้นทุนการผลิตสูง (ค่าเฉลี่ย 3.86) และ 3) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตกระเทียม เช่น การใช้พันธุ์ดี การลดต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.68)

ด้านพื้นที่ปลูก

จากการศึกษาถึงการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านพื้นที่ปลูก รวม 2 ประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบด้านพื้นที่ปลูกโดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.44) (ตารางที่ 27) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับปานกลางในประเด็น 1) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้พื้นที่ปลูกกระเทียมของไทยต้องลดลง หรือเลิกทำการผลิต หันไปทำการผลิตพืชอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.48) และ 2) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน จะส่งผลให้เกษตรกรต้องมีการปรับเปลี่ยนชนิดของพืชที่ทำการผลิต โดยจะหันไปผลิตพืชที่มีความได้เปรียบมากกว่าจีนเพิ่มมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.40)

ด้านการตลาด

จากการศึกษาถึงการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการตลาด รวม 4 ประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบด้านการตลาดโดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) (ตารางที่ 28) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับปานกลางในประเด็น 1) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้การแข่งขัน

ทางการตลาดของกระเทียมภายในประเทศ มีการแข่งขันกันสูง (ค่าเฉลี่ย 3.52) 2) จีนจะต้องเปิดตลาดการค้าบริการต่าง ๆ ทั้งในด้านการขนส่งสินค้า การธนาคารและการท่องเที่ยว ทำให้โอกาสการลงทุนของไทยจีนจะเพิ่มมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.15) 3) จีนจะต้องเปิดตลาดนำเข้าสินค้าเกษตรอื่น ๆ โดยการเปิดโควตา ที่สำคัญได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง และน้ำตาล (ค่าเฉลี่ย 3.10) และ 4) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ไทยสามารถส่งสินค้าไปจีนได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.67)

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนด้านราคา

ด้านราคา	การรับรู้					ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผลระดับการรับรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ราคาสินค้าการเกษตรของไทยบางชนิดมีราคาที่ดีขึ้น	4 (2.94)	21 (15.44)	31 (22.79)	36 (26.47)	44 (32.35)	2.30	1.16	น้อย
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ราคากระเทียมของไทยมีราคาลดต่ำลง	44 (32.35)	49 (36.03)	28 (20.59)	9 (6.62)	6 (4.41)	3.85	1.09	มาก
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้กระเทียมราคาถูกลงจากประเทศจีนจะเข้ามาขายในไทยเพิ่มมากขึ้น	45 (33.09)	56 (41.18)	28 (20.59)	5 (3.68)	2 (1.47)	4.01	0.91	มาก
กระเทียมราคาถูกลงจากจีนเข้ามาในประเทศไทยได้ง่าย จะทำให้เกิดภาวะการแข่งขันสูงและทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมของไทยที่ไม่สามารถแข่งขันได้ต้องเลิกปลูกในที่สุด	21 (15.44)	58 (42.65)	27 (19.85)	22 (16.18)	8 (5.88)	3.46	1.11	ปานกลาง
รวม						3.41	1.07	ปานกลาง
หมายเหตุ: การแปลผลระดับการรับรู้								
มาก		ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68-5.00						
ปานกลาง		ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.67						
น้อย		ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33						

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนด้านรายได้

ด้านรายได้	การรับรู้					ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผลระดับการรับรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรไทยมีรายได้จากการขายสินค้าได้มากขึ้น เนื่องจากประเทศจีนเป็นตลาดใหญ่	11 (8.09)	21 (15.44)	32 (23.53)	54 (39.71)	18 (13.24)	2.65	1.14	ปานกลาง
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมของไทยมีรายได้ลดลง เนื่องจากกระเทียมจากประเทศจีนมีราคาถูกกว่าของประเทศไทย	36 (26.47)	62 (45.59)	31 (22.79)	7 (5.15)	-	3.93	0.84	มาก
รวม						3.29	0.99	ปานกลาง
หมายเหตุ: การแปลผลระดับการรับรู้	มาก	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68-5.00						
	ปานกลาง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.67						
	น้อย	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33						

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนด้านกระบวนการผลิต

ด้านกระบวนการผลิต	การรับรู้					ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผลระดับการรับรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรไทยที่ปลูก กระเทียมต้องปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อแข่งขันกับกระเทียมราคาถูกจากประเทศจีน	33 (24.26)	72 (52.94)	24 (17.65)	3 (2.21)	4 (2.94)	3.93	0.88	มาก
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม บางรายต้องเลิกผลิต เนื่องจากการปลูกกระเทียมของไทย มีต้นทุนการผลิตสูง	39 (28.68)	48 (35.29)	40 (29.41)	9 (6.62)	-	3.86	0.91	มาก
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบการผลิตกระเทียม เช่น การใช้พันธุ์ดี , การลด ต้นทุนการผลิต	15 (11.03)	77 (56.62)	32 (23.53)	10 (7.35)	2 (1.47)	3.68	0.82	มาก
รวม						3.82	0.87	มาก
หมายเหตุ: การแปลผลระดับการรับรู้								
มาก		ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68-5.00						
ปานกลาง		ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.67						
น้อย		ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33						

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนด้านพื้นที่ปลูก

ด้านพื้นที่ปลูก	การรับรู้					ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผลระดับการรับรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้พื้นที่ปลูกกระเทียมของไทยต้องลดลง หรือเลิกทำการผลิต หันไปทำการผลิตพืชอื่น ๆ	20 (14.71)	46 (33.82)	51 (37.50)	17 (12.50)	2 (1.47)	3.48	0.94	ปานกลาง
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน จะส่งผลให้เกษตรกรต้องมีการปรับเปลี่ยนชนิดของพืชที่ทำการผลิต โดยจะหันไปผลิตพืชที่มีความได้เปรียบมากกว่าจีนเพิ่มมากขึ้น	16 (11.76)	47 (34.56)	51 (37.50)	20 (14.71)	2 (1.47)	3.40	0.93	ปานกลาง
รวม						3.44	0.94	ปานกลาง
หมายเหตุ: การแปลผลระดับการรับรู้	มาก	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68-5.00						
	ปานกลาง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.67						
	น้อย	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33						

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนด้านการตลาด

ด้านการตลาด	การรับรู้					ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผลระดับการรับรู้
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ไทยสามารถส่งสินค้าไปจีนได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม	8 (5.88)	19 (13.97)	47 (34.56)	44 (32.35)	18 (13.24)	2.67	1.06	ปานกลาง
การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้การแข่งขันทางด้านการตลาดของกระเทียมภายในประเทศ มีการแข่งขันกันสูง	22 (16.18)	48 (35.29)	46 (33.82)	19 (13.97)	1 (0.74)	3.52	0.95	ปานกลาง
จีนจะต้องเปิดตลาดนำเข้าสินค้าเกษตรอื่น ๆ โดยการเปิดโควตา ที่สำคัญได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง และน้ำตาล	17 (12.50)	32 (23.53)	46 (33.82)	29 (21.32)	12 (8.82)	3.10	1.14	ปานกลาง
จีนจะต้องเปิดตลาดการค้าบริการต่าง ๆ ทั้งในด้านการขนส่งสินค้า การธนาคารและการท่องเที่ยว ทำให้โอกาสการลงทุนของไทยจีนจะเพิ่มมากขึ้น	11 (8.09)	46 (33.82)	40 (29.41)	31 (22.79)	8 (5.88)	3.15	1.05	ปานกลาง
รวม						3.11	1.05	ปานกลาง
หมายเหตุ: การแปลผลระดับการรับรู้	มาก	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68-5.00		ปานกลาง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34-3.67			
	น้อย	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.33						

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบ
ของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

อายุ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งระดับอายุออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 45 ปี และกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 45 ปี ผลการศึกษาพบว่า อายุของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p < 0.05$) 1 ด้าน คือ ด้านรายได้ ($\chi^2 = 7.041$) ส่วนอายุของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p > 0.05$) 4 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา ($\chi^2 = 1.031$) ด้านกระบวนการผลิต ($\chi^2 = 1.709$) ด้านพื้นที่ปลูก ($\chi^2 = 2.583$) และด้านการตลาด ($\chi^2 = 2.266$) จึงกล่าวได้ว่า อายุของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ในด้านรายได้ (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

การรับรู้	ค่าไคสแควร์ (χ^2)
ด้านราคา	1.031
ด้านรายได้	7.041*
ด้านกระบวนการผลิต	1.709
ด้านพื้นที่ปลูก	2.583
ด้านการตลาด	2.266

หมายเหตุ : * $P < 0.05$

ระดับการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และกลุ่มที่มีศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p < 0.05$) 2 ด้าน ได้แก่ ด้านรายได้ ($\chi^2 = 13.541$) และด้านการตลาด ($\chi^2 = 6.774$) ส่วนระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p > 0.05$) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา ($\chi^2 = 0.684$) ด้านกระบวนการผลิต ($\chi^2 = 0.019$) และด้านพื้นที่ปลูก ($\chi^2 = 2.668$) จึงกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ในด้านรายได้ และด้านการตลาด (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

การรับรู้	ค่าไคสแควร์ (χ^2)
ด้านราคา	0.684
ด้านรายได้	13.541*
ด้านกระบวนการผลิต	0.019
ด้านพื้นที่ปลูก	2.668
ด้านการตลาด	6.774*

หมายเหตุ : * $P < 0.05$

รายได้จากการปลูกกระเทียม

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งระดับรายได้จากการปลูกกระเทียมออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีต่ำกว่าหรือเท่ากับ 60,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 60,000 บาท ผลการศึกษาพบว่า ระดับรายได้ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p < 0.05$) 2 ด้าน ได้แก่ ด้านรายได้ ($\chi^2 = 6.796$) และด้านการตลาด ($\chi^2 = 17.468$) ส่วนรายได้ของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p > 0.05$) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา ($\chi^2 = 2.572$) ด้านกระบวนการผลิต ($\chi^2 = 0.379$) และด้านพื้นที่ปลูก ($\chi^2 = 4.819$) จึงกล่าวได้ว่า รายได้ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ในด้านรายได้ และด้านการตลาด (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

การรับรู้	ค่าไคสแควร์ (χ^2)
ด้านราคา	2.572
ด้านรายได้	6.796*
ด้านกระบวนการผลิต	0.379
ด้านพื้นที่ปลูก	4.819
ด้านการตลาด	17.468*

หมายเหตุ : * $P < 0.05$

จำนวนพื้นที่ปลูกกระเทียม

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งระดับจำนวนพื้นที่ปลูกกระเทียมออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีพื้นที่ปลูกกระเทียมต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3 ไร่ และกลุ่มที่มีพื้นที่มากกว่า 3 ไร่ ผลการศึกษาพบว่า จำนวนพื้นที่ปลูกกระเทียมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p < 0.05$) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา ($\chi^2 = 18.568$) ด้านกระบวนการผลิต ($\chi^2 = 5.897$) และด้านการตลาด ($\chi^2 = 7.319$) ส่วนจำนวนพื้นที่ปลูกกระเทียมของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p > 0.05$) 2 ด้าน ได้แก่ ด้านรายได้ ($\chi^2 = 1.917$) และด้านพื้นที่ปลูก ($\chi^2 = 1.696$) จึงกล่าวได้ว่า จำนวนพื้นที่ปลูกกระเทียมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ในด้านราคา ด้านกระบวนการผลิต และด้านการตลาด (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพื้นที่ปลูกกระเทียมกับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

การรับรู้	ค่าไคสแควร์ (χ^2)
ด้านราคา	18.568*
ด้านรายได้	1.917
ด้านกระบวนการผลิต	5.897*
ด้านพื้นที่ปลูก	1.696
ด้านการตลาด	7.319*

หมายเหตุ : * $P < 0.05$

สภาพการถือครองที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งสภาพการถือครองที่ดินออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีสภาพการถือครองที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด และกลุ่มที่มีสภาพการถือครองที่ดินเป็นของตนเองบางส่วนเช่าบางส่วนและผู้อื่นให้เปล่าบางส่วน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการถือครองที่ดินของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p < 0.05$) 1 ด้าน คือ ด้านราคา ($\chi^2 = 7.578$) ส่วนจำนวนพื้นที่ปลูกกระเทียมของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p > 0.05$) 4 ด้าน ได้แก่ ด้านรายได้ ($\chi^2 = 3.129$) ด้านกระบวนการผลิต ($\chi^2 = 2.004$) ด้านพื้นที่ปลูก ($\chi^2 = 0.264$) และด้านการตลาด ($\chi^2 = 1.910$) จึงกล่าวได้ว่า สภาพการถือครองที่ดินของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ในด้านราคา (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการถือครองที่ดินกับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

การรับรู้	ค่าไคสแควร์ (χ^2)
ด้านราคา	7.578*
ด้านรายได้	3.126
ด้านกระบวนการผลิต	2.004
ด้านพื้นที่ปลูก	0.264
ด้านการตลาด	1.910

หมายเหตุ : * $P < 0.05$

ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่า Chi-square โดยแบ่งประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15 ปี และกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมมากกว่า 15 ปี ผลการศึกษาพบว่า ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p < 0.05$) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรายได้ ($\chi^2 = 8.024$) ด้านพื้นที่ปลูก ($\chi^2 = 6.496$) และด้านการตลาด ($\chi^2 = 8.907$) ส่วนประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ($p > 0.05$) 2 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา ($\chi^2 = 0.087$) ด้านกระบวนการผลิต ($\chi^2 = 2.342$) จึงกล่าวได้ว่า ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ในด้านรายได้ ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการตลาด (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมกับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

การรับรู้	ค่าไคสแควร์ (χ^2)
ด้านราคา	0.087
ด้านรายได้	8.024*
ด้านกระบวนการผลิต	2.342
ด้านพื้นที่ปลูก	6.496*
ด้านการตลาด	8.907*

หมายเหตุ : * $P < 0.05$

ตอนที่ 4 การวางแผนและการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมซึ่งได้รับผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

การวางแผนและการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมซึ่งได้รับผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนนั้น ผู้ให้ข้อมูลมีการวางแผนและปรับตัวเกี่ยวกับด้านราคา ด้านรายได้ ด้านกระบวนการผลิต ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการตลาด ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านราคา จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลต้องการให้ภาครัฐเข้ามาแทรกแซงประกันราคากระเทียมให้มีราคาที่ทำเกษตรกรสามารถอยู่ได้ มีการรวมกลุ่มเพื่อหาตลาดจำหน่ายช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด และพยายามปรับปรุงคุณภาพของกระเทียมให้ดียิ่งขึ้น

ด้านรายได้ จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการวางแผนและปรับตัวโดยการลดต้นทุนการผลิต และต้องการให้ภาครัฐและเอกชนหาพืชอื่นมาส่งเสริมปลูกทดแทนการปลูกกระเทียม เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

ด้านกระบวนการผลิต จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการวางแผนและปรับตัวโดยการหาพันธุ์กระเทียมที่มีคุณภาพดีมาปลูก มีการลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพทดแทนปุ๋ยเคมี และต้องการให้ภาครัฐเข้ามาฝึกอบรมและแนะนำด้านการเกษตรเกี่ยวกับพืชอื่นๆ ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกหากไม่สามารถปลูกกระเทียมต่อไปได้

ด้านพื้นที่ปลูก จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการวางแผนและปรับตัวโดยการลดพื้นที่ในการปลูกกระเทียมและหันไปปลูกพืชอื่น ๆ เช่น มะเขือม่วง ถั่วเหลืองฝักสด และข้าวโพดหวาน โดยมีแผนผลิตร่วมกับบริษัทเอกชน และมูลนิธิโครงการหลวง ซึ่งมีตลาดค่อนข้างแน่นอน

ด้านการตลาด จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยหาตลาดที่จะระบายผลผลิตที่มีปริมาณมาก ในขณะที่เดียวกันอยากให้ภาครัฐเข้ามาฝึกอบรมเกี่ยวกับการแปรรูป ซึ่งอาจจะมีการทำเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

(SUMMARY, IMPLICATIONS AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม และการเกษตรของผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 46 ปี โดยผู้ให้ข้อมูลที่อายุน้อยที่สุดคือ 20 ปี และอายุมากที่สุดคือ 62 ปี โดยผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งหนึ่งมีอายุมากกว่า 45 ปี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกภายในครอบครัวเฉลี่ยประมาณ 4 คน มีจำนวนแรงงานที่ทำงานในการปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 16 คน โดยผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนแรงงานที่ทำงานในการปลูกกระเทียมน้อยที่สุดคือ 2 คน และมากที่สุดคือ 80 คน มีรายได้จากการปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 82,117.65 บาทต่อปี มีรายได้จากการปลูกกระเทียมน้อยที่สุดคือ 10,000 บาทต่อปี และมากที่สุดคือ 800,000 บาทต่อปี มีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 27,150.00 บาทต่อปี โดยผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้จากการปลูกพืชอื่น ๆ น้อยที่สุดคือ 1,200 บาทต่อปี และมากที่สุดคือ 100,000 บาทต่อปี มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์เฉลี่ยประมาณ 3,173 บาทต่อปี ผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ น้อยที่สุดคือ 500 บาทต่อปี และมากที่สุดคือ 10,000 บาทต่อปี มีพื้นที่ปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 5 ไร่ ผู้ให้ข้อมูลที่มีพื้นที่ปลูกกระเทียมน้อยที่สุดคือ 1 ไร่ และมากที่สุดคือ 28 ไร่ มีต้นทุนในการปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 14,015.87 บาทต่อไร่ โดยมีต้นทุนในการปลูกกระเทียมต่ำสุด 3,700 บาทต่อไร่ และมีต้นทุนในการปลูกกระเทียมสูงสุด 30,100 บาทต่อไร่ ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีลักษณะการถือครองเป็นของตนเอง มีประสบการณ์ในการทำเกษตรเฉลี่ยประมาณ 19 ปี โดยมีประสบการณ์ในการทำเกษตรน้อยที่สุดคือ 2 ปี และมากที่สุดคือ 40 ปี มีประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมเฉลี่ยประมาณ 15 ปี โดยมี

ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมน้อยที่สุดคือ 1 ปี และมากที่สุดคือ 35 ปี ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดเป็นสมาชิกของสถาบันการเกษตร โดยเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตรจำนวน 1 กลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์ ใช้เงินทุนในการปลูกกระเทียมจากการกู้ยืม สหกรณ์การเกษตร และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกระเทียมจากวิทยุและเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร โดยในรอบปีที่ผ่านมามีเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร ผู้ให้ข้อมูลเคยมีเข้ารับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.35 ครั้งต่อปี โดยผู้ให้ข้อมูลที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมน้อยที่สุดคือ 1 ครั้งต่อปี และมากที่สุดคือ 12 ครั้งต่อปี โดยผู้ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมจำนวนมากครั้งส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำเกษตรกรหรือคณะกรรมการอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้เกี่ยวกับการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ระดับปานกลางโดยรวมในระดับปานกลาง โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านราคาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบโดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.41) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับมากในประเด็น 1) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้กระเทียมราคาถูกจากประเทศจีนจะเข้ามาขายในไทยเพิ่มมากขึ้น และ 2) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ราคากระเทียมของไทยมีราคาต่ำลง มีการรับรู้ในระดับปานกลางเกี่ยวกับเรื่องกระเทียมราคาถูกจากจีนเข้ามาในประเทศไทยได้ง่าย จะทำให้เกิดภาวะการแข่งขันสูงและทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมของไทยที่ไม่สามารถแข่งขันได้ต้องเลิกปลูกในที่สุด ส่วนการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ราคาสินค้าการเกษตรของไทยบางชนิดมีราคาที่ดีขึ้น ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับน้อย

ด้านรายได้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบโดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับมากในประเด็นการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมของไทยมีรายได้ลดลง เนื่องจากกระเทียมจากประเทศจีนมีราคาถูกกว่าของประเทศไทย ส่วนประเด็นการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรไทยมีรายได้จากการขายสินค้าได้มากขึ้น เนื่องจากประเทศจีนเป็นตลาดใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับน้อย

ด้านกระบวนการผลิต พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบโดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับมากในประเด็น 1) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรไทยที่ปลูกกระเทียมต้องปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อแข่งขันกับกระเทียมราคาถูกจากประเทศจีน 2) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมบาง

รายต้องเลิกผลิต เนื่องจากการปลูกกระเทียมของไทยมีต้นทุนการผลิตสูง และ 3) การเปิดการค้าเสรี ไทย-จีน ทำให้เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตกระเทียม เช่น การใช้พันธุ์ดี การลด ต้นทุนการผลิต

ด้านพื้นที่ปลูก พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบโดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.44) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับปานกลางในประเด็น 1) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้พื้นที่ปลูกกระเทียมของไทยต้องลดลง หรือเลิกทำการผลิต หันไปทำการผลิตพืชอื่น ๆ และ 2) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน จะส่งผลให้เกษตรกรต้องมีการปรับเปลี่ยนชนิดของพืชที่ทำการ ผลิต โดยจะหันไปผลิตพืชที่มีความได้เปรียบมากกว่าจีนเพิ่มมากขึ้น

ด้านการตลาด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ผลกระทบโดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) โดยผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ในระดับปานกลางในประเด็น 1) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้การแข่งขันทางการตลาดของกระเทียมภายในประเทศ มีการแข่งขันกันสูง 2) จีนจะต้องเปิด ตลาดการค้าบริการต่าง ๆ ทั้งในด้านการขนส่งสินค้า การธนาคารและการท่องเที่ยว ทำให้โอกาสการ ลงทุนของไทยจีนจะเพิ่มมากขึ้น 3) จีนจะต้องเปิดตลาดนำเข้าสินค้าเกษตรอื่น ๆ โดยการเปิดโควตา ที่ สำคัญได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง และน้ำตาล และ 4) การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ไทย สามารถส่งสินค้าไปจีนได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และสังคม ของผู้ให้ข้อมูล มีความสัมพันธ์และไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการ เปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของผู้ให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า อายุของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน คือ ด้านรายได้ ส่วนระดับการศึกษา และ รายได้ ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของ การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ใน ด้านรายได้ และด้านการตลาด จำนวนพื้นที่ปลูกกระเทียมของผู้ให้ ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรี ไทย-จีน ในด้านราคา ด้านกระบวนการผลิต และด้านการตลาด สภาพการถือครองที่ดินของผู้ให้ ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรี ไทย-จีน ใน ด้านราคา สำหรับประสบการณ์ในการปลูกกระเทียมของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ใน ด้านรายได้
ด้านพื้นที่ปลูก และด้านการตลาด

**ผลการศึกษาการวางแผนและการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมซึ่งได้รับผลกระทบของการ
เปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม**

ผลการศึกษาการวางแผนและการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมซึ่งได้รับ
ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการวางแผนและปรับตัวในด้านต่าง ๆ
ดังนี้

ด้านราคา ผู้ให้ข้อมูลต้องการให้ภาครัฐเข้ามาแทรกแซงประกันราคากระเทียมให้
มีราคาที่พอจะทำให้เกษตรกรสามารถอยู่ได้ มีการรวมกลุ่มเพื่อหาตลาดจำหน่ายช่วยเหลือตนเอง
ให้มากที่สุด และพยายามปรับปรุงคุณภาพของกระเทียมให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นเกษตรกรผลิต
กระเทียมยังมีแผนที่จะผลิตกระเทียมอินทรีย์ และผลิตกระเทียมโทนเพิ่มขึ้น เพื่อแปรรูปเป็น
สินค้าอุตสาหกรรมต่อไป

ด้านรายได้ ผู้ให้ข้อมูลมีการวางแผนและปรับตัวโดยการลดต้นทุนการผลิตลง
และต้องการให้ภาครัฐหาพืชอื่นมาส่งเสริมปลูกทดแทนการปลูกกระเทียม เพื่อเป็นการสร้าง
รายได้ให้กับเกษตรกร

ด้านกระบวนการผลิต ผู้ให้ข้อมูลมีการวางแผนและปรับตัวโดยการหาพันธุ์
กระเทียมที่มีคุณภาพดีมาปลูก มีการลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี การ
ใช้สารชีวภาพในการป้องกันกำจัดโรคแมลง เนื่องจากในการผลิตแต่ละฤดูกาลเกษตรกรใช้
ต้นทุนในการผลิตไปกับปุ๋ยและสารเคมีจำนวนมาก และต้องการให้ภาครัฐเข้ามาฝึกอบรมและ
แนะนำด้านการเกษตรเกี่ยวกับพืชอื่น ๆ ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมี
ทางเลือกหากไม่สามารถปลูกกระเทียมต่อไปได้

ด้านพื้นที่ปลูก ผู้ให้ข้อมูลมีการวางแผนและปรับตัวโดยการลดพื้นที่ในการปลูก
กระเทียมและหันไปปลูกพืชอื่น ๆ เช่น ร่วมโครงการผลิตผักกับมูลนิธิโครงการหลวง และ
บริษัทเอกชนได้เข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตส่งออกต่างประเทศ

ด้านการตลาด ผู้ให้ข้อมูลต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือหาตลาดที่จะระบายผลผลิต
ที่มีปริมาณมาก ในขณะที่เขวกันอยากให้ภาครัฐเข้ามาฝึกอบรมเกี่ยวกับการแปรรูป ซึ่งอาจจะมี
การทำให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงข้อดี
ของกระเทียมที่ผลิตในประเทศ คุณประโยชน์ และส่งเสริมให้มีการบริโภคกันอย่างแพร่หลาย

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงระดับการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ซึ่งสามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแผนงานการดำเนินงานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ในระดับปานกลาง ดังนั้นภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลดีผลเสียของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนในด้านต่าง ๆ โดยการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ การออกไปชี้แจง การจัดประชุมในระดับหมู่บ้านหรือตำบล เพื่อความรู้ความเข้าใจในการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน และให้เกษตรกรทราบถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และควรมีการให้ข้อมูลที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต ด้านการตลาด หลังจากที่มีการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน เพื่อให้เกษตรกรมีการเตรียมพร้อม ตลอดจนมีแผนที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแผนรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งควรมีการเตรียมหาพืชชนิดอื่นที่สามารถปลูกในพื้นที่ มาส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกทดแทนการปลูกกระเทียมที่ไม่สามารถแข่งขันกับกระเทียมที่นำเข้ามาจากประเทศจีนได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 75 ของผู้ให้ข้อมูลไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรเลยในรอบปีที่ผ่านมา ดังนั้นภาครัฐโดยสำนักงานเกษตรประจำอำเภอหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปเยี่ยมเยียนเกษตรกรให้มากขึ้นเพื่อช่วยเหลือด้านวิชาการ และแก้ปัญหาในด้านการผลิตให้เกษตรกรได้ทันเหตุการณ์ ในส่วนการนำพืชใหม่ไปส่งเสริมในพื้นที่เพื่อปลูกทดแทนกระเทียม ควรมีการทดสอบทั้งในด้านกระบวนการผลิต และทดลองการตลาดมาแล้วว่าเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากับเกษตรกรในภายหลังทั้งในด้านการผลิตและการจำหน่าย

3. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลประมาณร้อยละ 60 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ดังนั้นภาครัฐควรสนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหากับเกษตรกรทั้งในด้านการราคาและด้านการตลาด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้ต่อผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม ซึ่งเป็นการศึกษาให้ทราบถึงการรับรู้ของเกษตรกรต่อนโยบายและการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาจากนโยบาย ผลกระทบในด้านลบที่ยังไม่เกิดหรือเกิดผลแต่ยังไม่เป็นรูปธรรม ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไปในอนาคต

2. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะการเปิดการค้าเสรีไทยจีนเท่านั้น ซึ่งในอนาคตประเทศไทยมีแนวโน้มจะเปิดเสรีการค้ากับหลาย ๆ ประเทศ ดังนั้นควรมีการศึกษาถึงการรับรู้ต่อผลกระทบของการเปิดเสรีการค้ากับประเทศอื่น ๆ ด้วย

บรรณานุกรม
(BIBLIOGRAPHY)

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2527. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ สำนักงานเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. 2547. “เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dtn.moc.go.th/Web/147/153/ACFTA.asp>. (17 กุมภาพันธ์ 2547).
- กรรณิการ์ ภูประเสริฐ. 2527. **จิตวิทยาทั่วไป**. เชียงใหม่: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรองทอง จันท. 2524. **กระเทียม**. เชียงใหม่: งานพืชผัก สถานีทดลองพืชไร่แม่ใจ (อค์สำเนา).
- กลุ่มพืชผัก. 2540. **สถานการณ์การผลิตกระเทียมของโลก**. กรุงเทพฯ: กองส่งเสริมพืชสวน กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2540. **สถานการณ์การผลิตกระเทียมของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ไกรสร บุญมุสิก. 2542. “การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค”. น. 54-61. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร หน่วยที่ 11. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คณะทำงานวาระประชาชนเพื่อความเป็นไท. 2543. **วาระประชาชนเพื่อความเป็นไทว่าด้วยการปฏิรูปการเกษตรเพื่อสังคม**. กรุงเทพฯ: เมื่อดทรายพุดดิ้ง.
- จุมพล หนิมพานิช. 2532. “องค์การและการจัดการ”. น. 42-48. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการจัดการหน่วยที่ 10. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยวุฒิ ชัยพันธ์. 2542. **การจัดการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จีระ ประवालพฤษ. 2538. **การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- ณรรฐพล วัลลีย์ลักษณ์. 2526. **แมลงศัตรูของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชากีฏวิทยา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดิน ปรัชญพฤต. 2530. “ตัวแปรพฤติกรรมศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาองค์กร”. น. 70-79. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการจัดการ หน่วยที่ 12. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ธีรพงษ์ เขมฤกษ์อำพร. 2537. การค้าและการเงินระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: เอ็ช เอ็ม กรุ๊ป.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2528. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิพนธ์ ไชยมงคล. 2525. “กระเทียม.” หลักการผลิตผักเบื้องต้น. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ (อค์สำเนา).
- บุญชม ศรีสะอาด. 2535. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- ประชาชาติธุรกิจ. 2547. “FTA ไทย-จีน Free แต่ไม่ Fair”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dtn.moc.go.th> (9 กุมภาพันธ์ 2547).
- บุญเดิม พันรอบ. 2528. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2531. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญสม วราเอกศิริ. 2529. หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ปัญญา หิรัญศรี. 2529. ความพื้นฐานการส่งเสริมเกษตร. กรุงเทพฯ: สารมวลชน.
- ประสิทธิ์ โนรี. 2544. พืชหัว (เอกสารประกอบการสอน). เชียงใหม่: สาขาพืชผัก ภาควิชาพืชผัก คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พงษ์ศักดิ์ อังกะสิทธิ์. 2537. การนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิษณุ เหริยมหาศาล. 2547. จีน: หุ่นส่วนใหญ่ของไทยมันคง. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- พิษณุ สุวรรณชฎ. 2540. สามทศวรรษ-อาเซียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พีระเดช ทองอำไพ. 2547. “เกษตรยุคใหม่”. คม ชัด ลึก. 16 กุมภาพันธ์: 9.
- ไพรัช เดชะรินทร์. 2526. ชนบทไทย การผันแปรในอนาคตกายหลังการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ที เอ ลีฟวิ่ง.
- มนัส สุวรรณ. 2538. นิเวศน์วิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ. เชียงใหม่: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เขาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2546. การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร อาวะกุล. 2527. หลักการส่งเสริมเกษตร. กรุงเทพฯ: OS Printing House.
- ศักดิ์ สุนทรสิงห์. 2530. โรคของผักและการป้องกันกำจัด. กรุงเทพฯ: ภาควิชาโรคพืช คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศูนย์สถิติการเกษตร. 2534. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีเพาะปลูก 2533/34. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่. 2546. ข่าวส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่: สำนักงานเกษตร
จังหวัดเชียงใหม่.

สงวนศรี วิรัชชัย. 2526. จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.

สมคิด จาตุศรีพิทักษ์. 2546. “รายงานพิเศษ ไทย-จีน ผักและผลไม้โอกาสดีของเกษตรไทย”.
เทคโนโลยีชาวบ้าน. 26, 316(1 สิงหาคม): 43-44.

สมบูรณ์ ศาลายชีวิน. 2526. จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.

สมัย จิตหมวด. 2524. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

สุกรานท์ โรจน์ไพรวงศ์. 2544. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย 2542-2543. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์
พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

สุชา จันทรเอม. 2522. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุพาณี ธนวิฑู, นพรัตน์ ละมุล, ประนอม เพชรสมัย และ วลัยพร อุดอมทรัพย์. 2543. เจาเอกใน
การเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพรินต์ติ้ง.

สุรางค์ จันทรเอม. 2529. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.

โสภา ชูพิกุลชัย. 2521. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

อบรม สันภิบาล. 2521. รวมทฤษฎีจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อเนก กรีนแสง. 2519. จิตวิทยาทั่วไป. พิษณุโลก: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัญชลี อุไรกุล. 2546. . “รายงานพิเศษ ไทย-จีน ผักและผลไม้โอกาสดีของเกษตรไทย”.
เทคโนโลยีชาวบ้าน. 26, 316(1 สิงหาคม): 44-46.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

การรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม
ในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการรับรู้ต่อผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในพื้นที่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ โดยข้อมูลที่ได้อาจจะนำไปใช้ในการประกอบการทำปัญหาพิเศษวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ของผู้วิจัยเท่านั้น

เลขที่แบบสอบถาม

[][][]

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล

ก. ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดที่ได้รับ

() 1. ไม่ได้รับการศึกษา () 2. ประถมศึกษา

() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น () 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปว.ช.

() 5. อื่น ๆ ระบุ.....

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน

5. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกกระเทียม ทั้งหมดจำนวน.....คน

ข. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

6. รายได้จากการปลูกกระเทียมในปีที่ผ่านมา คิดเป็นเงิน.....บาท/ปี

รายได้จากการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ คิดเป็นเงิน.....บาท/ปี

รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นเงิน.....บาท/ปี

รวม.....บาท/ปี

7. ขนาดของพื้นที่ปลูกกระเทียม ทั้งหมดจำนวน.....ไร่

8. ต้นทุนการผลิตในการปลูกกระเทียม

8.1 ค่าแรงงานในการปลูกบาท/ไร่

8.2 ค่าพันธุ์บาท/ไร่

8.3 ค่าปุ๋ยบาท/ไร่

8.4 ค่าสารเคมีบาท/ไร่

8.5 ค่าดูแลรักษาบาท/ไร่

8.6 ค่าเตรียมพื้นที่บาท/ไร่

8.7 ค่าเก็บเกี่ยวบาท/ไร่

รวมบาท/ไร่

9. สภาพการถือครองที่ดิน

() ของตนเอง จำนวน.....ไร่

() เช่า จำนวน.....ไร่

() ผู้อื่นให้ทำประโยชน์ (ไม่คิดค่าเช่า) จำนวน.....ไร่

ค. ข้อมูลทางด้านสังคม

10. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร.....ปี

11. ท่านปลูกกระเทียมมาเป็นระยะเวลา.....ปี

12. ท่านเป็นสมาชิกของสถาบันเกษตรกรกี่กลุ่ม.....กลุ่ม อะไรบ้าง

() 1.กลุ่มสหกรณ์การเกษตร () 2.กลุ่มเกษตรกร

() 3.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร () 4.ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

() 5.สถาบันหรือกลุ่มด้านการเกษตรอื่น ๆ ระบุ.....

() 6. ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดเลย

13. แหล่งสินเชื่อที่นำมาใช้ในการปลูกกระเทียม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1.สหกรณ์การเกษตร () 2.กลุ่มเกษตรกร

() 3.ธนาคารพาณิชย์ () 4.ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

() 5.ของตนเอง () 6.ญาติพี่น้อง

() 7.เพื่อนบ้าน () 8.กองทุนหมู่บ้าน

() 9.แหล่งอื่น ๆ ระบุ.....

14. ท่านรับรู้ข่าวสารการปลูกกระเทียมจากสื่อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () วิทยุ จำนวน.....ครั้ง/ปี
() โทรทัศน์ จำนวน.....ครั้ง/ปี
() วารสาร/นิตยสารเกี่ยวกับการเกษตร จำนวน.....ครั้ง/ปี
() เอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร จำนวน.....ครั้ง/ปี
() อื่น ๆ ระบุ..... จำนวน.....ครั้ง/ปี

15. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

- () 1.ไม่เคย () 2.เคย..... ครั้ง/ฤดูกาล

16. ประสบการณ์ในการฝึกอบรมในรอบปีที่ผ่านมา

16.1 ท่านเคยเข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกกระเทียม

- () 1.ไม่เคย () 2.เคย.....ครั้ง/ปี

16.2 ท่านเคยเข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรด้านอื่น ๆ

- () 1.ไม่เคย () 2.เคย.....ครั้ง/ปี

รวมได้รับการฝึกอบรมครั้ง/ปี

ตอนที่ 2 การรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

การรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

คำแนะนำ คำถามในตอนนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้ต่อผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม แบบสอบถามนี้ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด แต่ต้องการคำตอบที่ใกล้เคียงกับการรับรู้ของเกษตรกรมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการรับรู้ของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านราคา					
1. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ราคาสินค้าการเกษตรของไทยบางชนิดมีราคาที่ดีขึ้น					
2. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ราคากระเทียมของไทยมีราคาลดต่ำลง					
3. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้กระเทียมราคาถูกจากประเทศจีนจะเข้ามาขายในไทยเพิ่มมากขึ้น					
4. กระเทียมราคาถูกจากจีนเข้ามาในประเทศไทยได้ง่าย จะทำให้เกิดภาวะการแข่งขันสูงและทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมของไทยที่ไม่สามารถแข่งขันได้ต้องเลิกปลูกในที่สุด					
ด้านรายได้					
5. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรไทยมีรายได้จากการขายสินค้าได้มากขึ้น เนื่องจากประเทศจีนเป็นตลาดใหญ่					
6. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมของไทยมีรายได้ลดลง เนื่องจากกระเทียมจากประเทศจีนมีราคาถูกกว่าของประเทศไทย					
ด้านกระบวนการผลิต					
7. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรไทยที่ปลูกกระเทียมต้องปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อแข่งขันกับกระเทียมราคาถูกจากประเทศจีน					

ข้อความ	ระดับรับรู้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมบางรายต้องเลิกผลิต เนื่องจากการปลูกกระเทียมของไทยมีต้นทุนการผลิตสูง					
9. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตกระเทียม เช่น การใช้พันธุ์ดี , การลดต้นทุนการผลิต					
ด้านพื้นที่ปลูก					
10. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้พื้นที่ปลูกกระเทียมของไทยต้องลดลง หรือเลิกทำการผลิต หันไปทำการผลิตพืชอื่นๆ					
11. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน จะส่งผลให้เกษตรกรต้องมีการปรับเปลี่ยนชนิดของพืชที่ทำการผลิต โดยจะหันไปผลิตพืชที่มีความได้เปรียบมากกว่าจีนเพิ่มมากขึ้น					
ด้านการตลาด					
12. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้ไทยสามารถส่งสินค้าไปจีนได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม					
13. การเปิดการค้าเสรีไทย-จีน ทำให้การแข่งขันทางด้านการตลาดของกระเทียมภายในประเทศ มีการแข่งขันกันสูง					
14. จีนจะต้องเปิดตลาดนำเข้าสินค้าเกษตรอื่น ๆ โดยการเปิดโควตา ที่สำคัญได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง และน้ำตาล					
15. จีนจะต้องเปิดตลาดการค้าบริการต่าง ๆ ทั้งในด้านการขนส่ง สินค้า การธนาคารและการท่องเที่ยว ทำให้โอกาสการลงทุนของไทยจีนจะเพิ่มมากขึ้น					

ตอนที่ 3 การวางแผนและการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม

1. หากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน มีผลทำให้รายได้จากการปลูกกระเทียมของท่านลดลง ท่านจะทำอย่างไร
 - 1.1
 - 1.2
 - 1.3
 - 1.4
2. หากการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน มีผลทำให้ราคาขายกระเทียมของท่านลดลง ท่านจะทำอย่างไร
 - 2.1
 - 2.2
 - 2.3
 - 2.4
3. ท่านคิดว่าจะปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต อย่างไร หากมีการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน (ลดต้นทุนการผลิต, เปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น, พัฒนาคุณภาพการผลิต, พัฒนาพันธุ์)
 - 3.1
 - 3.2
 - 3.3
 - 3.4
 - 3.5
4. ท่านคิดว่าจะเพิ่มหรือลดพื้นที่ปลูกกระเทียม หากมีการเปิดการค้าเสรีไทย-จีน
 - 4.1
 - 4.2
 - 4.3
 - 4.4
5. ถ้าผลผลิตกระเทียมของท่านมีปริมาณมาก และมีกระเทียมจากประเทศจีนเข้ามาแข่งขัน ท่านคิดว่า จะจัดการอย่างไร (ขาย แปรรูป)
 - 5.1
 - 5.2
 - 5.3
 - 5.4

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านราคา จำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	การรับรู้ด้านราคา			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 45	19 (13.97)	33 (24.26)	5 (3.68)	57 (41.91)
มากกว่า 45	31 (22.79)	44 (32.35)	4 (2.94)	79 (58.09)
รวม	50 (36.76)	77 (56.62)	9 (6.62)	136 (100.00)

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านรายได้ จำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	การรับรู้ด้านรายได้			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 45	7 (5.15)	48 (35.29)	2 (1.47)	57 (41.91)
มากกว่า 45	25 (18.38)	51 (37.50)	3 (2.21)	79 (58.09)
รวม	32 (23.53)	99 (72.79)	5 (3.68)	136 (100.00)

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านกระบวนการผลิต จำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	การรับรู้ด้านกระบวนการผลิต			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 45	26 (19.12)	31 (22.79)	-	57 (41.91)
มากกว่า 45	45 (33.09)	34 (25.00)	-	79 (58.09)
รวม	71 (52.21)	65 (47.79)	-	136 (100.00)

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านพื้นที่ปลูก จำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	การรับรู้ด้านพื้นที่ปลูก			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 45	17 (12.50)	38 (27.94)	2 (1.47)	57 (41.91)
มากกว่า 45	26 (19.12)	45 (33.09)	8 (5.88)	79 (58.09)
รวม	43 (31.62)	83 (61.03)	10 (7.35)	136 (100.00)

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านการตลาด จำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	การรับรู้ด้านการตลาด			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 45	15 (11.03)	29 (21.32)	13 (9.56)	57 (41.91)
มากกว่า 45	19 (13.97)	49 (36.03)	11 (8.09)	79 (58.09)
รวม	34 (25.00)	78 (57.35)	24 (17.65)	136 (100.00)

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านราคา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	การรับรู้ด้านราคา			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	38 (27.94)	53 (38.97)	6 (4.41)	97 (71.32)
สูงกว่าประถมศึกษา	12 (8.82)	24 (17.65)	3 (2.21)	39 (28.68)
รวม	50 (36.76)	77 (56.62)	9 (6.62)	136 (100.00)

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านรายได้ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	การรับรู้ด้านรายได้			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	30 (22.06)	62 (45.59)	5 (3.68)	97 (71.32)
สูงกว่าประถมศึกษา	2 (1.47)	37 (27.21)	-	39 (28.68)
รวม	32 (23.53)	99 (72.79)	5 (3.68)	136 (100.00)

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านกระบวนการผลิต จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	การรับรู้ด้านกระบวนการผลิต			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	51 (37.50)	46 (33.82)	-	97 (71.32)
สูงกว่าประถมศึกษา	20 (14.71)	19 (13.97)	-	39 (28.68)
รวม	71 (52.21)	65 (47.79)	-	136 (100.00)

ตารางที่ 43 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านพื้นที่ปลูก จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	การรับรู้ด้านพื้นที่ปลูก			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	34 (25.00)	55 (40.44)	8 (5.88)	97 (71.32)
สูงกว่าประถมศึกษา	9 (6.62)	28 (20.59)	2 (1.47)	39 (28.68)
รวม	43 (31.62)	83 (61.03)	10 (7.35)	136 (100.00)

ตารางที่ 44 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านการตลาด จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	การรับรู้ด้านการตลาด			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	27 (19.85)	58 (42.65)	12 (8.82)	97 (71.32)
สูงกว่าประถมศึกษา	7 (5.15)	20 (14.71)	12 (8.82)	39 (28.68)
รวม	34 (25.00)	78 (57.35)	24 (17.65)	136 (100.00)

ตารางที่ 45 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านราคา จำแนกตามรายได้

รายได้ (บาท)	การรับรู้ด้านราคา			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 60,000	25 (18.38)	49 (36.03)	6 (4.41)	80 (58.82)
มากกว่า 60,000	25 (18.38)	28 (20.59)	3 (2.21)	56 (41.18)
รวม	50 (36.76)	77 (56.62)	9 (6.62)	136 (100.00)

ตารางที่ 46 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านรายได้ จำแนกตามรายได้

รายได้ (บาท)	การรับรู้ด้านรายได้			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 60,000	25 (18.38)	53 (38.97)	2 (1.47)	80 (58.82)
มากกว่า 60,000	7 (5.15)	46 (33.82)	3 (2.21)	56 (41.18)
รวม	32 (23.53)	99 (72.79)	5 (3.68)	136 (100.00)

ตารางที่ 47 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านกระบวนการผลิต จำแนกตามรายได้

รายได้ (บาท)	การรับรู้ด้านกระบวนการผลิต			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 60,000	40 (29.41)	40 (29.41)	-	80 (58.82)
มากกว่า 60,000	31 (22.79)	25 (18.38)	-	56 (41.18)
รวม	71 (52.21)	65 (47.79)	-	136 (100.00)

ตารางที่ 48 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านพื้นที่ปลูก จำแนกตามรายได้

รายได้ (บาท)	การรับรู้ด้านพื้นที่ปลูก			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 60,000	31 (22.79)	43 (31.62)	6 (4.41)	80 (58.82)
มากกว่า 60,000	12 (8.82)	40 (29.41)	4 (2.94)	56 (41.18)
รวม	43 (31.62)	83 (61.03)	10 (7.35)	136 (100.00)

ตารางที่ 49 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านการตลาด จำแนกตามรายได้

รายได้ (บาท)	การรับรู้ด้านการตลาด			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 60,000	22 (16.18)	53 (38.97)	5 (3.68)	80 (58.82)
มากกว่า 60,000	12 (8.82)	25 (18.38)	19 (13.97)	56 (41.18)
รวม	34 (25.00)	78 (57.35)	24 (17.65)	136 (100.00)

ตารางที่ 50 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านราคา จำแนกตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม

จำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม (ไร่)	การรับรู้ด้านราคา			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3	14 (10.29)	51 (37.50)	6 (4.41)	71 (52.21)
มากกว่า 3	36 (26.47)	26 (19.12)	3 (2.21)	65 (47.79)
รวม	50 (36.76)	77 (56.62)	9 (6.62)	136 (100.00)

ตารางที่ 51 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านรายได้ จำแนกตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม

จำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม (ไร่)	การรับรู้ด้านรายได้			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3	15 (11.03)	52 (38.24)	4 (2.94)	71 (52.21)
มากกว่า 3	17 (12.50)	47 (34.56)	1 (0.74)	65 (47.79)
รวม	32 (23.53)	99 (72.79)	5 (3.68)	136 (100.00)

ตารางที่ 52 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านกระบวนการผลิต จำแนกตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม

จำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม (ไร่)	การรับรู้ด้านกระบวนการผลิต			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3	30 (22.06)	41 (30.15)	-	71 (52.21)
มากกว่า 3	41 (30.15)	24 (17.65)	-	65 (47.79)
รวม	71 (52.21)	65 (47.79)	-	136 (100.00)

ตารางที่ 53 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านพื้นที่ปลูก จำแนกตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม

จำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม (ไร่)	การรับรู้ด้านพื้นที่ปลูก			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3	19 (13.97)	46 (33.82)	6 (4.41)	71 (52.21)
มากกว่า 3	24 (17.65)	37 (27.21)	4 (2.94)	65 (47.79)
รวม	43 (31.62)	83 (61.03)	10 (7.35)	136 (100.00)

ตารางที่ 54 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านการตลาด จำแนกตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม

จำนวนพื้นที่เพาะปลูกกระเทียม (ไร่)	การรับรู้ด้านการตลาด			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3	22 (16.18)	42 (30.88)	7 (5.15)	71 (52.21)
มากกว่า 3	12 (8.82)	36 (26.47)	17 (12.50)	65 (47.79)
รวม	34 (25.00)	78 (57.35)	24 (17.65)	136 (100.00)

ตารางที่ 55 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านราคา จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน

สภาพการถือครองที่ดิน	การรับรู้ด้านราคา			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
เป็นของตนเองทั้งหมด	25 (18.38)	56 (41.18)	7 (5.15)	88 (64.71)
เป็นของตนเองบางส่วนเช่าบางส่วน และผู้อื่นให้เปล่าบางส่วน	25 (18.38)	21 (15.44)	2 (1.47)	48 (35.29)
รวม	50 (36.76)	77 (56.62)	9 (6.62)	136 (100.00)

ตารางที่ 56 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านรายได้ จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน

สภาพการถือครองที่ดิน	การรับรู้ด้านรายได้			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
เป็นของตนเองทั้งหมด	19 (13.97)	64 (47.06)	5 (3.68)	88 (64.71)
เป็นของตนเองบางส่วนเช่าบางส่วน และผู้อื่นให้เปล่าบางส่วน	13 (9.56)	35 (25.74)	-	48 (35.29)
รวม	32 (23.53)	99 (72.79)	5 (3.68)	136 (100.00)

ตารางที่ 57 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านกระบวนการผลิต จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน

สภาพการถือครองที่ดิน	การรับรู้ด้านกระบวนการผลิต			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
เป็นของตนเองทั้งหมด	42 (30.88)	46 (33.82)	-	88 (64.71)
เป็นของตนเองบางส่วนเช่าบางส่วน และผู้อื่นให้เปล่าบางส่วน	29 (21.32)	19 (13.97)	-	48 (35.29)
รวม	71 (52.21)	65 (47.79)	-	136 (100.00)

ตารางที่ 58 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านพื้นที่ปลูก จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน

สภาพการถือครองที่ดิน	การรับรู้ด้านพื้นที่ปลูก			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
เป็นของตนเองทั้งหมด	29 (21.32)	53 (38.97)	6 (4.41)	88 (64.71)
เป็นของตนเองบางส่วนเช่าบางส่วน และผู้อื่นให้เปล่าบางส่วน	14 (10.29)	30 (22.06)	4 (2.94)	48 (35.29)
รวม	43 (31.62)	83 (61.03)	10 (7.35)	136 (100.00)

ตารางที่ 59 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านการตลาด จำแนกตามสภาพการถือครองที่ดิน

สภาพการถือครองที่ดิน	การรับรู้ด้านการตลาด			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
เป็นของตนเองทั้งหมด	19 (13.97)	54 (39.71)	15 (11.03)	88 (64.71)
เป็นของตนเองบางส่วนเช่าบางส่วน และผู้อื่นให้เปล่าบางส่วน	15 (11.03)	24 (17.65)	9 (6.62)	48 (35.29)
รวม	34 (25.00)	78 (57.35)	24 (17.65)	136 (100.00)

ตารางที่ 60 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านราคา จำแนกตามประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม

ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม (ปี)	การรับรู้ด้านราคา			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15	26 (19.12)	39 (28.68)	5 (3.68)	70 (51.47)
มากกว่า 15	24 (17.65)	38 (27.94)	4 (2.94)	66 (48.53)
รวม	50 (36.76)	77 (56.62)	9 (6.62)	136 (100.00)

ตารางที่ 61 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านรายได้ จำแนกตามประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม

ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม (ปี)	การรับรู้ด้านรายได้			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15	21 (15.44)	49 (36.03)	-	70 (51.47)
มากกว่า 15	11 (8.09)	50 (36.76)	5 (3.68)	66 (48.53)
รวม	32 (23.53)	99 (72.79)	5 (3.68)	136 (100.00)

ตารางที่ 62 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านกระบวนการผลิต จำแนกตามประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม

ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม (ปี)	การรับรู้ด้านกระบวนการผลิต			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15	41 (30.15)	29 (21.32)	-	70 (51.47)
มากกว่า 15	30 (22.06)	36 (26.47)	-	66 (48.53)
รวม	71 (52.21)	65 (47.79)	-	136 (100.00)

ตารางที่ 63 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านพื้นที่ปลูก จำแนกตามประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม

ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม (ปี)	การรับรู้ด้านพื้นที่ปลูก			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15	29 (21.32)	37 (27.21)	4 (2.94)	70 (51.47)
มากกว่า 15	14 (10.29)	46 (33.82)	6 (4.41)	66 (48.53)
รวม	43 (31.62)	83 (61.03)	10 (7.35)	136 (100.00)

ตารางที่ 64 จำนวนและร้อยละของระดับการรับรู้ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีไทย-จีนของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมด้านการตลาด จำแนกตามประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม

ประสบการณ์ในการปลูกกระเทียม (ปี)	การรับรู้ด้านการตลาด			รวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15	25 (18.38)	35 (25.74)	10 (7.35)	70 (51.47)
มากกว่า 15	9 (6.62)	43 (31.62)	14 (10.29)	66 (48.53)
รวม	34 (25.00)	78 (57.35)	24 (17.65)	136 (100.00)

ภาคผนวก ค

อักษรย่อ

อักษรย่อ

อักษรย่อ	ย่อมาจาก	ความหมาย
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade	ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากร และการค้า
WTO	World Trade Organization	องค์การการค้าโลก
EH	Early Harvest	เขตการค้าเสรีก่อนเป็นข้อตกลงระหว่างไทย-จีน
FTA	Free Trade Area	เขตการค้าเสรี
FTA	Free Trade Agreement	ข้อตกลงเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้า
AFTA	Asean Free Trade Area	เขตการค้าเสรีอาเซียน
AOA	Agreement on Agriculture	พันธกรณีภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยการเกษตร
CEPT	Common Effective Preferential Tariff	หลักอัตรภาษีศุลกากรพิเศษที่เท่ากัน
AEM	ASEAN Economic Ministers	รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน
SEOM	Senior Economic Officials' Meeting	หน่วยสนับสนุนเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจของอาเซียน
MFN	Most Favored Nation treatment	การไม่เลือกปฏิบัติ

ภาคผนวก ง
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล

นายพีระชาติ เรืองประดิษฐ์

เกิดเมื่อ

14 พฤษภาคม 2508

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2528 ประกาศนียบัตรวิชาชีพเกษตรกรรม วิทยาลัยเกษตรกรรม
สุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พ.ศ. 2530 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเกษตรกรรม วิทยาลัย
เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ. 2536 ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2533 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
ห้วยโป่ง จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2538 เจ้าหน้าที่วิจัยพืชผัก ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย
จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2540 เจ้าหน้าที่วิจัยพืชผัก สถานีเกษตรหลวงปางดะ จังหวัด
เชียงใหม่

พ.ศ. 2547-ปัจจุบัน นักวิชาการพืชผัก งานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตผัก
มูลนิธิโครงการหลวง